

గాఢీవేదాంతదర్శము

ఉమర్ అలీషా కవి

సూఫీవేదాంతదర్శనము

ఇది

ఉమర్ అలీషా కవి కృత సంహిత

CHECKED - 1963

శ్రీ అల్లాదు సత్తెయ్యమ్మ గారి చే,

బ్రకటింగ్ బడిచది.

మొదటి కూర్పు 1000 పకతులు.

శ్రీ విద్వజ్ఞాన మనోరంజనీ ముద్రాక్షరశాల

పి తా పు ర ము.

1939.

ప్రీతి క .

సూక్ష్మవేదాంతసర్వ మను నీ నిగమవిగమాంతప్రతిపాదక దివ్యా
 ధ్యాత్మిక మహామహానీయతత్త్వసహితయపురూపమును ననంతమును
 నిర్వాచ్యమును నవాగ్మాననగోచరమును నైవ నీశ్వరజీవస్వరూపనిర్ణయ
 మొందించు మహాకావ్యము. ఇది కేవల ద్రష్టదర్శనాదిక చైతన్యచర
 పదార్థ మితీతవరబ్రహ్మైకాగ్రతయందు తమోచివృత్తికి దావలమై
 ముముక్షువునకు మార్గదర్శకమై సుహృత్తేజోవిరాజితమైన దివ్యవధ
 మునకు నిర్వాణరూప మహాశాంతిధామ మమృతావనభయునకుఁ గొం
 పోవుచున్నది. తనమోక్షము తనచేతులతోనే యున్నది. అది కరతలా
 మలకము చేయుటయే యుగ్రంధముయొక్క మహాదాశయము. ఇందు
 సూక్ష్మము మహమ్మదీయతాత్వమును వేదాంతములను సన్యాసులు
 భావాంతరమున నీశ్వరనాయుజ్యము తదేకత్వసిద్ధి యేతరు సాధించిరో
 యాయవరోక్షవిజ్ఞానమహావశాశము శ్రీపద్మరూపమునఁ జిత్రించి గొప్ప
 రహస్యములు మర్మగర్భితమైన ఆ సూపామానాపామములైన యోగ
 నిగూఢము లిందు విప్పి విశ్వాకృతినిగల సదచ్చిదార్థముల భేదించి చిత్త
 నివృత్తిని ప్రశాంతిద్యోతకవిద్యాప్రచృత్తినిమిశ్నాధిభూతమాయోపాధిక
 జగదంతర్లీనజడానురాగములను విష్ణుమత్రసత్తి సుపశమింపఁజేసి పరమ
 ధర్మాన్వితపురుషార్థము లాకాంక్షకు దిశఃజారనీయక స్వేచ్ఛానుమో
 ముల కేళవించి ప్రేమాకృష్యములైన ప్రభాతములు మూర్తిభవించిన
 చంద్రచంద్రికల నెలుగెత్తి ప్రత్యేకవ్యక్తిని ప్రకటించు ద్విజానశివలె నా
 నవోన్మత్తప్రతిభావిభానములపోలికలుపారము ముట్టి ని దివ్యతరపవిత్ర
 భూతప్రవర్తనాప్రకారపు పునాదులపై పెట్టి దిశాంతములు ప్రతిధ్వనించు
 నట్లు దిక్కుంబి కుంభాలపై హృదయనిస్సాగముపెట్టి బ్రహ్మాండములు
 బీటలువారునట్లు జ్ఞానవిద్యాపీఠమహానభాసభ్యుచిముక్తకఠము నందలి
 ప్రేమగానరసవాహినిప్రజాహృదయక్షేత్రముల పాటిపొర్లి సస్యశ్యామ
 లమై కేదారములచే న గిరుచులచే వన్నెయు వాసియు గాంచి సౌరభ
 ములచే పెకెగసి యనూనాధికవ్యక్తిత్వమును ప్రతిష్ఠించు తెఱంగున

పెక్కుత్రోవలు కవిత్వాలన్నియు ననల్పసాంధిప్రతిభాప్రసాదమును చిత్రించబడినది.

ఇది దేనికీని యనువాదము గాదు. అద్వితీయమైన నీయర్థములు మళ్ళీ ద్వయములుగా మున్నవి. ఉన్నవి యున్నట్లుగా గోపించి మననము చేసిన నది గొప్పదితాత్మికఫలంబు నీయవలయుచున్నది. ఇది దేనియు సతికయ్యాల్లు కల్పములు నాదంబరములు చేవు. మతమతాంతరభేదగా హృదివ్యాసంగములన్న నవి ననున్నయిది యిచ్చమును బంధారము చేయునాదైత్యులను విడవనూహించు జేవు చేవులిగా జేసి నివ్యాత్వైవి రియోగిని నీహదహులూరికలహు నీకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ అను నభేదాద్వయసాయమునం దైక్యమైపోయిన నిమోహాపకప్రకృతి నివాసమున నాను నీశ్వరున బాంబయె బరముగా నను సమాధిక్షణ లక్ష్యమున నిర్వహించుచున్నది. ముండియునుగుణ త్రితయముల ముండియు నిడదెలి కేవలము ముముక్షుత్వస్వరూపనానాత్కారమున కా దర్శమునుచున్న “అహం” ఉత్పన్నత్వమునంబలి పరిమార్గము తానుగా నెఱింగి అతెలివిలో లోకజాలము యున్నట్లుగా తెలిసికొని చేతనా చేతన నిహానద్యాములలో గలిసిపోయి అని తనలో జెట్టమంచి ఆతన్మయ త్వమున నానువాద నానుహాన నానువంద్యమైన బ్రహ్మాత్వము జీవ జవాగులు నదలించి కేవలాత్మిక నిర్వృత్తి లింబితమగు “అహం” నాచార్థము కన్వయించు నీవుగా నెఱింగి తరించి పరిశుద్ధుడనై మను మనుషిభాంత నింది దర్శమును మార్గదర్శమును నై యున్నది.

మా ప్రవృత్తామహమైన కోవలో వందలాదిచిత్తరముల నుండి వేదాంతవిద్య నుపదేశించు గొప్పవిత్తవీరము పారంపర్యముగ నచ్చు చున్నది నేకది నిజానవిద్యాబ్యాత్మికవీరము కేరంబరగుచున్నది. ఇందు లదికన్నెలమిదే. శిష్యులు సాధనజేయుచున్నాడు. ఈగంధమునందుల పెక్కు మార్గములం దె.దలో నుత్తీర్ణులైపోవు గలరు. వీరలేటెట మాత్రోని మహాత్మీ శ్రీమొహియన్ బాహుళ్య సర్వము ది : 10-2-39 స్వర్ణమంకరించిరి. నాదిడయంతికై నచ్చు సభ్యులకై వ్రాసిన నివేదికల నందన్మైనవద్యములును అఖిలభారతశాసనమహాసభకు ప్రతినిధిగ

సిక్తూ వెల్లి హిమాలయమున వసించినప్పుడు 1933 నాఁద్రావినచద్యములును కూర్చి హిమాలయేవాంశదర్శమునకును ముగించితిని కాని యిది యసారసారావారసదృశమైనకళ దీనిని ముగించ నాభ్యసైనికాదు. కొన్ని వాఙ్భాషిక పదములకు న్యాఖ్యానములు వ్రాయవలసియుండెను.

ఇది మాత్రేష్యులలో గొప్పయోగసాధనాతిత్పరులకు మహాయోగిని శ్రీ అట్టాన సత్తైయ్యమ్మగారు ప్రకటించిరి. వీరిగూర్చి ఇవేదికలో

ను పరతిత్పార్థములకు గ్రహించి తనలో బ్రహ్మాండభాండములున్
మలుగై యున్నతెఱెంగఁజింగి ప్రజ లీమాయాతమోహాలో
నరయన్ రాని త్రికాలముల్ తెలిసి శ్రీ యట్టాగు సత్తైయ్యమ్మ
దరి పట్టాకళాప్రసంగమున చూర్తాడాకృతీన్ శోభిలున్.

అని వర్ణింపఁబడినది. వీరు త్పత్రియులు పుట్టిని లంకలోజేరు గోదావరిమండలము.

ఈగ్రంథము చిత్తునుండి శుద్ధప్రతి శ్రీ వారణాశి సత్యనారాయణశాస్త్రిగారు వ్రాసి పెట్టిరి. వీరిది కృష్ణంపాలెము, గోదావరి మండలము. వీరికి నే నెంతయుఁ గృతజ్ఞుడను.

సరిగా Proofs దిద్దకుండుటచే బెక్కుతప్పులు పడినవి.

118 పద్యమునందు సంస్కారమతిన్ భ్రమించుటకుఁజాలిన — అనుచోట దోబూచుట నాఁడి వేడుటకుఁబోలిన. అని. 219 పద్యమునందు గ్రహింప కాపురుషుల్ — అనుచోట, కాపురుషుల్ గ్రహింపరు. అని. 323 పద్యమునందు ఆవనధ — అనుచోట, నీనత్ర - అని. మఱి కొన్ని సవరించఁబడినలెను. పాఠములు మన్నించెదరు గాక.

ఇట్లు

తా పు ర ము. }
23.8.1939 }

ఉ మ ర్ ఆ లీ షా క వి.

M. L. A.
Central.

కృతి

శా. శ్రీయాశైలవిహారుడత్తముని సః

సేవించు విద్యావ్రథా

ప్రాయః జైన వెలుంగు సింగిత ముషః

ప్రభాతసంధ్యాతమో

ధ్యాయం జైన నిశాకవాటముల హృ

ద్వాంతంబుతో బాటు పో

ద్రోయంజాలు తదీయతేజ మెదనెం

తో వేళ్ళు నర్థించెడిన్.

సూక్తి వేదాంత దర్శము.

శ్రీయునుఁ గెవల్యము జే

గీయ దయా వైభవంబు గీర్తింప నదా

మేయాధేయం బగు తే

జోయుత రబ్ సతముగూర్చు శుభశతకంబుల్.

1

ఉ. ఏది రసస్వరూప మయి యీశ్వరస్మృష్టి నలంకరించి ప్రే

మోదయ సారభాప్తి హృదయోత్పలముల్ వికసింపజేసి యా

మోదసుధాస్రవంతులను, మోహన గానరవానుభూతి యై

యేది వెలుంగు నావెలుంగు నిష్పితసేద్యులు గూర్చు తేజమై.

2

శా. ఏకాలంబుననే ప్రపంచముననే యేవేళ యేయేకళల్

సాకల్యంబుగ సృష్టి సేయవలెనో నాగీంపఁగాఁ గర్తమో

యా కల్యాణకళాప్రపంచమును నిత్యం బెవ్వఁ డర్థించి తా

నై కల్పించి వెలుంగు నాతని మదిన్ భావించు విశ్వాకృతిన్.

3

శా. స్వామీ! నీ మహనీయ వైభవ మహాభాండారము దెందదో

యేమేమో కొనిపోవుచున్న నొక యింతే తనహోబోవ ది

వేమార్గంబుల కడ్డుదూరపు ప్రపంచేచ్ఛావిహారక్రియా

సామాన్యార్థము లుగ్గడింపవు దయాసర్వస్వమున్ గూర్పఁగన్.

4

శా. నీ మాయార్థన మెంతలోతు గలదో నీతేజ మెలాటిదో

యేమో నీనిజరూప మేవిధముగా నీక్షింపఁగా వచ్చునో

ఏమార్గంబున నిన్నుఁ జేరఁగలమో యెందుంటివో నీవు జే

వా! మాకండ్ల కదేల కానబడవయ్యా! మ్రొక్కి యర్థింపఁగన్. 5

శా. నీవే నర్వము విశ్వరూపము మహానిర్వాణతేజంబు నా
నావిర్భూతకళాస్వరూప మధువానానీకమాంద్యంబునం
దేవో మేము వచించుమాటలు భవత్ తృప్తిన్ బ్రదీపించునో
కావో మాపొరపాటు లెంచక మమున్ గాపాడు మోయిశ్వరా ! 6

ఉ. ఏమని నిన్నుగొల్చుటకు నీశ్వర ! నీ యప్రరూపతేజ మే
మేమని చెప్పనేర్తు మిదమిత్థ మటంబు సమస్త లోకమున్
నీ మహానీయతేజమున నేర్పడుచున్నవి ని న్నైఋంగరా
లేము నుతింపలేము గనలేము తపంబులు వేయి చేసినన్. 7

శా. నీవే యాచక్షకంబు నీవే మధువానిర్వాణతేజస్వరూ
పావిర్భావము నీవే దాతప్ర తిదీయం జైన మైకంబులొ
నీవే నంచు వివాదపీచికలలొ నెంతే ప్రభిన్నాత్ములై
పోవం జూచుచునుంటి మెంతయు నినున్ బూజింపలే కీశ్వరా ! 8

మ. సగుణబ్రహ్మముగాఁ దలంతురు నినున్ సన్యాసులున్ యోగులున్
నిగమంబుల్ నిగమాంతభాష్యచయమున్ నిన్నే యుపాశించు నా
భగవంతుండవు దేవదేవుడవు నిన్ బ్రార్థించువా రెల్లరున్
ఎగలన్ బాసి తరింతు రీప్సితమహాభాగ్యంబులన్ బొందుచున్. 9

మ. ప్రభుపూజారిని నేను నాతనిమహాభాగ్యంబు నానాత్మగా
నిభయూధంబుల నెత్తికొన్న నినుమంతే తగ్గిపోలేదు మీ
కభయం దాతని దోచుకొండని భవాద్యాహారనిర్వాణదుం
దుభి మ్రోయించెద రోదసీకుహరసందోహంబు మాత్రోమయగన్.

నీఁ ఈచరాచరసృష్టి యీ మహాసౌందర్య

మెననిలో నణువుగా నెనగుచుండు

ఈకళాలోకంబు నీయైంద్రజాలంబు

భేదిని యాకాశమై యెనసియుండు

ఈయంతరాళంబు శ్రీ యుడుషేఖంబు

నెవనిలో నలుసులై నవయుచుండు

ఈప్రేమప్రళయాలు ఈరాగరసములు

నెరిగినంకల్పాన దవిలియుండు

తే. అట్టియీశ్వరుఁ డన్ని తానైన ఘనుఁడు

అయిగోచరుఁ డిద్ద మాయామయుండు

ప్రేమహృదయాల సిల్పి కాన్పించుప్రభుఁడు

కరుణ గలవాఁడు నిఖిలలోకములజేఁడు.

11

శా. నామీ ! నిన్ను మనస్సులొ తలపులో నర్జునహాచక్రమం

దేమూలన్ బడి దాగియుంటివని నే నీక్షించి వేసారి నీ

వేమార్గంబునఁ గానరామి వగలన్ విట్టూర్సులన్ బుచ్చుచున్

భూమిన్ వృక్షశిర్షజీవితము నే వూరింపఁగా నేర్తునే.

12

—+ శ్రీ మహమ్మద్రసూలువారు +—

కీ. గీ. శశిని రెండుగాఁ జల్చి విశ్వముకదల్చి

నిల్చి నచరాచరం బెదఁ బిల్చి యొక్కఁ

డీశ్వరుం డని దివిని దర్శించినట్టి

శ్రీమహమ్మద్రసూలు నర్థింతు సతము.

13

—+ వం గ డ ము +—

. అదిమదిన్ కనీరను మహర్ని మహమ్మదు వారివంశమ

ర్యాద పిరానెనీరను మహత్ముని బోధసుధాబ్జపీచికత్

మేదిని వ్యాప్తిఁ గాంచిన నమేయమహాపరతత్త్వసాధనో

పాథికమైన యాలెటవుఁ బట్టి కృతార్థతఁ గాంచె నంతయున్.

14

ఉ. ఆతఁడు పీఠికాపురమహానగఃన్ దొలుదొల్త నాస్యప
వ్రాతముఁ గొల్పి పౌరులును పండితులున్ వనశిష్యులై యథా
రీతి మహాత్మ్య మొక్కటి మెఱింగినఁ జూపుఁడబంచుఁ గోరఁగాఁ
జేతము తొంగలింప నరె చెప్పెడు మాపెదనన్న నావుడున్. 15

ఉ. వారలు సింధవంబులను బండ్లకొలందిగఁ దెచ్చి కాల్చి యా
దారుణ పీఠిహాత్రనముదాయమునన్ శయనింపుఁ డంచు వం
చారఁగ వారిఁజూచి ప్రమదంబున నప్పి మదీన్కబీరుఁ డా
తీరున నగ్నిఁజొచ్చెఁ దనతేజము దేవత లెల్ల మెచ్చఁగన్ 16

క. వినిమిదిగడియలు నాయ

గ్నిని శయనించెను కబీరు నిర్భరతేజో

వినుతవిచారుఁడు మాయా

మను జైకవిదూరుఁ డిక్ల మహిమాన్వితుఁడై . 17

వ. ఈప్రకారము:— 18

తే. గీ. అగ్ని వెలువడివచ్చి మహాప్రభాత.

గరిమఁగాంచిన మావంశ మరయ పార

సీకమును బాసి ఢిల్లీకి జేరి హైద్రా

బాదునుండి పికాపురి వచ్చి నిలిచె. 19

ఆ. ఆమదీన్కబీరు నధ్యాత్మవిద్యయో

యన మఘారషామహామహుండు

బుట్టి బ్రహ్మవిద్య బోధించెఁ బ్రజలయు

ల్లములు పల్లవింప నమృతినింప. 20

ఉ. ఆతనికిన్ హసన్మియషయాఫరతత్త్వ పదప్రశస్త ధా

రాతతశుక్తనల్పనముదంచితశీలుఁడు బుట్టి నీజన

వ్రాతము నేర్చె నచ్చరితఘక్కిని నైతికరాజకీయ వి

ద్యాతమసావృతం బగుయథార్థము తేజమునందు గాంచఁగన్. 21

ఉ. ఆతనికిన్ మహామహుఁడు నై జనియించి జయైక లోకవి
ఖ్యాతి గడించి యశాగీకమహత్మ్యము లంది 'కహేనామావలీ'
పూతచరిత్రుఁ డాతఁడు ప్రపుణ్యుఁడు మాకుఁ బితామహుండు మా
యాతమసాప్తికిన్ ద్యుమనీయై విలసిల్లెను తత్త్వదీక్షలన్. 22

సీ. వినిపించె పెక్కుభవిష్యదర్థంబులు
నానాప్రపంచవిజ్ఞానగరిమ
అగపల్చె పెక్కుమహత్మ్యంబు లధ్యాత్మ
విద్యాప్రభావంబు వెలయునట్లు
శోధించె హృదయవిశోభితతేజఃప్ర
పంచంబు నాకసోపానపంక్తి
సాధించె వివిధకళాధామములలోని
యమృతస్వరూప దివ్యానుభూతి

తే. గీ. అట్టిమహనీయమూర్తి మహామహుండు
యోగవిజ్ఞానశక్తి చే నుభయలోక
ములను సంచార మొనరింపఁగలిగినట్టి
శ్రీకహానామావలీని వర్ణింపఁ దరమె. 23

తే. గీ. ఆతనిజనకుండు బాల్యంబునందు పోయె
నంత తత్త్వవిజ్ఞానంబు నభ్యసించు
కొఱకు 'ఆఖ్త లలీ' గురువరునిఁ జేరి
సిద్ధిగాంచెను యోగప్రసిద్ధుఁ డగుచు. 24

ఉ. వానికి మువ్వ రాత్మజలు వర్ధిలి రందు మొహియ్యదీనుబా
ద్దానవభావకోవిదుఁడు తత్త్వవిదుండు నమస్తధర్మ వి
జ్ఞానకళాకలాపుఁడు నఖండమహామహిమా స్వరూపుఁడై
మానవకోటిశిష్యులుగ మాచ్చెను నెన్నిదివేలు లెక్కిడన్. 25

సీ. పారసీనంస్కృతభాషార్థవంబును

తరచి పారముఁదీసి తెలుఁగనట్టి

బ్రహ్మవిద్యానక్తి పరమాత్మతత్త్వంబు

నంతరంగంబున నరసి యరసి

నిజతేజమున నిల్చి నిరవస్థమైన న

మాధిష్ఠ్యము బూచి మాయనంట

కావరఃశ్శోకతో నైశ్వమైబ్రహ్మ స్వ

రూపమే నని చెప్పి రూఢముతిచి

తే. గీ. ఏమహాత్ముఁడు మారనభూమి తోర్చి

జ్ఞానరసవాహినులఁ దీసి నర్వశూన్య

ప్రకృతితోపల తేజంబుఁ బడసె నట్టి

శ్రీమొహియదీచుబాద్ల వర్ణింపఁ దరమె.

26

చ. హృదయకవాటముల్ తెఱచి యిద్దతమస్సును జ్ఞానభాస్కరుం

బాదచి వెలార్చి నాతెఱవుఁ బోయి కళాకలితంబునైన యా

సదనమునందు చతులను జాలమునుండి హరిస్వరూపమున్

మొదలగపర్చె నాగురుని మొక్కిక్కెద శ్రీమొహిదీనుబాదుషన్.

తే. గీ. పదియుఁ దొమ్మిది నూ త్తరువదియు ననిమి

దేండ్లు రెండవనెలకు నూతేండ్లు నిండ

క్రీస్తుశకమున మాతండ్రి స్వస్తిజెప్పి

భౌతికము బాసి నిలువతత్ప్రత్యగత్మ.

28

ఉ. ఆమహనీయవైభవ మహామహితంబగు బ్రహ్మతత్త్వవి

ద్యామహితాత్మకంబును ప్రధానముజేసి నిజస్వరూపసా

దామినిసాత్వికత్వపరిధానములన్ బలిపూజఁ జేసి న్వ

ర్థానుము గట్టె మాదనచి ధన్యత మ్రొక్కెద చాన్పియాంబికన్. 29

— స్వీ య ము —

క. ఆమోహియద్దీన్ బాద్షా

నామమహాయోగి కగ్రనందనుడను నా

నామహితాగమ హిత వి

ద్యామతి “ఉమాళిహా” మహాకవి నేనున్.

30

సీ. రచియించినాడ విభ్రాజితదివ్యప్ర

బంధముల్ పదికావ్యబంధములుగ

వ్రాసినాడనుకల్ప నాసక్తమతిపది

నాటకంబులను కర్నాటఫక్కి

కూర్చినాడను కళాకోవిదుల్ కొనియాడ

నవలలుపదినవ నవలలనగ

తెలిగించినాడ నుద్దీపితాఖండవా

రసికావ్యములుపది రసికులలర

తే.గీ. రసముపెంపార నవధానక్రమములందు

ఆశువులయందు పాటలయందు కవిత

చెప్పినాడ నుపన్యాస సీమలెక్కి

యవని “ఉమాళిహాకవి” యనగ నేను.

31

ఉ. రాజులఁ జూచితినొ సుకవిరాజుల నోర్చితఁ జేరుమ్రోయ రా

రాజులనోలగంబుల విరాజిత పండిత సత్కవీంద్ర వి

భ్రాజిత మాలవీబిరుద పట్టములందితి యూనివర్సిటీన్

దేజముమీఱ నభ్యుదయితేన్ మతభోజితుఁడైతిఁ గ్రమ్మఱన్

32

ఉ. వ్యాసములున్ విమర్శనలు భావకవిత్వైకసైకచారువి

న్యాసములున్ మతాంతరమహాపరివర్తన తత్త్వరూపభా

- పాననముల్ పురాణములు వ్రాసితి భారతభూమి నే నుప
 న్యానములిచ్చుచున్ దిరిగినాడను “ఉమ్రులిష” కవీంద్రుడన్.
- ఉ. వేలు కచ్చిది నివ్వలచుబెట్టి గడించితి నానితోడికా
 ద్యాళిని వేయిచూలవదిచూర్లును సింహకలాలముల్ మహా
 భీలకనత్తభాకనక విశ్రుతముల్ జయభేరిమోయ హిం
 తాలవనీరబత్తుని తండములేమిటి లెక్క మాకడన్.
- సీ. నాధించితినియోగ నాధనంబులుహిమా

34

గమమెక్కిమతిని చక్కాడియాడి;
 బోధించితినిజ్ఞాన నాధనక్రమములు
 చెవినిల్లుగాఁజేసి చెప్పిచెప్పి;
 సవరించితినిపెద్ద వారవృతంబును
 శబ్దశాస్త్రంబులు జదివించడివి;
 చూసిందిదిని నాద్యబోధంబు లాంధ్రప్ర
 భుత్వంబు ముంగరమోపిమోపి

- తే. గీ. ఇప్పుడప్పుడె నలువదియేండ్లపై న
 దాటిపోయెనువయసు నీనాటికై న
 శాంతి గలుగదు నీకళాధ్యాంతమందు
 జీవితముతెన్ను నుడిబోవు నావబోలు.

35

- మ. నను నీ జ్ఞానమహాసభాసనులు నానందానంద్భించి ఆ
 దిని మీప్రార్థనపితామహుల్ గురువులై నివృత్తిమేపారఁగా
 ఘనవిజ్ఞానకళాప్రవృత్తి ప్రజహృత్కాంతారముల్ సింపిగా
 మని మీరాకృతి బోధనేయఁదగు “ఉమ్రులిష” భాషాగతిన్.
- మ. అని నాయుంబునఁ గోరఁగావిని మహావార్షంబు నంధిల్ల నా
 నని యీజ్ఞానమహాసభాకథన మత్యంతంబు కష్టంబుమే

36

దివి సంసారవిమగ్నమాచరణులు సత్త్వికంశ సాధ్యంబుగా
దని యున్నంతనెఱుంగవేతునని నేనారంభమున్ జేసితిన్.

37

ఉ. భారతదేశ శాసనసభా సభికత్వసదంబుఁ జేర నేఁ
గోరంగ జ్ఞానసభ్యులు చకుంతితపీక్ష జగంబు మెచ్చగా
భూరితపస్సమాధి తమ బుద్ధిని చిల్చి జయంబుఁ దెచ్చినా
రారయ జ్ఞానశక్తి కి సహంఢము కంపిలుచుండు జూచితే.

38

చ. కవితనెఱుంగనట్టి పృథుకాలము వ్రాసితిపునకంబు లా
కవితనెఱింగి వ్రాయుటకు గంటమురాదు నుపన్యసించునా
దినముల విద్యతోఁ గలసి తృప్తిఘటించెడు వాని విష్ణుఁడో
లవము నుపన్యసించుటకు లజ్జఘటించెడు నేమిచెప్పుదున్.

39

శా. ఢిల్లీభారతశాసనైకసభ హాజిన్ బ్రాతివిధ్యంబు సు
ధిల్లన్ జేరి మహాత్తరోజ్జ్వలకళాధిక్యంబు రాజిల్ల వి
ద్వల్లోకంబున రాజకీయకలనావ్యాపారవారంశితం
బెల్లన్ వేట్కను నిర్వహించుచును నే నీ గ్రంథమున్ వాసితిన్.

40

ఉ. ఏను హిమాలయంబుపయి కెక్కి తపస్సులచూచి వారి వి
న్నాణములన్ గ్రహించి విజనంబగుచోట రచించినాఁడనా
నానవకావ్యమార్గములసంతముగా హృదయాంతరంగ వి
జ్ఞానము విశ్వరూపముగఁ గన్నడునట్లు దృశంబుమార్చుచున్.

41

శా. నాలోనున్నవి నేనుజూచినవి విన్నాణంబులై లోకమం
దాలోకింపఁగరాని యీ యమరవిద్యాతత్త్వమర్థంబులం
దేలోటున్ జనియింపదీక్షర రహస్యేకై కమీమార్గమే
మేలా దాచెదమంచు జెప్పితిమి మీరిద్దాత్ములై తేరంగన్.

42

ఉ. నామతిమర్థవాదములనం దగవెల్లరుచెన్ననట్టులే
మమొ వచించ నీశ్వరు నెఱింగెడువానిని విప్పిపెట్టి నా
దామిరులందు వెల్లువలె తిత్తిస్సమునందు మహాత్మ్యముల్ మహా
ధూమవధంబు జీవునకుఁ బుట్టివలెఁజలెత్తోవఁ జూపితిన్. 43

శా. ఏవోకొన్నివిధాలు చెప్పబడినచే నంతే విచారత్నించినా
భావంబందు విహస్యమునవిడిచి నందాసించి యుక్తించి యీ
త్రోవల్ విప్పితి నాకవాహులనం నంతోషంబు రాజెల్లునా
హా విహ్వలము మూలపూత్రముగదా! యధ్యాత్మికవృత్తికిన్. 44

కం. మాతాతయు మాతండ్రియు
భ్యాతిని అక్షలచే మహాగురువర ని
ద్యాతత్త్వము నేర్పిరి తి
ప్రీతుల వివరింతు యోగితులు తెలియన్. 45

ఉ. పల్లరు చెప్పించుడి కల యీశ్వరుఁ డీనని మీరుఁగూడ నా
కల్లులుతొల్లు లల్లి కథగా నిలుకల్పనఁ జేసి చెప్పఁగా
నొల్లునె యంచు మీరి అననోపుదురేమొ తదీయవాస్తవం
బల్ల రహస్యమున్ దెలిపి యద్భుతమార్గము విప్పి పెట్టితిన్. 46

మ. కనదువ్ పాదరసంబు తాత్త్వికుఁడు బంగారంబుగావించు న
ల్లనుమానాస్పదమై వినాశకరమై యల్లాడు జీవుండు బి
హ్వచుగామాచ్చెడు తోషఁజూపితి నిది ధ్యాసంబు సంధించి మీ
కనులన్ విప్పుడు శూన్యమందు హరిసంకాశంబు సంధిల్లెడున్. 47

ఉ. మెము రించుగీతములు మృత్యువాయువువధంబులందులో
నేమియు నర్థహాని కెడిమియ్యక ఉన్నది యున్నయట్లుగా
నేమహాసేయుఁడున్ నడిచి యీశ్వరరూప మెఱుంగనేర్చునో
నిమహితాత్ముఁడొక్కఁడెయవార్థమెఱింగి మృతిన్ జయించెడున్.

శా. నాతోనున్న మహాకపిత్వదుల నానాకావ్యములవారి నె
తో తత్త్వైత్మకదృక్పఠంబకము నునోయించి విత్తించు మన
వై తస్యంబు గలుంగఁజేసిత మహానర్హస్వరూపంబుతోఁ
జేతోపిధిని పిత్వరుంగనెడు వైచిత్ర్యంబుఁ గాఢించితెన్. 49

ఉ. ఎచ్చరి నొప్పినాడమిలు లెచ్చరినోరును కట్టివేయమే
మెచ్చరిదారిదూరిమరలించుము మాకడవచ్చునారితో
నిచ్చటిలంగ నీతెఱవు నేర్పితలించుమటంచుచెప్పిమా
దివ్వెవెలుంగఁజేసెదము దివ్యలుగచ్చడ బుద్ధిమాన్వితన్. 50

—+ అగ్గరాంబ. +—

శా. ఆ ధీష్ణీశగరాంగ్లశాసనసభాభ్యర్థితన్ మర్థింపుఁ డం
చాడన్ నేను కృతార్థుడై జనిన నాకై నచ్చి పాణింబులున్
వీడెన్ నానతి అగ్గరాంబిక చలత్ విద్యుల్లతన్బోలె యీ
నాడే ననులు “గోరొ”పై విడుచుచు స్వర్తింతు నిర్జీవిన్. 51

ఉ. ఏను రచించినట్టి కృతు లెన్నిటిలో వినె తల్లి; తండ్రి నా
నానవనాటకప్రకరణంబులు నాడఁగ జూచినారు ధీ
ష్ణీశగరాంగ్లభారతమహీధవశాసనసభ్య సత్పదం
బానఁగఁగాంచి ‘అగ్గరమగాలయమేగె వెలుంగుచుక్కయై. 52

శా. ఎన్నోబాధలుబాండుచుండు మని న న్నిభూమివర్జించి యీ
పున్నెంపుంగని అగ్గరేగె దివికిన్ బూర్జేందుబింబంబు వా
ర్థి నిద్రింపఁగఁబోయిన ప్లేక మహాంధ్రీభూతమాలిన్యసం
ఛన్నాస్మన్వినిషిద్ధజీవిత మభావం బెన్నినాళ్లుండినన్. 53

సీ. ఏమాట చెప్పిన నెదురాడఁగాలేదు

పరమసాధ్వీత్వంబు వరలుకతన

ప్రాణాల సర్పించి పరిచర్యలను జేసి

పరమహర్షుల ముందరను నిలువ

కలిమితేములను నొక్కటిగాగఁ గడియించె

నిత్యకల్పాణము నెలకొనఁగ

ఏవరు కొడుకుల నిర్దురు కూర్తుల

ననిశఁబు నీసించు వాత్మకాంతి

తే. గీ. ప్రతిదినమును చదువు ఖురాన్నిమాజు

తౌజీల్లాగ నలువది నత్కరములు

భరణి జేసిచి స్వర్గాన కరిగె అల్ల

రాంబ దివజులు సీరాదనంబులిడఁగ.

45

చం. పరమపరిత్యక్తి యీవెలది పండితురాలు నితాంతనత్యనం

భరితరవాత్మిక ప్రకృతిపక్షికిబా రెడు ప్రేమమూర్తి నుం

దరనముపాసితం బయిన భర్మపదంబును సంతరించి నీ

త్వరునెడ నగ్నరాంబకడు ప్రార్థనసేయును నెల్లవేళలన్.

55

కా. పల్లెకోబుట్టిన ఢిల్లీలో విశిష్టఃసామ్రాజ్యంబు వాలించువా

రెల్లన్ జచ్చి సమాధిజేసిరి భవన్మృత్యున్ విచారించి యో

వుల్లాబ్జానన “అగ్నరాంబిక” భవత్పుణ్యంబు దేశాలరా

జిల్లున్ విచ్చినకుండఁబోలె వెన నే జీరాదుచున్నానిటన్.

56

చ. హృదయమునుక్కలొనలుల నేడ్చుచుఁ గన్నులనీరు కాల్యలై

చెడరఁగ నిమ్మలోకములఁజేతుటకంటె సమాధితొంటి నీ

వదనముతేరుమార్గము విచారణఁజేయుటలెస్స యైహికా

స్పదవిభవానుషంగభవబంధమువాసిన నిన్నుచూడఁగన్.

57

—, పక్ష్యంతములు, —

కం. శ్రీయాశైలలిమాగురు

రాయనికికా సకలభక్తరక్షామహాకిన్

మాయామయదూరునకున్

ధేయాధ్యాత్మైకతత్త్వై దృష్టాదునకున్.

53

వ. నమర్పణంబు గావించి నా వ్రాయు మహాతత్త్వైర్భక్తిపాదకం బగు
సూక్తివేదాంతదర్శమునకు కథావిధానం బెట్టిదనిన:—

—, స థ, —

శా. మాకున్ జ్ఞానమహాసభాప్రథితసామ్రాజ్యంబు విద్యావ శే

ష్టైకాకారలనత్ సముజ్జ్వల మహాసర్వస్వమున్ పాక్షిక్సమా

లోకం జైనపథంబు చున్నదది దృష్టాంకంబు పూతంబుగాఁ

జేకూర్చున్ సముపాశీతం బగు మహాశీలంబు విజ్ఞానమున్.

59

తే. గీ. ఈనభామందిరద్వార మెపుడు తెఱచి

యుండు పూతచక్రైర్లు యుండువారు

వచ్చి జ్ఞానంబు నేర్చికోవచ్చు సతము

మంచిసీశ్శను కలకాల ముంచునట్లు.

60

చ. ఇది మహాదావతారసభ యీశ్వరతత్త్వ మెఱుంగఁగోరు నం

పద గలవార లీబడిని పాతములట్టుల నేర్చికొంటకై

మొదలిడె నీమతం బఖిలభూతలవాసులు స్వీకరింతు రిం

పాదవ స్వరాజ్యభానుని మహాదయ మిం దగు నంచు నమ్ముచున్.

ఉ. ఈనభ బ్రహ్మవిద్య నెఱింగించెడు తాత్త్వికపాఠశాల నా

నా సముపాసితంబులు ననంతకళాలసితంబులౌ నుప

న్యాసము లిచ్చు సాధకజనంబు వసించెడు కాణయాచిరా

కాసులనైన మోక్షపథగాముల నేయు నటన్న వింతయే.

62

ఉ. ఈనాథులకు మనుష్యులొకరే మనరాదు కసాతలంబులో
వానము లేదునాటిను నృసిములో నివసించువాని చా
భావకదాక్షిణ్యముల వాంఛవాదను వచ్చి బ్రహ్మ వి
ద్యను చేర్చుకొందుడు నిజమున ఇచ్చు తరించునట్లుగన్. 63

ఉ. మనమునానాథులకేలుచు భావము జేహమునందు నాత్మ వి
ద్యానము లేకలేక అలంకారమునొ యెట్లది ముక్తి నొందులో
దేని సహించినదో నిజమునెలునొ యావివరంబు లన్నియున్
మూలకంబుగాఁ దెలియుమాధమే వేలని యెంచరాదటన్. 64

ఉ. పూరిచెత్తులున్ బరమపుణ్య లగణ్య మహావతివైతా
వ్రాతములున్ మహామహాంబు బంధురతత్త్వవిచారనాథనో
నెత్తులు వచ్చి వారు వినిపింతురు యోగరహస్యమున్ యథా
రీతి తపస్సచూఢులఁ బరిశ్రమమార్గమతప్రకారమున్. 65

చ. గతములతోడ వాఁమతమర్కములన్ గల ధర్మకర్మనం
గతములతోడ మాకు పని గల్గదు జానము యోగదీక్షలన్
మతి గడియించినట్టి నిజమార్గము వారిపవిత్రజీవిత
ప్రతీతిని దెల్పు తాత్త్వికనభాసవనం బిది నభ్యసింపఁగన్. 66

ఉ. ఆపరతత్త్వమున్ దెలిసినట్టి మహామహాంబులైన పండితుల్
భూపతులున్ గళావిదులు పాలెచ్చు నీనభ సర్వలోక వి
ద్యాపరిపూర్ణమై విమలమై కలుషాపహమై వెలుంగు నిం
దే పడయందగున్ బ్రజలు నీశ్వరరూప యథార్థ మంతయున్. 67

తే. గీ. ఎట్టియగచాటులును లేని యట్టిపథము
ఎట్టిహారపాటులును లేని యట్టిదారి
ఆత్మ నీశ్వరు నీక్షించునట్టి త్రోవ
ఈమహాజ్ఞాననభ సభ్యసింపఁగలరు.

శా. స్వాతంత్ర్యైక్యవరీక్ష వచ్చిన తరుచునై విమర్శించు వి
హారైక్యము విధించి యీశ్వరనిధి భాసంబులో దృశ్యమై
వాతాళంబుల మెట్టి పై కెగసి దివ్యవ్యోమశిరాక ను
భూతంబుకై కలింప నేర్చెదరు యోగజ్ఞాన విద్యాకృతికై.

69

సీ. ఈనభా దృశ్యమేనుడి గంగాప

యాగాదితీర్థయాత్రాభిగమన

నినా సభారాధనమేనుడి దానవ్ర

తౌ ఘాదికముల కత్యంత ఫలము

ఈనభాభాగ్యయనమే నుడి యజ్ఞదీ

క్షాదికంబులకంటె నధికతరము

ఈనభావిజ్ఞానమే నుడి జన్మ జ

న్మాంతరాదిక దోష శాంతికరము

తే. 1. ఈనభాధర్మపథమున కెరగువారు

సేమములఁ గాంచి యిష్టార్థసీడ్చి బడసి

జన్మ తరియింప కలికల్మషములు తొలఁగ

హర్షితానందసాంద్రులై నాగుచుందు.

70

తే. 2. జీవచైతన్యముచు మాచ్చి చిత్తమేర్చి

దృక్కు నార్చి నాపోష్యోతి తేజుగూర్చి

చీకటివెల్పార్చి జగము నిర్జింపఁగలరు

జ్ఞానసభ్యులు లోకవిఖ్యాతులగుచు.

71

సీ. అతిపవిత్రతతో మహాప్రేమగరిమతో

గ్రాలెడు వీరె చుట్టాలుమాకు

ప్రాణాఙ్గాములైన ప్రాభవంబులైన

నిచ్చెడు వీరె స్నేహితులు మాకు

జ్ఞానసాధనచేత భావనిష్ఠులచేతః

విశేషము విశేష భావనిష్ఠులచేతః

ప్రాప్త్యాభావమునందు భావనిష్ఠులచేతః

విశేషము విశేష భావనిష్ఠులచేతః

జ్ఞా. 1. విశేష భావనిష్ఠులచేతః

విశేషము విశేష భావనిష్ఠులచేతః

విశేష భావనిష్ఠులచేతః

మానసభావనిష్ఠులచేతః

72

— ప్రధానము —

ఉ. విశేషభావనిష్ఠులచేతః

భావనిష్ఠులచేతః

జ్ఞానసాధనచేతః

కాలము పుచ్చుచేతః

73

ఉ. కాలము పుచ్చుచున్న

కాల నిష్ఠాములచేతః

తాళికు లేమిపాదుచు

కాల ప్రసాదములచేతః

74

ఉ. చీకటియున్ బవళ్ళనెడు

భావనిష్ఠులచేతః

నాకలుసాపహం

తైకసంధానవంతు

75

౪. ఏదియో తరించుదారి పరికింప రసశ్శము లైన కర్మలన్
గదిసి భవానియందు మునుంగన్ జనుచుందురు గాని విష్ణులై
మదిఁ దలఁపొసే యీశ్వరుని మర్శము సృష్టిరహస్య మేమిటో
వెదకరు చూపుమాడ్చి స్మరివిన్ దలమోపిన తెల్లచాకదా. 76

ఉ. ఆవిరవద్యమై చెదరనట్లే మహామహానీయతత్త్వ వి
జ్ఞానము సూక్ష్మమాత్మములఁ గాంచఁగవచ్చును వాని కిన్నినా
స్థానని లెక్కలేదు హృదయంబు పవిత్రితఁ కెందెనేని భా
పానము లెక్కినట్లు భరిబంధము నాయుదు లొక్కపెట్టునన్. 77

ఉ. ఆవరలోకవినిమె యూరయ శాశ్వతి మెల్లవారి కే
లోపము లుండఁబోవు లెలలోపలనున్న యథార్థవస్తువే
కాపుర ముందు నచ్చట నభిండినులై కరనప్రథానమై
దీపముబోలె నెల్లు తనతేజము నిశ్చరతేజ మొక్కటై. 78

సీ. గర్భవానమునందు జ్ఞానంబు నేర్చెను
 నసురబాలకుండు ప్రహ్లాదుఁ డరయ
అయిదేక్షప్రాయాన హరిని నందర్శించి
 కొండెక్కిపోయె ధృవుండు గంటె
బొల్బుమం దరచి తపస్సనూధిని పర
 మాత్ముఁ గాంచిరి సనకాదిబుఘలు
ఏదేక్షనాఁడు కొండాడ నల్లా మహా
 మతిని గాంచెను మహామృదనూలు

గీ. ఇట్లుభక్త వతంసులు నందరెంద
 శిశ్వరుని గాంచి తరియించి యిదకేరై
గాంచిరో నేడు గ్రంథాలఁ గాంచఁగలరు
వారుపోయిన పోలేదు వారియశము. 79

ఉ. జ్ఞానరహస్య మంత్రయు నొకానొకమానప్రదే గ్రహించి లో
కానకుఁ బాలితేదు నడుకన్మమభోగిఁ బంపింపఁజూచు
దీని నెఱింగి యాతెను ప్రసేదించుకొనినది ననుచు
పూని వెలిల్చి నేమి నప్రసరింపెనను గాంచి రావెనెన్. 80

తే. గీ. అర్చనభిమున మతీర్థ ప్రసవాదు
కృష్ణుఁడు విరానెత్తి మహర్షియును వేద
ముఖులు శ్రీమహమ్మదురసూ త్సిద్ధిచరితు
లెనయ నీజ్ఞానవాహిని వసులఁబాడె. 81

ఉ. జ్ఞాతకమున్ దిశికాలపరిసరిత దృశ్యస్థరావలంబ సం
జాతము శూన్యమైన నిది స్వప్నముబోలెన నైవ దీనిలో
లోతు నుషుమ్మమార్గమున లోచనముతో నిలుచుచి జ్యోతిహ
జ్యోతిని జూడనచ్చు నల శూన్యములోనె యగాధనత్వమున్. 82

ఉ. మిన్నొకలేనివస్తు వది మేఘజలాధము వోచుచుండు నీ
మన్నొక భూతకల్పము ప్రమాదమునైనది దీనివల్లనే
యున్నది మాయ దీనినెఱింగున్ పోషించమె లేదు శూన్యమ
భాస్వన్నముబాలె వోచునపు డావరత్వము గోచరంబునె. 83

ఉ. ఆవరత్వమున్ దెలుపున్ నె బోధలు గాధలందు నే
లా! పడిపోవునో జనులు స్థూలు వారి పరిత్యజించి యే
సూపమునన్ స్వకీయ మపురూప మహామహాసీయ దివ్యతే
జోపరిపూరితాకృతులం బోధిలునో యనె యధ్నశింపుడీ. 84

ఉ. ఎన్నిరహస్యముల్ దెలిసి యెన్నియెఱింగిన నేమికార్య మే
నన్న మహాపదార్థము యథార్థముగా నెఱింగున్నఁగాని పై
వన్నియు వ్యర్థవాదము లనంతిమహామహిమాస్వరూప సం
పన్నుత వచ్చుదాత నిజభావసుధానిధి ద్రచ్చఁగావలెన్. 85

౧. చదువును వాడు తెచ్చుకొననాభనఁ జేసిన వచ్చుపెద్దనై
చదువున సేర్వరుం దిపిని సర్వదాగంబులఁ నాడంగల్లు నా
చదువు వెఱుంగఁ జెప్పరది చచ్చియెపోయెను ప్రియకంబుగా
నది పురుగుదలించినఁ బరానరముల్ చదువున్ వర్జదర్శముల్. 86
౨. కావున వెల్లపెద్దలగుఁ గారణమొదలి సర్వలోక పూ
జావహునైన మూలసీతేశ్వర యథావిధి కథ్యసించి యా
శ్రోతాను హాయి యూర్జితులతో సచరాచర జీవకోటితో
సేవయి మాటలాడెద వదే మహాసేయపథంబు తత్త్వమున్. 87
౩. పటములయందు ప్రాణము ప్రభాతములందు నిశాకవాటముల్
కుటిలపిపిలకుఁతలుల కొంగున పేమకనానుభూతి వి
శ్ఫులముఁ దవభూతికున్ జెలివి శూన్యములో వెలుగున్నదంచు నే
మిజీతీ భ్రమింతిమో జగము మిథ్యని మిథ్యలులేవు నీదెనన్. 88
౪. కావున లోకసౌఖ్యములకంటెను ఆయమృతస్వరూప సం
భావిత సౌంత్యధామము విధాసీతకాంతినికేతనంబు మో
దావహునైన మోక్షమె సతంబుగదా ! యది కల్గెనేని యీ
భూవలయంబు రాజ్యమును పూజ్యముగాదొకొ జ్ఞానయోగికిన్. 89
౫. పవనంబుల్ విషయంబు లన్నవి మహావాఖ్యానముల్ తద్దవం
దవ ముక్తిార్థవమున్ దరించుటకు విజ్ఞాతంబులై చాలియుం
డవు విజ్ఞానసమాధిలో వెలుగు రూఢంబా నదే చీకటిన్
దివియున్ సర్వము దానెయైన పథమున్ దీపించు విశ్వోక్తిన్. 90
౬. ఏల పటప్రదర్శనము లేల పెకారపునాటకంబు లిం
కేల హృదంతరాళమున సేర్వరస్మష్టి చరాచరంబు లా
లేల నటించుచుండ నవలీల యథావిధి వారితోడ నీ
కాలముబుచ్చ కీప్రకృతి కర్మలకల్మష మేల జ్ఞానికిన్. 91

- ఉ. జ్ఞానము నిండుపేరును నకల్మష మూర్ఖునిమధ్యంబులొ
గానఁగవచ్చు చాపరాజయగానము నన్నిట చాలకొంచువాఁ
డే నిజజ్ఞానమో యంతఃకేసరిఁ బ్రేమఁదాన్లు నొప్పుచో
జ్ఞానముగఁదు నిచ్చె ప్రమదంబులఁ బాపము ముక్తకొనినె. 92
- ఉ. చానకజ్ఞానమో మునుష్యులకేఁ న్నియతై పరిశుద్ధురొ
పానకాత్మక దృష్టిమొలననను దృష్టి ముద్భూతేంద్రియఁ
జేర్చి నాక్షరబోధి కేరతేదమునాదు లయందునొందు మీ
జ్ఞానములొక జవాత్ముఁ గనరాదున్నను నీవిట్టి విచ్చునట్లుగన్. 93
- ఉ. పారమమున్న జ్ఞానము ప్రవృత్తివేదోపవాదు విశ్వసం
పారమలేమనం బయిననంగతి వాఁ జరాత్ముఁడన్న ద
ర్పారునుజేరి నేమమయ రాజ్యభంబును నెక్కి జ్ఞానసం
స్కార జయధ్వజంబుగొని చాటుదు రాయెదభేరి మోయఁగన్. 94
- అ. గీ. భూనభోంతరాళములకున్ సంతెల్లు
పట్టి యూఁపవచ్చు నెట్టివచ్చు
యింతచెప్పనేల యీ తపశ్చక్తికి
భూతచయమె జెడరిపోవుచుండు. 95
- క. జ్ఞానము సాధనలభ్యము
జ్ఞానము మాటలనులేదు కథఁ జెప్పఁటకై
మానస మింద్రియవశమునఁ
బోని సమాధిని నెఱుంగఁబోలును తన్నున్. 96
- ఉ. మానవలోకమంతకును మార్గమునై విలసిల్లునట్టి వి
జ్ఞానము దుర్లభం బనుచు చాలఁగఁజెల్లదు గాలియున్ జలం
బానఁగ నెల్లుసాధ్యమొ మహామహితం బగు నీశ్వరాకృతిన్
గానఁగ సాధ్యమా నిదియె జ్ఞానము తక్కినవన్ని వృథమున్. 97

ఉ. విహికర్షితంబునఁ జక్కయివీరిము తెల్లగతియొ
మోహవిమాకమై తిరిగిపుట్టచి యూపరమార్గజీవిత
వ్యాహృతికిన్ దహవిహితవర్జిత కావలెఁగాడె తేనివో
దేహము బుద్ధిపాథ ముఁ తెల్లముగావొకొ యెల్లవారికిన్. 98

సీ. గృహమందునున్నచే బహులందుడఁగిన
జ్ఞానంబు ఫలమును గాంచవలయు
విజ్ఞాన మోక్షార్థ విజ్ఞానవ్యవసాయ
మట్లు ఫలప్రదమై తనర్పు
జీవజడత్వి విచ్ఛిన్నంబుఁజేసి యం
దమృతస్వరూపంబు నందవలయు
పగలు రేయను కాండపలుముల మాటున
మిడుస్తాన శక్తిని యెఱుంగవలయు

తే. గీ. అది యోంకార మొనని యరయవలయు
బిందునాదంబు కళయందుఁ బెట్టవలయు
ప్రకృతి వేరటె యను తెరఁ బాయవలయు
నీ వునీ వైచిత్ర్యులొ నిలువవలయు. 99

ఉ. దెప్పుఁడు జ్ఞాననేత్రములచేఁ దిలకించినవన్ని నత్యముల్
జెప్పుఁడు భక్తలోకము మలీమనమైన భవాబ్ధిదాటఁగాఁ
దెప్పలఁబోలు దీక్షులను తెల్పినిజీకటిపోవుదీపికల్
గుప్పలుగావెలుగు మతఁగూర్చుఁడు పామరులడ్డుచెప్పినన్. 100

ఉ. బాహ్యము సంతరంగ మనుభావములన్ విడనఁడివేసి దం
దహ్యముగాని యీతనువుఁ దాల్చిన నాత్మనిబద్ధమంచు దా
నూహ్యమబంచు మోసములనొందక బ్రహ్మపదార్థతత్త్వమై
తిహ్యముసేయ కీర్షరుని దివ్యపదంబునఁ జూడు నీవుగన్. 101

శ్లో. ౧. అహంజే నిష్కారో వాచో నివాంజేయంతి

శబ్దభూతశబ్దోన్మేషము బుద్ధు నిలువ

అహం సుఖగుణముల తేజసవలంకారవృ

త్తేనతేజ్జలముగా నాస్య తేజయంబును.

102

ఉ. జన్మోన్మత్సరము బహుధామయ్యెనో వచియించెదీవు నీ

తెచ్చుబడేల మెచ్చుబడల మేగతివత్తువో మెచ్చివో ఆ

యచ్చువువ్యామునో వేరయకకక బ మాయనుబుట్టి మాయలోఁ

పచ్చి నిచ్చెనచ్చుట వయనాన నెచ్చినగుంబులున్నవో.

103

ఉ. ఏకగ్రాహి యున్నదినుండను నృష్టిచరాచరభూతగోటి నల్ల

దిగ్గంబుగల్గెయన్నది యదేవనిగాఁ జరకాలమై వెనక

జిక్కి మరుహ్నుఁడేమి హరిజేరులయేమి మరాశమఃఖము

ర్భున్నుఁడు చంచలండు తనమోక్షము తాఁగనబోఁడు లోభియై.

ఉ. లోభికలేదు మోక్షము యలోకమహామహాసేయనత్తహో

వైభవమున్నగాని నిజభక్తుఁడు దానము జేసిచేసి యా

లాభము ధ్యానమందొక కళానదృశంబుగఁ జూడ నేర్చు నా

నాభయవారకం బయిన నాకము మాటలతోన నున్నదే.

105

— త స్త్రి క ము. —

శ్లో. ఏజ్ఞాన మెఱిగిన నీశ్వరుండను మహా

తేజంబు మాధమై తేజరిల్లు

ఏకద్యం జదివిన నింద్రియారణ్యముల్

చేడింపఁబడి జ్ఞానసిద్ధి వచ్చు

ఏయుపాసనచేత మాయాతమోరాశి

విచ్చిపోయి వ్రేదీప్తి వచ్చు సతము

యేనిష్టచేతి విజ్ఞాన నామ్యాజ్యంబు

అమరుమోహినిచోట బడయవలయు

ఈ. వే. అట్టి బ్రహ్మవిద్య నాదర్శముఁజేసి

పాప తాప భయనివాసికంబు

నైన మారసికమునై నట్టి శక్తి గ

దొందవలయు మృతి జయింపవలయు.

106

ఉ. సదియవేరుగాదు పరికించిన సేవు జగస్స్వరూపమై

మాదియనాది విధ్యవలయుంబగు దృశ్యము సున్నవాడ నీ

భేదము వానియింకంబగు వివేకము వాని పరిత్యజించి జ్ఞా

నోదయనున్న దెచ్చుటగుచున్నచో అయగువేపుజూడఁగన్.

107

సీ. పంచభూతియూలు సృష్టిఁచినప్పుడు నేను

హాపదాశ్శము తేడమై యెనఁగె

జీవజాలంబులు చెన్నాదునపుడేది

మాట్లులలోఁదొంగి మాడఁగలిగె

నీలమేఘములందు నెలలందు నేజ్యోతి

నరమాడ్చుతింబుగా మెఱయఁగలిగె

మంచుబిందువులందు మణులందు నేవెల్లు

వివిధవిధంబుల నెలయఁగలిగె

తే. ౧. అట్టి భాస్వత్ప్రపంచమే యానమునను

బోవువానికి మోరకునో బోధనేయఁ

గలుఁకుడె బ్రహ్మవిద్య నిక్కముగదాని

ప్రజలకాణాచియనినేర్చి బడయవలయు.

108

- శే. గీ. అట్టి జేజుంబులోనొక్క యనువుపాటి
కాంతిజూచిరి వేదాద్ది కాలముందు
ఆకారఃకృతి “మోసె” డీపాకృతిఁగని
జన్మరెడియించెనని చెప్పఁజాలె నవుడు. 109
- శే. గీ. అదియె నీవారశాసనామృతమునుదాల్చి
అనువుమొదలు మహామేరువట్టువీధి
రావ్రజంచాలలోనిండి ప్రియలుచుండె
దానిదెలసిననింక బంధములుగలవె. 110
- శా. ఆకాశంబునఁ జక్కలన్ జడధి గర్భాగారముందుంచి నా
లోకించుకా వెనసివు నీశ్వరుని నీలోఁబూచి యానందవి
చీకల్లోలిని దేలిజ్జీవితమతే చీశూన్య కాసారము
దే కాంచందగు నీచిహాకృతి మహాదృశ్యంబ నశ్వంబగున్. 111
- మ. ఇది యాధ్యాత్మికపిదన కావున ప్రియఁచేచ్ఛామి హరికియీ
కదనంబుల్ విడనాడి బ్రహ్మవదజ్జ్ఞానన్ యథార్థార్థసం
పద తత్త్వాకృతి తానుగా నెఱిఁగి సంభావించు విజ్ఞానికిన్
హృదయంబే దివిగాఁగ నీశ్వరుని ప్రియంపంగ సాధ్యంబగున్. 112
- ఉ. ఎవ్వఁడు నీశ్వరుండు ప్రభుఁడెవ్వఁ డటంచు విమర్శజేసి తా
నెవ్వఁడో యన్నచుర్మము లెఱిఁగిననాఁడె యగోచరంబుతొ
నివ్వసుధాతలంబున ననేక విచిత్రకళావ్రజించును
దవ్వలనుండు వాస్తవ పదార్థము లెల్ల వెఱుంగనయ్యెడున్. 113
- ఉ. ఏది నిజంబొ యీశ్వరున కేది యదార్థమొ యస్తి నాస్తికుల్
కాదను వస్తువేదొ కొఱఁగాని వృథాఁరికల్పితార్థ సం
వాదములందు జీవితము వ్యర్థమునేయుచు శూన్యమైన యీ
మేదిని వీడి పోదు రుపమింపరు నీశ్వర మాప మన్నిఁటన్. 114

ఉ. ఒక్కఁడు వాస్తవము నుచి మొక్కఁడు వాస్తవముడంచు జెప్పు నీ
ముక్కల కర్థ మొక్కటె పుష్కలపదముల నిర్దు కిశ్వరుం
దొక్కడ నుండెనో యనుచు నీ శో నిమగ్నఁ జేసివేసి యా
భక్తిని చెప్పినారమువానికి వానమె లేనొకప్పుడుకా. 115

నే. నీ. జగము మిథ్యని కొందఱు చాటుచుందు
బ్రహ్మ మిథ్యని కొందఱు బలుకుచుందు
తిరుగింబు మిథ్యావాదులే జగన
చేదియును మిథ్యగాదు నీ నెఱిగియున్న. 116

ఉ. శంకను మాంసమితీతివనామలినములు దీసివేసి యా
శంకరుమోల పూజలచునల్పెడు నోరుగడించుకొన్నదా
పంకను ముక్కలై మురిగిరాదు ముచ్చది కృష్ణునోట నీ
పంకమువిడిచె హరిని నాకిండ్రిట్లుని వెల్లకాలమున్. 117

ఉ. గోచరుఁడీవులేవని యగోచరుఁడీశ్వరుఁడుండెనంచు నుం జొచ్చుటఁ బోయె
నాగరిమతిక ప్రమిమిబుఁడ వానినెఱుఁగు లేమియున్నవో
ఆచరివేసివో తెలియ నారము నీవు ఆసక్తంబులో
వోఁచెడిదేయనాత్మవివేచో నమృతంబునుపన్ను పంధ్యలుకా. 118

మ. నిజమో లేక యబద్ధమోయను మహావింద్యైకబుద్ధి గుణ
ప్రజమందుండి వెలార్చి సుస్థిరము సంధావ్యంబునొజ్జానకాం
తి జనింపన్ దగు మాధి గైకొని హృదాధీనంబునొ శక్తిచే
సృజయింపంబడు లోక ముల్లు వెలిలో వృష్టి విలోకింపుమా. 119

శా. అంతాశూన్యము నీవెయూస్తి కము నీయందీ యజాండంబు రా
ధాంతంబై విలసిల్లుచున్నది నిశాద్వారంబులకదీసి నీ
స్వాంతంబందు తీతక్షణిల్పునడ విశ్వంబెల్ల శైలూషియై
యెంతోవంతక నాట్యమాడగల దీస్వప్టి విడంబించుచుకా. 120

— అ య ప్త. —

చ. అణునముదాయ విరాగ్మశ మహాండముశక్తి ప్రవార్తమిక్రేతం
 సుకంగలయట్టి యూక్తిముగలర నోడెడు నిర్వేమెట్ల నే
 వి యునుకొన్నవానికే తహస్సరులెట్లు నెఱుంగనమ్మ నా
 మునెలు దొడ్డునన్న మజ్జనూర్ణమే కానగరావొకనమ్మనా. 121

చ. అణువున రెండువస్తువు లయూచితమై నిలచిల్లుమందు న
 య్యులువు నెలుండునున్ నిరీకి వానిమై కనుచూపుమేటిలో
 గనవడు రానెలుండు నిరీకింతును తేలుమున్ను నిన్నికిన్
 నెనుకొన నెట్లులేదది నిన్ గలనొకెడు విరాగ్మ మయింన్. 122

చ. అణువున రెండువస్తువు లహర్నిశమున్ నిడవాండకుండ నుం
 దును నిశేయున్ నెలుండు నొక డోలకఁబోడినది పీఠిలో
 కనుల కగోచరంబయిన కాంతి ఘటిల్లుచునుండు; నెల్లునున్
 గన నముపాననంబున గనంబడు నయ్యది మార్పుచిఁకటిన్. 123

చ. అణువులు రెండువస్తువులయందు గనంబడుమందు నందులో
 నణువు సమానరూపమను నట్టిదియున్నదికాని వానిలో
 నణగినకాంతి చీకటులయందు లయంబగు బ్రహ్మతత్త్వమే
 తన నిజరూపమంచు పోమదంబునుబొందును జ్ఞాని మాథండై. 124

మ. ఒకమారీ నిఖిలస్థిపంచమును నుద్యోగించి చంచత్కళా
 చకితాభీలవివాదవహ్నినిఖిలన్ సంక్షోభమున్ జెట్టి తా
 నకలంకుం డమృతస్వరూపియను విద్యాతత్త్వ సిద్ధాంతమున్
 బ్రకటింపందగు జ్ఞాని భోగ్యదయద్వారానో దూఱుచున్. 125

ఉ. పాపము క్షమించు జెదలఁ బడులనాపెడు శక్తియుక్తిచే
చాకిరిఁ దప్పించియది యవార్థపుతత్త్వములోని పాతముల్
నేడుచుగాన నాథకుఁ డనేకపేథంబులమాచి సృష్టిలో
మాచి చరాచరంబులను పోఁగుదుఁ జూచు రసస్వరూపముల్. 126

ఉ. చూడుడు లోకజాలములు చూడుక్కులలోఁలనిండి మాధమై
యాపెడుపాపలోఁల యవార్థముగా ననుమాత్రమైన యా
లోడును నీనెఱింగిగనుగొన్నను పీఠటి విచ్చిమాయతోఁ
నూడిన మబ్బులన్ని తొలఁగున్ బరలోకము గోచరం బగున్. 127

ఉ. మాటలు మానివేసి పరమాణువులన్ విడదీసి చూపులో
మాటయుయున్న వెల్లు నొకమాటు బహిర్గతమున్ బాసర్చినన్
నాటకరంగమట్టుల గనంబడు విశ్వము స్వర్గలోక మ
చోటఁ జరాచరంబగుచు శోభిలు నీశ్వర జీవరూపముల్. 128

ఉ. గదినిగల్గదొక్క యనువై నను తేజముదక్క దానిలో
నానముపుట్టి యాకళను నాకము జీవులు భూతకోటియై
కాదన క్రియజాండము ప్రకాశమొనర్చెను రెండుగాకయే
కోడధిపీచికాకృతి సమున్నతి నీగతి నిన్నెఱుంగగన్. 129

— సా ధ న. —

ఉ. కాలిసహోవాముల్ జలముగై కొనినట్లు తపస్సమాధిలోఁ
గార్లెడు మానసంబు కడఁగంటను దేనినిజూచినన్ యథా
లీలగ్రహింపఁగల్గు నవలీల శిరంబు తపంబు నేయుచున్
నేలకు వంచెనేని ధరణింగలశక్తిని లాగునెంతయున్. 130

ఉ. వాఁడె. పుష్కలములను వాఁగిరితెన్నెనెడింపబట్టె యథా
 త్తిరి నదితెన్నెనెడి తెన్నెక తేభను వాఁగిరిమందు నీతి యా
 గెంతెన్నెనె. న్నగంచలము కేంద్రముచేసిన నందు విశ్వసం
 జాతము నూడవచ్చు. 3వ పాఠము యక్షముగాగ నెంతయున్.

చ. అలమునహ్మగూఢ మయినప్పుడు తేజెడు నిన్నులింగముల్
 భువనిరహ్మిలంబు లిడి కిన్నుల చెన్నులు మూయబడంగా
 మనసునుచిచ్చి మోహ్యుకనమాధిరింపించిన యక్షపూరుషుం
 డిను. 4వ పాఠము గానయ్యెను. 132

ఉ. వాఁడె. మేరయినరాణమునచ్చును దానిలోని వి
 స్ఫారితస్వరూప నముచాచితేజమునచ్చు నాకళా
 భారతెగంగిస్వధునినభంబున తేదినీతి తేచకా
 ధారముచే నిలానమతి దానిగవచ్చును మాటలాడుచున్. 133

చ. నిలువుననిల్చి వాడముల నేరుగ భూమికేరంతినట్లుగాఁ
 దలఁచి రనాతలాన మహింబగుశక్తిని లాగుచున్న దృ
 క్కులు నిరశంబులై కొఱడుకొన్నశరీరమునీతి చాల్చి వి
 హ్వలనకనచ్చి సర్వముబయలైకలెదోచును శూన్యవిశ్వమున్.

ఉ. చేతులుదెడుచేచ్చి తనచిత్తముతోఁ గనుచూపులందులో
 లోతుగపోవనిచ్చి తనలోఁగలతేజము మేళవించినన్
 జేతనరూపకస్రకృతిచేతఁ జూచరభూతకోటి సం
 భూతము నూత్మదేహములఁ గానఁగవచ్చు రసానుషంగమై. 135

ఉ. దీపముపెట్టి దానిపయి దృక్కులు కేంద్రముజేసినేని యా
 దీపమునొప్పునున్న నిజదీపముతో సయిదోడుగాఁగ దృ
 గ్రూపముమాటి పెద్దవెలుగున్ గనవచ్చు సుషుమ్ననుండినూ
 చూపు నమాధియై యమృతకోభితమై గనవచ్చు స్వర్గమున్. 136

- ఉ. కొట్టించేలఁబెట్టి తననోటను నోసాముపాడి కేచకం
బట్టులకూర్చి పూరకము పట్టునలేసి నిజస్వరూప మా
ముట్టునఁ దోఁచుచున్నటులమాడ్చితమస్సును గవ్వకొంటిచం
చట్టె తిత్తేక్షనిల్పుము విహంగతిరస్కరణీ క్రియాత్థమున్. 137
- ఉ. శృతపునీడనిల్చి తలనెత్తి దృగంచలమున్ మరల్ప కా
దీక్షనుగన్న నాయగము దివ్యతరాకృతిదాల్చి వచ్చి ప్రి
త్యక్షముగాఁగ నాగతమనాగతమున్ వివరించి చెప్పు నీ
భిక్షులకున్ జరాచరము భృత్సులు; వేరెన్వరాజ్యమేటికిన్. 138
- ఉ. చూయ్యుటత్రిప్పివేసి తనచూపుచు నూర్థ్వముఖానఁబెట్టి యా
మాట్కి హృదంతరాశమున మాచనచక్షులువిప్పి విద్విషద్
వట్కముమూర్చ నాయెఱుకఁచాటుననుండు సుషుమ్న చూచినన్
వేట్కసహస్రసూర్య సమశ్శతకాంతి ఘటెల్లు నచ్చటన్. 139
- ఉ. చూపులు మాఱుండ నిజశోభితస్పృష్టివిలాస మీదగ
ద్రూపము ముందరన్ నీలేపి రూపగకుండఁగ చూచెనేని యీ
రూపముమాణి యేదొయపురూపపుదృశ్యమువచ్చియందునీ
రూపము నీశ్వరుండనెమ రూపమునేకముగాఁగఁ దోఁచెడున్. 140
- ఉ. పాటు నడిజలాన పాలుపారు జగత్ప్రతిబింబమందు నీ
తోరపు నేత్రస్పృష్టి నిడుకోడనె యాబడబానలంబు శృం
గారరసానుభూతిమయి ణానఁగవచ్చును యజ్ఞపూరుషా
కారము దాల్చి యామఱుఁగు గాననివారికి ముక్తియున్నదే. 141
- ఉ. అద్దమునందు నీప్రవిమలాకృతి గన్పడుచుండు కంటిలో
నిద్దురవోయి మ్రాన్పడిన నీ నిజరూపునుగూడ యందులో
దిద్దినరీతి దోచునది దృష్టిమరల్పక చూచెనేని యం
దెద్దియొ వెల్లువచ్చి పరమేశ్వరుడో యన గోచరంబగున్. 142

- ఉ. పిలగుకాశ్చేతో బాటనవేలునుచాచి సమాధినిష్ఠ మో
కాశ్చేతనినున్ గజచి క్షయము చేచకపూరకంబులన్
గాత్రమి బాహుచాదముమొగింబున మూ.డుపేధాల త్రీర్చి పిం
గాళ యిదాసుష్కములను గాంచినవారలు గాంతు కిశ్వరున్. 143
- శా. అకాశంబునుజూచి ముబ్బుతెరలన్ వ్యాఖ్యానముల్ చేసి యా
యాకారంబులు నక్షరాకృతినే నభ్యాసంబు గావింప నీ
లోకంబందు భవిష్యత్కములలో లోకతైనభావాలు నీ
నై కాన్సిండు సమాధిలోగను మహాకాంతిక విడంబించుచున్. 144
- ఉ. నేనయి యిండుకేలి యొనరింపగలేను పదార్థవంచనా
చూడ పినుత్సాధావముల చూసి ప్రయత్నము చేయుచుంటలో
యేనయివచ్చి చేసి జను యేదో యభాతికశక్తి నామహా
జ్ఞానమే మాననైక మగుసాధన మందు మహత్మ్య మేర్పడున్. 145
- ఉ. స్వర్ణమటన్న సంకుచితభావము లన్నియు మానివేయు మా
మార్గము భూమివైభవరమాపరివర్తిత భోగభాగ్య నై
నర్తక మంచు నెంచకు నిశ్శక్తిగల రిక్కనుబిల్చి నీవుగా
నిర్లమనంబుఁజేసి దివినిక దివిజాళిని చూడు తెల్లమా. 146
- మ. ఒకదృష్టిన్ దనవంకఁజెట్టి తనలో నున్నట్టివిశ్వంబు యీ
ప్రకృతిన్ సూచినయట్టిభావమున సంభావించి బ్రహ్మన్వరూ
పకలాంబున నిన్ను జెట్టి యది సర్వస్వంబుగా నెంచినక
గకుబంతంబులవార్తలెల్ల వినచా కళ్యాణసంధానమై. 147
- ఉ. మాటలు వేయునేల యొకమాటను జెప్పెద బ్రహ్మతత్త్వ మీ
మాట రహస్య మన్నిటికి మార్గము నీవనునట్టివస్తు వె
చ్చోటను నున్న శక్తిగల శుద్ధపదార్థము దానియందు నీ
పాట మరల్చిచూడుము ప్రపంచము గోచరమాను రూఢమై. 148

ఉ. మూచునిచూపుతో నలిగి ముంజరవచ్చెడు జేర్చిన నో
హో యని జూచెదేని యది యుత్తదియై యిలినాటిపోవు మై
రేయము వ్రావినట్లు; కివరింపగరానిబలంబు నీమనో
భూయమునందు నున్నదని; యంతయు నాభయ నచ్చెడు. 149

చ. కయెడఁ గూరుచుండి తనయూహను రూపముజేసి వాడతో
నకలచరాచరాత్మిక నిశాలజగంబును మెట్టవచ్చు నా
వకిలేకలాపలాపబలనంపద కొండల నెచ లో తా
వకికరబద్ధగోళముగఁ బట్టఁగవచ్చును నీక్క మాదియన్. 150

ఉ. చూపు మరల్చుచుండ తను నొచ్చు నుతింపుచు చూచెనేని యా
రూపు నిజంబుగాఁ దనను జూచిన నెవడి నిల్చు నామహా
రూపమె న్నన్నరూప మది రూపముగాఁ దనతోనిదంచు ద
దూకము మాన్చి పాపము తోవఁగఁజేయుటె నీ మోగికిన్.

ఉ. మానక పట్టునట్టి పరమాణువులన్ గలవెల్లుకంటికిన్
గానఁగరాదు గాని యని కాంచిన కెవడి నెచి యల్ల వి
జ్ఞానమునందు దృష్టినిడి గాంచినరూపము దాల్చి వానితోఁ
గానఁగవచ్చు నీవనెనుకాంతి నితాంతనిజార్థార్థమున్. 152

ఉ. కాటుకఁ జేతఁదెట్టి తనకన్న మరల్చక చూచుచుండ నా
చోటులనుండి కొందఁ జిత్రతోభితగాత్రులు వచ్చి పోవుచున్
మాటలతోఁగఁ జెప్పుదురు మాన్పడఁ పూర్వభవిష్యదర్థముల్
పాటవ మొప్పు మానసికవాతము లెన్నియొ నున్నవీగతిన్. 153

చ. పిలుపులుచుచ్చ దూరముఁ బిల్చెడువారి పథశ్రమంబులన్
దలఁచినవేళ తద్దనులు తాకెను సోపవ మధ్యసించు మా
తెలివిని స్వర్ణసాధములతెన్నునఁ బోవఁగనచ్చి యందులో
వెలుతురు జేర్చితేని నది విశ్వముచూచు నచించునర్థమున్. 154

- ఉ. గీతలుగీసి గుండ్రముగఁ కేంద్రముజేసిన దృష్టిచేత నీ
 శతము నిల్పితేని కడుచిత్రముగాఁ గనిపించుదృశ్యసం
 జాతము: స్వస్థితల్య మది జాగ్రదియందఁ ఘటించు నందులో
 భూతభవిష్యదర్శములు బోల్పంగవచ్చు నంచు కొరికెన్. 155
- ఉ. గీతలు వడ్డదిమ్ముగ గీసి దృగంచలమందు బెట్టి యే
 దో తనహృదయాపునకు: దోచెడుకీర్తిని కేంద్రమెఱచి; దృ
 ష్టాంతములోనఁ జూచుచు నిగాకపుటెల్లి మరల్చి యామహా
 భారతన్యాసంబునఁ బ్రకంపితమై దివిఁ గానవచ్చెడున్. 156
- ఉ. ప్రాకటమైన భానపథవర్జితే కొంత నిచిత్రీకృతులన్
 కైకొనవచ్చు ననిజము కా దనరానొక చంద్రహాసమున్
 శేకొని సాధకుండు తనచిత్తము శాంతిసమాధినుంచి యా
 లోకన చేసెనేని తనలో నెలుఁ గొక్కెడ మోసు లెత్తెడున్. 157
- శా. ఏదే నొక్కరహస్యమున్ వెలియఁగా దృష్టిన్ బ్రదీపించు నిం
 కేదేనిన్ గని మాటలాడునెడలన్ హృద్విధి నావచ్చు వా
 పాదింపందగు దానిలో నెలుఁగు నంపాదించి శోకిచ్చి నీ
 వాదాన్ జని పల్కరించు వని శ్వేచ్ఛాశక్తి భాషించెడున్. 158
- ఉ. ఏదియురాదటంచు నెడ చేయది నోయకు దానియందె నా
 మోదము లత్యముంచి రాకవాచ్చెము మారి వ్రతించితేని నీ
 కేదయినన్ లభించును నిదే జడతత్త్వైరహస్య మిందు జ
 న్మాదిపురాకృతైక సుకృతార్థ మగర్భముగాదు చూడఁగన్. 159
- ఉ. ఆపదలందు తప్పుకొనుచుట్టి పథంబులు కొన్నియున్న వా
 మాపములన్ని తెప్పునెడ మాధిగ నమ్మకుకాని లోకమం
 దాపరతత్త్వమున్నది యథార్థము నాపదగల్గునప్పు డా
 మాపద కష్టపెట్టినని యార్తిఁ గుటించిన రావు కష్టముల్. 160

- చ. మనసును గట్టుటన్న మోకమాటయెగాని మనస్సు నెట్లు క
ట్టునో వచియింపరెవ్వరు నజ్జో యిటా పాచెడుదాని కట్టుట
న్నను చలియించునో రసమునకే సుఖముచిన గట్టురీతి నీ
మనసు సుఖం మోకమున మార్పునకు కట్టాను మాటలాడకన్. 161
- ఉ. చూడు సుఖమ్మవిష్ణులకుఁ జూట్టలు మున్నొకచోటఁజేర్చియా
నాడిని ముందరకే నెలిపి చాల్చును నోటికిమధ్యనుంచి వె
న్నాఁడెడు హంసతో సగమునంబుచు మింటిని జూచెదేని యా
నాడు నిజప్రకాశము గలంబడు నీవదినుంచు నమ్మంగన్. 162
- చ. మనసు చలించునప్పు డది మాన్పఁ బ్రయత్నము చేయరాదు న
వ్వును వ్యసనంబులతో మనసు పోయినతీరునః బోయిపోయి యా
మనసు మరల్చునావలయు మంచిపాపన్నతఁ గాంచి నిల్చు చా
నెనుక త్వేషిష్ణుత్కా ఫలవైశ్రుతి నిచ్చు కృతార్థపద్ధతిన్. 163
- ఉ. దండకమండలంబులు ప్రదిర్చితమైన జటావశేష దో
ర్దండకపాయచేలములు దాల్చి తపస్సుననిల్చి చూచు బ్ర
హ్మాండము నీశీధితెఱ కావలమాటయియున్న వెల్లు నీ
కుండలి శింశుమారమునఁ గూర్చినఁ గానఁగవచ్చు నేయెడన్. 164
- ఉ. తాపశముల్ తపస్సొనకుఁ దాపల మైనవటన్నమాటలో
భావము తెల్ల వెల్లరకు సర్వము నాయమృతంబుదేవతల్
కావలెనన్నఁ బెద్దేయధికారము కావలె నందు శక్తి
రోవును గాన ఖడ్గమొకటంచుతపస్సొన జ్ఞానసిద్ధికిన్. 165
- ఉ. నీవని నీవుగా నెఱిగి నీయెడ సంతయ మొందకున్న నా
నీవు చరాచరంబయిన నీశ్వరరూపమునందు జేరు నా
భావములోన నీను ప్రభావము వెన్నెలుగాఁగఁజేసి యీ
స్థావరజంగమాత్మక నిశానదృశంబులు మార్చు నీవుగన్. 166

మ. అది నీచైతన్యముగా వ్రాసినది వ్యాఖ్యానము బ్రహ్మాంబుగా
 గురుగన్ జెప్పిమి లక్షమున్ వినిన నీకున్ శాంతి నీజాల నె
 య్యది గాఢాంతముదే ల్వడియముగ్గి కిచ్చించితే మారనా
 స్పదనావృత్తి నీవుగాఢువు పరబ్రహ్మాంబుగా నర్పమున్. 167

చ. నెలుగును జూచి యానెలుగు నెన్నెలకన్నను తేలుగాఁగ నీ
 నెలుగునఁ బోల్చి యానెలుగు నెక్కినమేరికఁజూపు నిల్చి నీ
 తేలివిని నూలుచేసి యటతేటగఁ దోచెడు బాటలోన నీ
 నలయకపోమ్ము నిశ్చయమున కవ్వలినర్పము దోచునచ్చటన్. 168

చ. తెలిసిననక్కురుండు తనతేజము శిష్యునివైపు పెట్టి ని
 ర్మలిననికానరూపమున మాయనుమాయనుజేసి చీకటిన్
 దొలగఁగఁద్రోసి యాత్మ తనతోఁ జనుదేరిగ మూఁడులోకమున
 వలగొని దేహబంధములు వాయ ముముక్షునిసేయు నంతయున్.

ఉ. నాలుగునాళ్లు నొమ్మునదనమ్మును జేచ్చి నిరాశఁగూర్చి కెం
 గేలనమర్చి శాంతమతి వ్రాక్కుచు సోహముపాడెనేని యా
 చాలున గుండెకొట్టుకొనఁజాలును దానినె చక్కపట్కము
 దోలవముంచితంచు స్పృహనుంచిన పూర్ణనమాధివచ్చెడున్. 170

ఉ. మేనునగానలక్ష్మము నిమిశితలోచనుడై నిగిడ్చిచక
 జ్ఞాననమాధిలో మనసు గట్టినతీరునఁ గట్టవేయు నా
 ధ్వానము శూన్యవిశ్వము లయంబయి చీకటిపోయి తేజమున్
 గానఁగవచ్చునం దమృతగానము నీదని యాలకింపుమా. 171

ఉ. రెండనితోఁచు నీజగము తేవునుమాపును నొక్కరీతిగా
 నుండును దీనిలో నొకటియున్న నిజంబు నెఱుంగకున్న నీ
 రెండు నశాశ్వితంబులయి రిత్తయిపోవునుగాన నీవు బ్ర
 హ్మాండముగాఁ దలంపుము ననాత్మకుఁ దావిడఁబోకు మేయెడన్. 172

చ. అది నిజమైననేత్రముల నాత్మవధాన మరల్చిచూచినచో
హృదయకవాటమునఁ జెరిచి యిదతమస్సును విూచి నన్నఁగా
న్పదమఁజేజమునఁ జెలికి నచ్చను నానిజమాపె తానుగా
సదమలసత్సమాధిని ప్రశాంతమతిన్ గమయఁద్రు సాధకున్. 173

చ. కనవడు నెల్లచుత్తప్రలుగాఁ దనుమాడ్చి సమస్త చుత్తవున
తనవలెఁ జూచునాధనమె శక్తినిరహస్యము నాయచున దృ
ష్టిని సచరాచరం బయినస్మృతి నిరూఢమజుంగవచ్చు నా
త్మను గనుయోగీకియ్యదియెమార్గము శిశ్వరిరాజ్య మెలంగన్. 174

తే. గీ. అట్టసాధనలెల్ల వా రరయలేక
వామమాదాలఁబడి పెక్కువాదములను
సలుపుచుండుకు తనతోడఁ జెలియఁబోకు
ఎల్లమర్మాలు తనలోనె యెసఁగు గంటె. 175

—• ల క్త్య ము •—

శా. నిన్నున్ జూచెడుకోర్కె యున్న నెదలో నిర్నిద్రతేజంబులై
యెన్నో మార్పులఁజెంది నీయెదుట నెంతేనిల్చు లీలాకృతుల్
భిన్నంబై యొకవ్యక్తి దాల్చియు భవత్ భ్రామధ్యతేజంబులో
నున్నాచును నెఱుంగనేర్తువు మఱాదోద్యోగంబు సంధిల్లంగన్. 176

శా. నిన్నున్ జూచెడికోర్కెయున్న నెదలో నిర్వాణతేజంబు రా
నొన్నత్యంబు ఘటంపఁజేసి యదిసీవై నిన్ను బ్రహ్మాండమం
దెన్నోరూపులుగాగ మార్పునెడ నందేదోత్పదీయాకృతిన్
భిన్నంబై కనవచ్చు నీశ్వరునిగా భ్రామధ్యభాసిల్లుచున్. 177

- ఉ. చీ కటియందె నాధిపతియ నృప్తీనమస్తము కైందజాలకుం
దేకముగానఁ గూర్చిగతి నీశ్వరహావమహావదార్థముల్
లోకములన్ని చూడంగల లోచనముల్ గడియించునట్టి య
త్తనివస్థమాధి ని వే ధూతములీమనులొక గారయన్. 178
- చ. న్నయిరిహితము మాచరికయైన నెలుంగు తపస్సమాధిలో
నయనములొకఁ గామమ ననంతమహామహితప్రపంచ మే
కయి యిటు హావమేర్పడ మహాద్భుతశీల నటించుచున్నదో
స్వయముగ నాపురాది గనఁచుచును బ్రహ్మముగాఁగ సర్వమున్. 179
- శా. నీలోనున్నవి పంచభూతములు నానికే దీక్షతోఁ బట్టినన్
జాఁగన్ లోకము కాలముచే మృత్యుఁ జంచత్వద్వందనామగ్ని పోఁ
జాలుచే జీకటిపిచ్చు సేమఁసులో జాఘ్నిల్యమానంబు నెం
తే లావెక్కు స్వతింత్రుఁడీవనుచు నీవే సృష్టిగా నెంచినన్. 180
- ఉ. చిన్నవి కైచ్చభావములఁ జెంద కహంజము బట్టుకొమ్ము నిం
దున్న మహత్సద్దార్థముల నొంచి స్వతంత్రతనించి యీశ్వరుం
డున్న కవాటముల్ తెఱచి నుష్టలరూపరనానుషంగ నం
పన్నతి నీమహామహిమఁ బరస్పర సృష్టిని సూచివేయుచి. 181
- చ. ఉరుములు కందరములు మహాదస్థులంబుదముల్ నదుల్వనుల్
తరువులు గాలిచేఁగనలి తాత్త్వికమైన ప్రసన్నగాననం
భరితరసాప్తనించి తమవాఙ్మయ మేయెడ పాడుచుండు నా
తెఱవులు తార్కికంబులగు తీరులెఱుంగుచుఁ బుచ్చుకాలమున్. 182
- ఉ. ఏటికి పట్టివ్యాసములు నేమిటియున్నదితుక్కు దానిలో
చాటువదార్థవాద మగచాటులఁ బెట్టుచునుండు తార్కికా
ర్థాటముచేతఁ జేతను ను భంగమొనర్చకు వారిఁజేరి నీ
వీటిని మాటలాడునదె విశ్వసరస్వతి నాలకింపుమా. 183

ఉ. నీవనుమాట తీసి యట నీవయినట్టి పరాత్పతత్త్వమున్
దేవునిగాగ్రహించి తనతేజమె నృప్తి కదల్చినట్లుగా
నావల నొక్కచిన్నలవమై యణునై 'అహ మస్మి బ్రహ్మ'మం
చీవసుధావృతాంధతమనీగతి దాటినరీతి నెంచుమీ. 184

ఉ. ఏది వచింపనేర్తు మనచే యగుపించ కటంచు చెప్పెడి
వేది యెక్కింగిమాచెద వదే మన నీనచరాచరంబు నీ
లోడె సుషుప్తిచేకటలలో మనసుంచిన స్వప్నమాను యా
చైదముదృష్టి నొక్కయెడఁ జూచినఁ జూడఁగవచ్చు స్వర్గమున్.

ఉ. మాటలలోన నీమఱుగుమాటలు చెప్పట కష్ట మింద్రియా
రాటము మాని మానసికరంధ్రములోఁ గనుచూపుఁ బెట్టు మ
చ్చోట సుషుమ్నలోఁ బ్రణవశోభితమైన వెలుంగుదోఁచు న
చ్చోట సుధాస'వంతి దివిజొచ్చి నుపస్సుచుగాంతువీవుగన్. 186

ఉ. మాటలలోన నీమఱుగుమాటలు చెప్పట కష్ట మింద్రియా
రాటము మాని మానసికరంధ్ర మథోముఖమందు నున్న దా
బాటను నొష్ట నేల నిడి స్వర్గముదాఁకను బోవవచ్చు న
చ్చోట సుషుమ్నలోవెలుంగు జూచుచుఁ జూడుమునిన్ను నీశ్వరున్.

చ. జడములయందు సేకుఁగల నౌఖ్యము స్వర్గమునందుఁ జెట్టి క
ట్టడి విషయాభిలాషివయి శాంబికమార్గమునందు కాలమున్
గడపకు గోచరంబులను కాండపటంబున దాఁగియున్న యా
కడలివెలుంగువీచికలఁ గాంచుము స్వర్గము గోచరం బగున్. 188

చ. విణుంగురుపుర్వు వెల్తురున మేరువు నెక్కఁదలంచువారి నె
మ్మనముల లోపమున్నది తమస్సును జింపి స్వతంత్రశక్తి చే
ననలము చంద్రనూర్వుల రథాంగముగా నడిపించిపోవు నా
యనము నెఱుంగు మద్ది తనయందు లయంబగుదృష్టి గన్పడున్. 189

- ఉ. నీవును నీవైత ముజచి న్నదమునింగినవానిభంగి నీ
భావముమాన్సి యందు పవత్రరమైన సమాధి న్నన్నతు
బ్రాహ్మణమైన శ్రీశైవముల చాతముగాఁ గనుపించు నందులో
నీవును గావలించునదె నన్నమునై నత్వదీయరూపమున్. 190
- ఉ. రాధినిగొన్నుఁజేరి కిదిముకాలనుగాఁ బరీక్షించినట్లునీ
శ్లోనినమునై పరమగుణదేయు చురత్ పరికృతినైరూపనం
బాతము న్నొక్కరిన్ నిలువజాలినవాని నిరూఢత త్తెనినం
బూరిముదేసిలోను నిలికినొరుకుడించునుజ్యోస్యమాడంగన్. 191
- ఉ. రాధినిగొన్నుఁ కన్నులుపరాముడిచేతి వెలుంగుచున్న నీ
చేతములందు నిశ్చయందు నిద్రలోనుహిమన్ వెలార్చునీ
కేతినెఱుంగలేక బహుశ్రమల బాధలనొందనేలనే
లా! తనరూపులో బయలులందు సగంబయి చూడరాదొకో. 192
- మ. నిదురన్ మేల్కొనుచుఁటిపి మెలకువన్ నిద్రించుచున్నట్టునీ
యెదలో నీటిటివాగ్రతిన్ వెలుంగునెంతే నిద్రలోనున్నదా
పదమున్ మార్పుటయే సమాధి పనచున్ బంధించివీక్షించు నె
య్యదో యామోక్షపథంబు నీవు గను బ్రహ్మానందవారాశివై. 193
- చం. మనరాశిచోటొక్కనిగు మార్గమై జీవసమాధి యందులోఁ
గనులకుగోచరించినదె కాఁగలదృశ్యము వానిపోల్చి నీ
వను మహనీయశక్తి నిజహానిని జెందఁగనీకవ్యక్తిని
ల్పినఁ దనుతాను గాంచుటవలీల ఘటించును యాగికంబుగన్. 194
- ఉ. మున్నవరోధమైన సహమున్నశియింపఁగనిమ్ము చూడుమా
తెన్నన నిందియముములు గతింపఁగనిచ్చి గురున్వరూపమం
దెమ్మొయినై క్యమై పరికృతి నీశ్వరునందులయంబుజేయుమీ
పున్నయదార్థమందు వెలుగున్నది యయ్యదె రూఢమన్నిటన్. 195

శి. నూనచపేవితింబనెడు మట్టిని మట్టిని గల్పివేసి వి
 యముచేతి సృష్టించి ప్రకంపితమున్ బాసరించి యందు నీ
 నై న మహావదార్థమె చరాచరముల్ నడిపించుచున్నదం
 చా నిజదీక్షలోవెలుగువై యమృతత్త్వముగాంచు మంత్రయన్.

శి. అది చూడెకాకరుదు నాయుడుగర్గము న్వర్తధామమోం
 కారము దేహలో నణగి కాంతివహించు తనీయతేజమం
 కారముగా సుషుమ్న యను ద్వారములోపలనుండి మాధ్వమై
 తేజ చరాచరంబయిన దీప్తి నహించు ప్రకాంతదీప్తితిన్. 197

శి. అన్నియు నీవెయ్యె యెసోయన్నిటియందున నిన్నుజూచి నీ
 పన్నిటికన్న మేటివనునట్టియదార్థము మాఱుపండ నీ
 కిన్నుల దృష్టి నీవయిపుగా మూలించి శేరీరమందు నీ
 ప్రాంతలంబుమార్చి గమగొన్నచు నీవనురూపుడోడెడున్. 198

శి. అకనమంతిరాళము బయల్పడియున్నది దీనియందు మే
 ఖాకృతినున్న యీముసుగు కస్వలనేమిటియున్నదోయధా
 లోకనతత్త్వరత్విమున లోచనముల్ నిగుడించితేని నీ
 కాకలనంబునాకమమరావళియున్ గనవచ్చుచుంపుగన్. 199

శి. వామాచారము నీతిబాహ్యము నసభ్యత్వంబు వర్జించి వి
 ద్యామర్యాదను సిద్ధయోగముల సభ్యాసంబు గావించితే
 ఆమూర్తంబులభించు నాతెలివిలోఁ జూపట్టు విశ్వస్వరూ
 వామూర్తాండభిగోళరోదసికనత్ స్వైక పాతాళముల్. 200

శి. నీలోనున్నవి లోకజాలములు మున్నీనుండి బాహ్యంబుగా
 నాలోకించెదవేల! ఏనికి స్వతంత్రాభీష్టచ్ఛద్ధిక్షయా
 క్షీలంబై న స్వశక్త లేదరయహృద్విధిన్ బ్రపంచించినీ
 వాలోకంబునఁ జూడనేర్తువదె బ్రహ్మనందసంధాయువై. 201

చం. ప్రియముపాదుమన్ హృదయవాసనలన్ గనలించివైచి నీ
 నాగిన నాసుఖములనమైనను వెల్లుగుచేతఁ దెల్పకై
 కనవడు తత్త్వకారమునఁ గానఁగనమ్మును నీవు నీశ్వరుం
 కనునమ్మరిస్వరూపముల నాహతమందుకభంబుదోఁపఁగన్. 202

ఉ. బాలుఁడు మాబలామబుఁ బాల్చువన్నునుచున్నతోన నే
 వేళకు నేదితోఁచునది వెల్లడిచేయునుగాన నీవునీ
 పాలమునేలమోషిగననచ్చెడు కోవకుఁ గన్నులెత్తిపో
 జాలిన నీవు నీశ్వరునువమ్మును సృష్టిని చూచెదాయెడన్. 203

ఉ. అదెస మబ్బులున్ మెఱపులందు తరుక్కునఁదోఁచువెల్లు నీ
 రోదసిబట్టి నిల్పు మనరోధుదుత్ హతయోగసిద్ధి సం
 చ్ఛాదితమైన మానసికశక్తిని కేంద్రముజేసి చూడవో
 త్పాదితమైనదీక్షను నుపాసనఁజేయుము నిన్నుగాంచఁగన్. 204

ఉ. చూడుమటంచు విశ్వమును జూపెఁగిటికిఁ గౌరవాలికిన్
 నాఁడుమురారి యామఁబుఁగునారయుదేని మనంబు దృక్కులన్
 దోడయిరాగ నొప్పనయు తోఁచువెల్లుఁగుకలంగకుండ నా
 వేడినిచూచెదేని యట విశ్వముజూడఁగనచ్చు చూడ్కిగన్. 205

చం. మనసునశక్తియున్నదది మాయనుగూడివికల్పభావసం
 జనిత వికారవీచికల నాగును దానినిబట్టి మంచిసా
 ధన నరియైన మార్గమునఁ దన్తయులిల్పి యనబ్బకల్పనా
 ధునిక విచిత్రదృశ్యములు తోరణఁగట్టఁగవచ్చుచిచ్చులున్. 206

ఉ. ఊహలకందరానిది నముజ్జ్వలమైనది బ్రహ్మతత్త్వము
 త్సాహనమవ్వెనంబును ప్రశాంతమునై కతితీక్షణచేత సం
 దేహము బాసినేననెడు దీక్షచరాచరమందుజేర్చి వ్యా
 మోహముమాని చూచునెడ ముందరఁగాంతావు విశ్వరూపమున్.

ఉ. ఈసముపాసితంబయిన సీశ్వరతేజము భూమినిండ్రికై
చేరి ప్రశంసపాతముగఁ జేరుచునున్నది స్వర్గమందిరా
వాసముదాఁక నానెలుగు వాసనలెల్లవెల్లాల్పి జీవితా
భాసమునందు నేననెడు భావము సిద్ధముజేయుమెంతయున్. 208

ఉ. ప్రాణమువంచి యుండియపరంపరలకా దిగజచ్చిపూజలో
మేనుకొనిదిచ్చి దీక్షను నిమోజితలోచనుడై సమాధి వి
క్లాసముగన్నయోగి తనకన్న మహత్తరమైనదేదియున్
గానఁడు తన్నెగాంచియుము కాంచనమైనజెజుంగు పూర్ణుడై. 209

ఉ. ఈగతియోగమార్గములఁ నెంతయునేచ్చి పరాత్మకాత్మకున్
యోగవియోగమానముల చూర్జ్యమువలయుఁ బోయి వానిలో
దాఁగినమర్మముచే తెలిసి దిక్కించుకొన్నుకొన్న పగ్గముచే
లాగిదిరిన్ గతాగతములన్ భగవంతుని జూడనయ్యెడున్. 210

—+ ని స్తుత హ. +—

ఉ. ఏమిటి మత్తు నాకు నిది ఏమిటిమార్పు నిశాంగనాతమో
ధామము నీడి యీప్రణయ ఘనప్రభాతశరాన నన్న నా
ప్రేమ కనాబుముచే తెరచి చిహ్నలఁజేసి రసానుభూతి న
య్యోమయి కానఁజెట్టె నిది సూహలకందునె యెన్ని నేర్చినన్.

ఉ. ఏమిటి చిమ్మచీకటది యేమిటివెల్లు వియ్యనీజల
శ్యామలమైన మబ్బుతెర చాటునమింటిబయల్లమధ్యసా
దామినులన్ బ్రదిస్త మగుధామములన్ విహరించు నాజన
స్తోమము లేమిటో యదియెసుమ్ము యదార్థజగంబు జీవికిన్. 211

౧. నమోరాత్రి యీశ్వరదేవీతో మింబను మేఘసంక్తే శా
దామినులందు నిష్కంబు ముదావహానైశ పరిభాతవాతనం
భానుయంత్రనన్మస్తే మరీచిగాద వెలుంగంగరాదు దీనిలో
ఎని రహస్యమున్నచో యదే కలై వడి పాడ నయ్యెడున్. 212
౨. శోన్మము పంచభూతములఁ గూపుచు నున్నది దీనియందె నా
మాన్యముగా జరామరణమ్యాము లన్నియు గల్గుచున్నవి
శోన్మము గొప్పశక్తిలహోటు నిజముగ దీనియందు న
శోన్మతఃగిన్ననీశ్వరుని యొలగమున్నదిగంటె నీవుగన్. 213
౩. మేచ నమాధిలో నిశి నిమిలితతోచనుండై విఘాతక
ర్మాసలమున్ బ్రశాంత మమృతాయుతనైవతి తీక్షణశాగికా
గూఢ మనోనివేదనము నూర్కొనుదృక్పథిమందు చీకటుల్
కానంగరావు ఆతెరవు గాంచియు గాంచుము నిన్ను నీశ్వరున్. 214
౪. ఏదో పెద్దనిగూఢమైన నిజమిం దేదో ప్రసీపించు నీ
యాదన్మైకరసాత్మకప్రకృతి సధ్యాహారమం నీనృద
ప్రాయారాధనము గల్గుచున్నది జగత్ప్రమాణ్యమందాస్తికో
ద్భేదంధైన సభాతికప్రకృతి నుద్దీపించు లక్ష్మింబునన్. 215
౫. ఏదో పెద్దనిగూఢమైన నిజమెంతే తోచు సధ్యాత్మనా
పాదోరాశి తరంగవేగములచేఁ బాతాళమున్ జొచ్చి యం
దేదో జ్వాలగ నావరింప సభమం దేతెంచి విశ్వంబు వా
నై దివ్యామృతమోక్షధామములు సంత్యాసాగమం దారయన్. 216
౬. ఆరసిపంచభూతములయందు లయంబయిపోయినట్టి ని
స్సారతిదృక్ప్రపంచకమునంగతి నే మొదలంట వీడి వి
స్ఫారమనోవికారములవంకనుబోక యసంగుండై తమో
ధారణుడంచునెంచు నిజతాత్త్వికుడేకను తన్ను నీశ్వరున్. 217

౩. అనువులలోమూరి గూకాశమైమాణి

చుక్కలలో తొంగి చూచుచుండు

పుష్పంబుగాఁ బూచి పుష్పాక్షియై లేచి

చారభంబులఁ దోంగి సాగుచుండు

మేఘాలగర్జించి మెఱపులఁబరతెంచి

మిన్నేరులను బాజే మెఱయుచుండు

స్థితికావశ్యమై దిక్కుంభికుంభాల

నెక్కినాట్యముచేసి యెనఁగుచుండు

తే. గీ. ఇట్టులొకటియేమిటి యజాండాట్టహాస

భాసమాసమహానందపదమునందు

బాదలి రోదశీకుహరాల భోరుమనఁగ

కదిపివేయును హాని విజ్ఞానకళను.

218

ఉ. గ్రహింప కాపురుషుల్ పికావిక నీ తెఱగాత్మసాధనా

ధ్యాపకమైన తాత్త్వికవిధాన పరంపరలందు నీవునీ

మాపముబెట్టినప్పుడు పురుంగును తుమ్మెదతెచ్చి బంధమోఁ

ద్దీపితగానమున్ సలుపుతీరున సోహము పాడఁగావలెన్.

219

శా. ఆలాకర్మల గోడువీడిన శిఖాయజ్ఞోపవీతంబు లిం

కేలా ! యాగిక మానవంబులను నెంతేద్రావి మైకాన నీ

బూలోన్మత్తపిశాచ భంగి నభమున్ వర్ణించుచున్ బాడుచున్

నీలోఁజూడుము నాలకించుము మనోన్వేషంబులో చోద్యమున్. 220

— అ మ భూ తి —

గ. మేము చేర్చిన భావార్థ మేమి లేదు

ఇదే సూక్ష్మముకొని నిర్వచనకలదు

భావరసవాహినీ కీచికానీలాన

చాలనంబుల వెన్నాడి వాల్చుమాటే.

221

ఉ. తాను నిరీశ్వరుండయినఁ దాత్వికమునను తానుగన్న వి
భావముచేరి బ్రహ్మనని చాటుచునుండె నిరీశ్వరత్వమె
వ్వానియొక్కోచిహ్మయెనిక వాదములేటికె నున్నదంత తా
నైన యదామందు కలదంచు తలంచు తపస్వియుగఁడై.

222

ఉ. నివనువ్యక్తిచంపుకొని నీశ్వరుఁడా! యని యేడ్చువాఁడు కా
లానిధిబంధితుండయి హతాశుఁడుగా నలించుచిహ్మ నా
త్తోవదత్వమైన దపరోక్షియుఁగా హరినెంచువాఁడు తా
నే వివిధావకాశములనెత్తి ఫలాప్తిని గొంచునెంతయున్.

223

ఉ. ఏరునిరీశ్వరుల్ కలుషమేదియు కేసినయట్లులేకవే
ఘోరములైన నీశ్వరుని గొల్పెదమంచువారెచేయుచు
న్నారదియేమొనై తికమనన్ దెరఁగట్టి; నిరీశ్వరుండు నా
తీరుఁబోదుడాంబికులఁ ద్విహసింపు తపస్సమాధులన్.

224

చ. మధువును ద్రావిత్రావి యలమైకమునందు విధూతవాక్సుధా
మధురములైన సత్కవితమార్గములన్ దలపోసిపోసి యా
పథికుఁడు సృష్టిలోపలి ప్రభావములన్ గనునట్లునీవు నీ
పథమునఁ దత్త్వమున్ దెలిసి పాదుమునీ స్వకపోలగీతముల్.

225

- ఉ. ప్రార్థనఁజేసిచేసి పడరానిశ్రమఁ పడిపోందుచున్ననీ
నిర్భయమైననంగతికి నేరనిరీతికి వింతతోచువా
గర్భముభంగి ప్రార్థనమహా ఫలమియ్యచిదేని యేలసే
స్వర్గమున నమ్మఁబోకు నిజనంగతి నేర్చితటంచు మూర్ఖతన్. 226
- ఉ. రాజ్యముచేయుచున్న మఱి కాలనుమోయుచు బానిసీలవా
ణిజ్యము చేయుచున్నను తృణకృతభద్రపురందరుండవై
వ్యాజ్యముమాని మానసము ప్రాప్తములైన ఫలాప్తి తృప్తిసా
మ్రాజ్యముగాఁగనమ్ము మదిరమ్మును త్రావినవానిపోలికన్. 227
- ఉ. మేము తపస్సమాధులను మేల్ముసుగుల్ పెకలించి మింటిసా
దామినులందు వెన్నెలల తక్కులుబుట్టుమెఱుంగువెట్టి స్వ
ర్ణామము తొంగిచూడఁగల దారులుచెప్పి నిశాకవాటముల్
వ్యోమమునందె విప్పినబుఁబించితి మాదెస వేగుచుక్కలన్. 228
- ఉ. మమ్ముపదార్థవాదులు ప్రమాదపథంబున జ్ఞానమార్గముల్
నమ్మఁగఁజెప్పివారని మనంబునఁ గన్కవహించి తిట్టఁగా
నెమ్మొయిరాకుఁడో నెఱసులేకెడు పాఠకులార మీరు యో
గమ్ము తపస్సమాధులమొగంబు లెఱుంగరు వేయినేర్చినన్. 229
- ఉ. నీచదువెంతపాటిదది నేర్చిన నేర్వకయున్న నీజగత్
గోచరమున్ మఱుంగుపడి తోచనిచోటు నెఱుంగఁజెప్పలే
దీచషకానమైకమిడ నెంచనిసీధువుద్రావెదేని దో
బూచిని చేయునిన్ను పరిపూర్ణత మానవులందు గల్గునే. 230
- ఉ. అన్నముమాని వత్సరములైన వసింపఁగవచ్చుగాని యే
తెన్నున నిద్రమాని విమతిన్ బ్రతుకంగలవారు లేరు ని
ర్భిన్నసమాధినెఱ్ఱా నిదురింపకతప్పదు వేల యేండ్లునీ
కన్నులఁజూడుమీ యిహముకన్న మరేమియులేదు మోక్షమున్.

౪౦. పరిమళమున్నది హరిశ్చంద్రమునకే మేటిరులకా బట్టుకో
 గాడే హరి పరమాన్నులన్ని నీటి నిర్మాణమున్నదైతట్ట మా
 మావత్తే. ఇది భగవద్దత్తముల వర్ణనలైన నన్నాది ప్రా
 గాదు. అది పరమార్థ శాస్త్రమున విశ్వమున వర్ణించినన్. 232
౪౧. ప్రతికముకొల్పినాన్ని సుఖవాసములకే దోచుచుండేదిల యీ
 ప్రతికముకొల్పినది తీరి వచ్చెదవే యిది మూరిగింప ను
 ద్వితిమిత సున్ననాన్ని సుఖపంపుము హరియగ విత్వవస్తువాం
 తములు లభ్యమున్ విధిని సుఖములేమివపిత్రులౌ నెడన్. 233
౪౨. మరల నొక్కదే నదిల చేమియులేదు పరిపంచమెట్ల నీ
 ముదిరిచుబోన్చి యామె పివెదిక్కు జగంబులుగాఁగ నెంచి యా
 పరిమళుల తేజమందు జడభావమువెట్టుక చూచెదేని యీ
 రవియు సుధాకరుండు దివి రాజులుప్రేమరనాననై కన్యమె. 234
౪౩. మధువున్ మానినులున్ వనాపతి నదీ మార్గాలసాధంబు లా
 విధి స్వర్గాన రచించెనన్న నవి యీ విశ్వానలేవే ! వృధా
 వృథుయడ్డాది తపస్సమాధులు తదావిర్భావమున్ బాపంగా
 కథలన్ జెప్పి మరల్చినారము మమున్ గారెంపంగాఁ బోకుఁడీ. 235
౪౪. ఎప్పటికైన మేము దగ్గికివచ్చుచు గని స్వర్గసాధముల్
 చెప్పుల నొక్కపోయి యల చిత్తము లారసివచ్చి మీకడన్
 జెప్పెమ నానలేదు, ప్రహసించిన మ్రొక్కిన నాత్మశుద్ధిలోఁ
 దప్పులులేవు నాతిరుగుదారి నచింపంగరై రి యెవ్వరున్. 236
౪౫. మీరునిరీక్షయిండ్ నిగమించెడు వాడు నిషిద్ధ జీవనా
 కారమలీమనంబయిన కష్టములన్ నివసించి యెప్పు డె
 వ్వారిని హింస సేయఁ డభివంచిత మాచషకాననీధు వే
 సారసనేత్రొ నవ్వుచు నొసంగనదే దివి యందు నెంచెడున్. 237

ఉ. ఆవిరెబోడి నవ్వి వికచాకృతి వెన్నెలఁ దెచ్చిపెట్టె నా
హా! వెలలేని యానగవుఁ డవె గాలెడు మాక్తి కంబుల
జీవముగన్న చిత్తరవు చీరముసుంకున స్వర్ణతేజ మె
తో విరఁజిమ్ము సోయగము తోరణఁ గట్టిన యల్లు చూచితే. 238

ఉ. నీవీడుచున్న నీమధువు నేను గోహించుట కేమివంత నీ
వావల కేగితేని యిడు సంబుజవేత్త లభించకున్న నీ
భావము బంధమై మతిని బట్టి యధోగతిదెచ్చి పెట్టదే
దేవి యిదే ప్రమాణమని తెమ్ము ప్రమాణముతోడఁ ద్రావెదన్ .

ఉ. ధైర్యక్షీకమైన నీమధువు పాత్రనుబోసి యొసంగుచుంటి వే
ణాక్షీత్విదీయ రాగరస మందిది యెన్ననపాలు నీ సుధా
ధ్యక్షవిలాస వై ఖరుల హాస్నిశముండునె జారిపోక నీ
దీక్షతపస్సుకన్నఁ గడు తియ్యవి కైపిడుచున్న దుగ్మలీ. 240

ఉ. అన్నిటియందు జీవుఁ డలరారును పాననఁ జేసినేని నీ
కన్నుల కిట్టెగోచరముగాంచును వానిని మానవాకృతి
గన్నవిధానమాటలను గల్పించ నేవచ్చగమాటలాడు నీ
తెన్నవధూతకాలమతి తృప్తినిబుచ్చు జగంబు తానుగన్. 241

చ. ఒకయెలజవ్వనిం గనిన యోగిశీర్ణవి ధూతగాగదో
ర్వికృత మలీమసాప్తి వి పఁచును; లంపటఁజూ మహానతీ
ప్రకృతి తదేకదీక్ష తన పాటల నీశ్వరతేజ మందులో
నొకయఁబ్బవైన కాదనుచు నున్విఘ్నూరు రసాను భూతికిన్. 242

ఉ. శోకము మోహమున్ దవిలి శూచ్యములోని యగాధసత్య మా
లోకననేయ నెంచి పరలోకముపైఁగల యాస వీడకే
వ్యాకలమంది పామరుని భంగి వృధాభవదీయ జీవితా
నీకము పాడునేయకుము నేరిచి ప్రేమరసంబు ద్రావుమీ. 243

- ఉ. సంగమసంగతంబయినసంగతి తొక్కమునందు వెల్లు వ్యా
సంగముచేగి హించి నిజసంగతియందు లయంబునొంది స్వ
ప్తింగలచే మనీషువును చేరలచావును శాంతిసీంచు మా
గొంగళియందె యీశ్వరుని గోడునెఱంగితి మింకిదేహికన్. 244
- ఉ. మానెనుకేల వచ్చెదరు మాకడ నేమిటి నేర్చుకొందురో
పావనులార భక్తి జనవందితులార నిష్కలమైన యీ
జీవితమున్ నమాధినివికీర్ణముచేయగఁజూచుడి మాకు మీ
తోవగనేల ఆమ్మతులతో మము లెక్కిడ లేచి పండితన్. 245
- ఉ. మావలె మీరిలేల కొఱమాలి ప్రమాదము దెచ్చికొందున్ మీ
దేవునిగొచ్చి మీరు విడతేరుచు మేము స్మశాననాకిలన్
జీవిత మొప్పుగా విధి నిషేధములన్ విడనాడిపోవు మా
త్రోవలు మీకు నచ్చవు నభోముఖులార్హజగాలు జూతురే. 246
- ఉ. మేము పరిత్యజించితిమి మేలును కీడు సుఖంబు దుఃఖమున్
సామములేదు సత్యము ప్రశాంతమహావిభవంబులేదు వి
ద్యామధుసానమత్తమతియై విహరించుచు మేఘపంక్తిసా
దామినిబోలె చీకటులదాటి తమచ్చుల నిద్ర లేపుచున్. 247
- మ. హృదయద్వారము విప్పి తోచినది యేదే కాని నిష్కర్షగా
నెదుటన్ జెప్పఁము సంశయింపకు పరోక్షచ్ఛాదవిహరక్రియా
నృదముల్ లక్ష్యము సేయ కేవలమహావ్యక్తిత్వమునిన్ నిల్పుమ
భృదయంబున్ క్షయమున్ గలాదె ప్రజలున్ భూషించినన్ దిట్టినన్.
- మ. అవవిత్క్రింబులు నింద్యమున్ వ్యసనదుఃఖాకాంతము నీలితా
ద్యపరూపంబులలోన నిశ్వరమహాధ్యాత్మికతేజంబు నా
తప మధ్యాహ్నములన్ మలేమసములై దైవారు నెవ్వారుకో
రిపరిత్యాగము జేయలేరు హృదయోర్విన్ మండువేసంగిగన్. 249

క. జగమునలేని సౌఖ్యములు స్వర్గమునందు లభించునంచు నె
వ్వగఁదప మాచరించెద వుపాధివిబాసినసౌఖ్యనూకలన్
నెగడినయట్లులుండు నది నింద్యము యాయమృతశ్రవ్యమైన నో
యగము రసస్వరూపమది యానవమంగనలందు బోలజే. 250

జ. అనవమోదదీ పరినరాలవి చారువధూప్రమోదవి
న్యాస విలాసలాలస మహామహితాద్భుతగానలాస్యమో
చేసి నివాళితో విధిసేషేధములన్ విడనాడిభాతికా
భాసరసస్వరూప సముపాసకుఁడోడె కృతార్థుఁడన్నిటన్. 251

చ. వగలు మనుష్యులన్ నిశలఁ బర్వనెజారుల గుద్రభూములం
దిగిరి జరించు నంశుభిత దృశ్యములన్ భయవిహ్వలంబులై
నెగడు జడత్విమార్చి మహాసీయవిలాసం సైకమైన నో
యగములనంక నేర్పడెడు సద్భుతిమోదమునొందు మేయెడన్.

చ. నీకును మట్టిబొమ్మకును నేమిటిభేదము జీవచేత నా
లోకన మున్నదన్న నది లుప్తముజెందును మత్తుమందుచే
నీకరణిన్ జరాచరము లేకముగాఁ గనుపించుఁగాని యే
దోకనుపించకున్నదనియత్తదొ మాయయొ యీశ్వరుండొకో. 253 ✓

—• సి ధ్ధ ల —

ఉ. హేమమునేయువారు రసమింగలమందు నారించకుండనే
మేము మహాషధీశతిము లేర్చినయట్లు రసస్వరూప వి
ద్యామహితాత్మకప్రకృతికై తనలోనజడత్వమేర్చి ని
ష్ఠామనమాధిలో మనసుగట్టినవారలె సిద్ధులారయకా. 254

- శా. గాత్రే వేచుచు ధూమైయెగురుచున్ గల్పాంతకాలానల
జ్వాలై ధూతములేర్చుచున్ రజనీకాఢ్వాంతంబుబోకాన్చి పా
తాళంబున్ దివియున్ జరాచరములన్ వర్జించి శూన్యంబుగా
నాలోకించుచు తానె యీశ్వరునిగానర్థమిత్రు యోగీశ్వరున్. 255
- ఉ. చినుకులు ముత్తిమైననని చేడ్పడిచిచ్చులుగావు జీవుడున్
ఘనతర మీశ్వరాకృతిని గాంచినజీవుడుగాఁడుపుట్టుచున్
జనెడు జడత్వియున్ వదలఁజాలిననింక పదార్థనాదసం
జనితములైన వోలికలు నాగవత్సేంద్రియమైనహృదికిన్. 256
- ఉ. నైతికమైనమార్గము జలంబులుమెచ్చినఁ బెక్కుచోటులన్
నైతిక బాహ్యవర్తన గనంబడుచున్నదికాన కొందరా
సీతనిమాని జీవితము నింద్యముగాఁ గనపర్చి యీశ్వరో
ద్భూతచరాచరంబయిన భూమినితామయి యాకర్షించెడున్. 257
- ఉ. మున్నలయాజ్ఞవల్క్యుఁడు నభోమణితోపలిశక్తి లాగియ
భృన్నతి వేదమున్ బడసెనుర్వి శశాంకునిదింపి యీశ్వరుం
డన్నిటలో మహమ్మదు మహాత్ముఁడుమాచి ఖురాను దెచ్చెనీ
తెన్నున సాధకుండు తన కేదముతో దివి దింపు చేలకున్. 258
- ఉ. చేరి యబాండభాండమున సృష్టివికాసములెంచియెంచి యీ
భూరిప్రభాప్రపూర్ణ రసపూరిత చారుసుధానావంతులే
పాతెడుచోటులన్ నిలిచి భావములోశృతిపెట్టి పాడి యీ
తోరపుగీతికాలహరితో లయమొందుచు జూతురీశ్వరున్. 259
- ఉ. చీకటియందెసాధకుఁడు సృష్టిసమస్తము నైంద్రజాలకుం
డేకముఖానఁజూపుగతి నీశ్వరరూపమహాపదార్థముల్
లోకములన్నిజూడఁగల లోచనముల్ గడియించునట్టి య
స్తోత్రవస్యమాధినివి ధూతమలీమనులొదు రారయన్. 260

శా. పాతాళంబు నభంబు ముట్టెదవు సీభావంబులో వెల్లులో
లోఁతై యున్న నిగూఢసత్యమును సీలోనున్న తేవత్వ వి
ద్యాతత్త్వంబు దృఢత్వబుద్ధిని నిదిధ్యాసంబు గావించి యీ
రీతిన్ మృత్యువు గెల్వవచ్చు మఱి వేళి దాని లేదేదియున్. 261

ఉ. పాశముముట్టగాఁ బ్రకృతిపాడెడుగీతము లాలకించుచున్
చారుప్రభాతవిస్ఫురనిశాత శరాహతివిచ్చిపోవు దు
ర్వార చరాచరాత్మకప్రపంచమునంగల శూన్యభూమియం
దారయవచ్చు నాసవిత నాయమృతంబుదివిన్ బ్రభాతమున్. 262

తే. గీ. భక్తశీజ్ఞానఫక్కిని పారశీక
ప్రభువు జంషీదువానపాత్రను జగంబు
జూచినట్టులు భువనముల్ చూడఁగలరు
జ్ఞాని హృదయంబులోకముల్ కాంచుపేటి. 263

ఉ. జ్ఞానవధంబు మిక్కిలి పికాసమునై నది పూతమైన యీ
స్థానము సద్గుణంబులకుఁ దావలమైనది దీనియందునే
మానవుఁడైన ముక్తి పదమార్గము గాంచునుగావ నీయశో
గానము మూఁడులోకములఁ గంపిలసేయు తమస్సు నూయఁగన్.

—* వం చ కు లు. *—

ఉ. నీతియు సద్గుణంబులను నేరనినారిని త్రాఁగుబోతులన్
గాతరులన్ దిగంబరులఁగాంచినఁ గొందఱు బ్రహ్మవేత్తలం
చాతతపూజ్యభావమున నర్చనసేతురు పూర్వమార్గనం
జాతము జేసెనే కలుషజాలము పాలనురక్త ముందునే. 265

సీ. శ్రీకృష్ణుడే గొల్లచేదలఁచుడిన
 నీతిబోలేచీతి గీయలేడు
 వ్యాసుడే నిన్వస్తదాచుడు నగునేని
 బ్రహ్మసూత్రంబులు వ్రాయలేడు
 అమరాధిపతి యహల్యాబాకుడైనది
 బీజపులిదివిని చాలెంచలేడు
 పరిమిపిచ్చామిత్ర ముమ్మే మేనకనుగూడ
 శ్రీకృష్ణుడే బ్రహ్మసూత్రంబులు వ్రాయలేడు

తే. గీ. బాగులెవుడు బంగారు కాబోవనట్లు
 కీతిబాహువులు తత్త నిమున్ వెలుపలేరు
 అంధుఁ డాదిత్యు నెఱుంగనియట్లు పాపి
 మెఱుంగలేడికైరుని చదువెంతయున్న.

266

శా. కృష్ణుడే నెజకామిచీమణులకున్ గేల్మొచ్చువాడైనఁ బ్రా
 జిష్ణున్ విష్ణుచి రాజసూయమున నాజిన్ కృష్ణుఁ డర్థించునా
 చూష్ణింపన్ గీశుపాలుఁ డేమెఱుంగఁడదూషించఁడానాఁడు వ
 డ్ధిష్ణున్ గృష్ణుని శత్రుఁడొటి యటు చిత్త్రించెన్ దురర్థంబులన్. 267

ఉ. మాననమున్ జయించి ఋజుమార్గమునన్ నిజతత్త్వ మీశ్వర
 స్థానము తానుగానెఱుంగునాధకునిన్ బ్రజఁ దిట్టుగాక నీ
 భానునిపైని చీకటులు పర్వినరీతి నభంబు మబ్బులన్
 బూని మలీమనంబగుచు పోల్చినరీతిని విచ్చిపోవవే.

268

ఉ. నైతికజీవితప్రకరణంబు వ్రశన్త మెగాని చాటునన్
 బాతకకజ్జలంబు పరిపాటిగఁ బట్టుచునుండెనింక నీ
 రీతులుచూచిరేని వివరీతము చక్కెరపూతకత్తిగా
 భీతినిగొల్పు నీచెనటిబృందము నేమిటి చెప్పు జ్ఞానమున్.

269

- ఉ. కాకము నూకలేరుకొనగా రసహీనరవాప్తిదోగి యా
కాకలికాస్వరంబు తనకంతమువట్టక కోకిలాకృతిన్
లోకము నిండసేయుచు నలోకమహామహానీయనత్కళా
లోకనలేని మానవుల లోపముల్బిట్టివెనుమ్మొలుగగన్. 270
- మ. సమయమునచ్చినన్ దృణముసాయముచేయనివారు భక్తికై
క్రిమమరియూద నేపగిదిగా నెరవేర్తురు వేసగింజలన్
నిమిరసాలసాలఫల నిర్వృతిగాంతురె భక్తిత్యాగము
దమి జితేంద్రియత్వము వదాన్యతగానమృతత్వమేర్పడున్. 271
- చ. ధనికులు లేదులేదని సతం బచ్చతంబుల నాడుచుందుకే
పనికిని తోడురారలని పాతనిషిద్ధ నికృష్టజీవనం
బును వెలిబుచ్చువారలకు బోధయసాధ్యముగాన గీతలో
ఘనులకెగాని నీదులకు జ్ఞానమురాదనివ్రాసె కృష్ణుడున్. 272
- ఉ. లోభికిలేదుమోక్షము లలోకమహామహానీయనత్తపో
వై భవమున్నగాని నిజభక్తుడు దాసము జేసిచేసి యా
లాభము లక్ష్యమందొక కళాసదృశంబుగఁ జూడనేర్చు నా
సాభయవారకంబయిన నాకము మాటలలోన నున్నదే. 273
- ఉ. ఆరసి తత్త ప్రమార్గములయందు మహామహిమల్గడించి చె
న్నారుచునుండ కుచ్చితమనస్కులు జ్ఞానుల బ్రహ్మభావమున్
నేరక సంశయాత్ములయి నిందలుజేసిననేమిలెక్క పెం
టారులు నత్తలేరుకొన హంసలు రత్నము లారగింపవే. 274
- ఉ. కొందరుత్తిబ్బుచుండ్రు మఱికొందరుగూడి నుతింపుచుంద్రు వీ
రందరు వారిలోగల గుణగుణముల్ ప్రకటించువారు మా
చందము ధర్మమార్గమున సాగుచునుండును నీశ్వరుండు మా
యందు నిరూఢమైయెడలయందు యదార్థము జెప్పుజూచితే. 275

ఉ. తిరుమలమున్ మృతము పిరితమును మెళ్ళుచు లంకటుందుపా
మనకిచ్చివచ్చివచ్చివచ్చివచ్చి వచ్చివచ్చివచ్చి వచ్చివచ్చివచ్చి
వచ్చివచ్చివచ్చివచ్చి వచ్చివచ్చివచ్చివచ్చి వచ్చివచ్చివచ్చి వచ్చివచ్చివచ్చి
వచ్చివచ్చివచ్చివచ్చి వచ్చివచ్చివచ్చివచ్చి వచ్చివచ్చివచ్చివచ్చి వచ్చివచ్చివచ్చివచ్చి.

ఉ. భూమిమలవారముల బుష్పఫలములు నీడయున్ బ్రతీ
కారములై కొనఁగబడఁగాంచి బకంబది యభ్యసింపఁగా
నేరదు పెద్దకాలములు విల్చియు మోసముచేసి చేపలా
హరిముసేయు దుష్టగుణికబునె సత్సహవాస సంపదల్. 27.

గీ. మంచుచాటు హితులు లభించుకన్న
చెడ్డచారిలన్నహంబు చేయరాదు
మల్లెపువ్వులులేకున్న మానవలయు
ఉల్లిపువ్వుల ముదువగా నొల్లదెపుడు. 27.

ఉ. పెక్కురువంచకుల్ గురులపేరునవత్తురు వారిచేతిలోఁ
జిక్కకు ప్రేమభావములచే మతి ముక్కలుచేసివేసి కై
పెక్కగభ్రాంతిబెట్టి మరలింతురు దుమ్మయిపోవ ధర్మమున్
సక్కమునందు నీతినువు నీరయిపోయిన మానభోగమీ. 27

ఉ. లోపములున్నవారు గుణలుపులు మూర్ఖులు స్వార్థలాభసం
తాపమునన్ బరాక్థనముదాయములన్ హరియించుశుంఠలున్
గాపురుషుల్ ప్రబోధకులుగాఁ గనవత్తురు కొందఱీ మహా
పాపుల మాయలన్ బడనివారలెఱ్ఱానము నేర్తురాయన్. 28

ఉ. దుష్టులు కొండచీకరునితోవల నేర్పుడటంచువచ్చి సం
తుష్టులఁబోలె పైవయినిదోచిన గోతులుత్రవ్వచుందురా
భ్రష్టులు పాపులై వృధలపాలయిపోదురు కుండకొండలన్
నవ్వుమునేయఁబోయి యదెనవ్వుము జెందెడుమాడ్కి నారయన్. 29

కొండలుతత్త్వవేత్తలని కోపము తాపము దుర్విదగ్ధస్వ
 చ్ఛందమరాగ్రహ గ్రసితచండపదంబున నుండురందులోఁ
 గొండలు మత్తువస్తువులకున్ గయిచాచెదరిట్టిమోసగాం
 ద్రందరు బ్రహ్మవేత్తలని యారయఁబోఁడు కీడుమూడెడున్. 282

దేశీకుడంచుచెప్పి నుపదేశముసేయునుగాని నాత్మసం
 దేశమునంచు చీకటిని దెల్పుదు మాటలచేత తాత్పర్య
 దేశము తెల్లమైనిశల దీర్చుదు వెన్నెలవెల్లుదోఁచు నా
 వేశసమాధివచ్చునె ప్రదేశములెన్నిటిమార్చి యార్చినన్. 283

—+ మహాత్మ్యములు. +—

ఏముమహాత్మ్యములే కలుగుటే పరమార్థమటంచు చెప్పుమీ
 భూమిని పెక్కువంచఁగలు మోసముజేయుచు వాదలభ్య వి
 ద్యామహిమన్ మలీముసులునైన మహాత్ములమంచు చెప్పుచున్
 గామితముల్ గడింతురవి కాదని చెప్పుటకై యగత్యముల్. 284

అలభగీరధుఁడు దివ్యావగన్ విడిపించి
 దివినుండి నేలకు దింపినాఁడు
 ఆయగన్యుండు మహాజలరాశిని
 చుక్కెన లేకుండ జుట్టినాఁడు
 మనుసూరు నురిదీసిసను చరాచరముచే
 నీశ్వరుండనుచు పాడించినాఁడు
 ముహిదీనుబాదుషా మహనీయుఁడార్చి మృ
 త్యువును రావలదని త్రోసినాఁడు

శే. గీ. ఇట్లు లభ్యాత్మనిమ లెందరెందరీ జ
గాన మహాత్మ్యములఁ జూపఁగలిగినారు
నావివలె శక్తి గడింపనేరనట్టి
నావివలె వేదాంత వాదమేల.

285

ఉ. మూలము నేముచెప్పినను మానసికంబగు సక్తిగాని దే
లాటి ప్రభోధమైన విఫలంబని యెల్ల మతప్రచారకుల్
చాటిరి సూమహామహిమఁగల యోగరహస్యముల్ జగ
న్నాటకరంగమందనియె ధర్మములిప్పుటికైనఁ బేర్కొనన్. 286

సీ. విశ్వరూపముజూపి విశ్వజ్ఞుఁడగుకృష్ణు
జానూఢిచే నవతారుఁ డయ్యె

అకాశసీమలపై కెక్కి నిజతేజ

మగవర్చి మహామద్ పయంబరయ్యె

చచ్చినవానిని దెచ్చిన లేపి పం

పిన కీర్తి దేవునిబిడ్డడయ్యె

జనమేజయుని యజ్ఞశాల సర్పాల నా

కర్ణించువారు మహర్షులైరి

శే. గీ. ఇట్లులెందరెందరు విజయేచ్ఛచేత
మహితమహనీయ మాహాత్మ్య మార్గమునను
మానవాదర్శభావులై మతినిగెలిచి
జగము తరియింపజేసిరా నిగమచతులు.

287

శా. మూనాకాలమునాఁడు మూర్తిగలు సంబోధించిశాక్తేయ వి
ద్యానక్తిన్ వివిధాస్త్రశస్త్రముల ధీభత్సంబు కల్పింప న
ధ్యాసన్ దండముచాచి తత్కళను నిధ్వంసంబుగావించి వి
శ్వానం బీశ్వరశక్తిపై మలిపె మూనాముక్తకంఠోక్తిచేన్. 288

చ. నగరునిపుత్రు లాకపిలుఁ జంపుటకై చనుదేర వారలకై
దెగడక కన్నులకై దెఱచి ధిక్కృతిఁ జూచిన మండి బూడిదై
యెగసి రదే త్రికాలములనేని జయించు మనోబలంబుగఁ
దగవడు సగ్నిభౌతిక మహాగ్నికి నృప్తికి హేతు వారయన్. 289

చ. ఒకఁడు జయించెమృత్యువును నొక్కఁడు మృత్యువుఁజూచినాడు నిం
కొకఁడు జరాభరంబు నవయూవనమృదుల మాన్పినాడు నో
ర్తుక నిజనాథుప్రాణములతోఁ జని క్రమ్మరఁ దెచ్చియిచ్చె నీ
ప్రకరణముల్ నిజార్థప్రతిపాదకముల్ తను గన్నవారికిన్. 290

తే. 1. ఈమహామాధమార్గంబు నెఱిగినట్టి
వారిచర్యలె వేఱు సంసారఘోర
వారినిధి వారలున్న దుర్వార్త వెరి
వారములఁ గూల్చి నాక్షియై నరలుచుండ్రు. 291

ఉ. దక్షుఁడు నీశ్వరుం దెలియువారి యెఱుంగక యజ్ఞదీక్ష వి
శ్వక్షయమైన సంగతి నెసంగఁగ నాతని యజ్ఞపూరుషుం
డక్షరలీలఁ గాల్చి నిలయం బొనరించెను నాఁటినుండి జా
తిక్షీతి నూత్నసన్యముల దీర్చి వహించె జగంబు మెచ్చంగన్. 292

శా. విద్యాకౌశలమున్ గవిత్వమును విద్వేషించి గర్హించు సం
వేద్యాచద్యుల రబ్బువారిని ఖురాన్ విన్నాణసత్కావ్యమున్
హృద్యంజా శ్రుతు లీశ్వరుం దెలిసి నిర్ణించెన్ మహమ్మద్ రనూ
లాద్యంజైన రసన్వరూప సమువాశ్యచ్ఛాంతి సంధిల్లంగన్. 293

సీ. లోకవాంఛలఁ గుండి లోలతఁ గడుజెంది
పురుగులవలె చెడిపోవవలదు
మతమతాంతర వామనూర్గాలఁ బడి బ్రహ్మ
భావంబు తేజంబుఁ బాయవలదు

జ్ఞానమహానభాస్మానంబు విడవఁడి

చరధర్మములఁ జేరి మునియనలదు

ఈజన్మఁ గాకున్న పై జన్మలో మోక్ష

మొందన చ్చని మోస మందవలదు

గీ. తిరిగి యీజన్మరాదు మృతి మనెడు సుడి

గాలి హతమార్పుఁ దుదకు నే గడ్డివలెనొ

మొలిచి పూలు పూచియు రాలిపోవునట్లు

పోవుదురు జీవు లారీతిఁ పోలవలదు.

294

సీ. దేశభిమానంబు తీర్చించునందాఁక

జ్ఞానమాన్దంబులో స్థాన మేది

భక్తుని గురువు రాపాడించి పీడించి

చిచ్చులోపల పరీక్షించవచ్చు

నన్యాసిఁ జేసిన సామాన్యిష్టుఁ జేసిన

స్వామి నీవే యను భక్త నగుఁడు

అనరోక్షవిజ్ఞాన మైనమోక్షమునకు

సోపానములు గట్టి చూరఁ గొనును

గీ. తేలిపోయినవారు పాతాళమునకు

జారిపోదురు నుభయభ్రష్టతను జెంది

భ్రాంతులను బొంది డింది పరాక్రందనమున

క్రిందిమెట్లకు దిగిపోయి కీర్తిఁ బొసి.

295

ఉ. వంటకుఁ గుండ త్రవ్వటకు పారయు దుక్కికిఁ గోల వ్రాతకున్

గంటము లెట్లగత్యమొ యగత్యము దేహము మోక్షసిద్ధి కి

యొంటిని కూటికుండవలె నుంచినఁ జీకయిపోవు దుక్కికిన్

గంటము వాడినట్లగునుగావున భక్తుఁడు మేలుకొనెనెన్.

296

సీ. పగలంత యేదో యుపాధికై శ్రమపడి
మాపులు పోయి గ్రామాలవెంట
ఏది వారు నిజంబుగాఁ దలపోసి య
నుష్ఠాన మొనరించి నుడువుచుందు
రట్టివిజ్ఞానంబు నాదర్శముగఁ జేసి
యెలుగెత్తి ప్రజకు బోధింపుచుండి
కవుడు వా రొనరించు నాత్మసమర్పణ
మధ్యాత్మశక్తిని యరసి యరసి

గీ. వేనవేలుగ ప్రజదీక్షఁ బూనుచుండి
రది స్వరాజ్యంబుకంటెను సధిక మనుచు
వరదపచ్చిన నేటికైడి దిగంత
ములకు వ్యాపించె నామతములు జగాన.

297

చ. శలభము దీపమందుఁ బడి జచ్చెడుకై నడి నీశ్వరాకృతిన్
విలయమునొండ నేమును వివేకిమలీమనకర్మటోలముల్
తెలియనివారు భక్తు లని తెల్పుచు నీల్లుచు కోళ్ళలీల కూ
తలు నిడుచుందు రందు బలిదానము త్యాగము ప్రేమ యున్నదే.

తే. గీ. ఇట్టులే మంచి చెడ్డ ప్రియిలను నిలుచు
నిలువ రెవ్వరు కాలంబు పిలిచెనేని
కాలగర్భములో లోకజాల మెల్ల
మణిగిపోవుచు నున్నదే తుణము తుణము.

299

ఉ. జీవకళాకలాపములఁ జె న్నలరారెడువారు సిద్ధులన్
దేవతలన్ జయింపఁగల తేజముగల్గినవారు తెల్వికిన్
దావలమైన మానసికతత్త్వమునన్ సభలందు వాదము
దీవోకొనేనో యంచు పచియింపఁగనేర్తురు మాసభాసమల్.

300

శా. గోరీ లగ్న ఫకీరులున్ ఋషులు ముత్తల్ పండి నిద్రించు నా
 గారంబుల్ పరికించగా హాసపల్లవానీకికి "బుద్దామి" తా
 గోరించుండి బురానునేర్చె రసయున్ గుర్తుబుగా వచ్చి నాం
 చారన్ వేదము చూడవల్కునకు నేర్పనజాలె మర్త్యాకృతిన్. 301

ఉ. ఎందరొ యీసమాధుల నదేవునిగా చిదురించుచుండి రి
 దెందరు లేచిపో ముక్తియు నెందరు కదలుజెంది పూడి యీ
 చందము నేరనట్టి తెరచాటున మాటయి మాటలాడకే
 కుందుచునుండికో తెలుపు కోపెదుఁ జొక్కఁడు లేడు చూడఁగన్.

చ. ధనమును వైభవంబు ప్రమదం బగురాజ్యరమావిభూతియున్
 దనరినవారికన్న సముదంచిత విద్యనె గౌరవించు రా
 ఘనులు మహాతపోమహిమ గల్గింవారినె పూజనేతు రా
 యనునమబ్రహ్మవిద్య నమృతాకృతి గూర్చును మాట లేటికిన్.

తే. గీ. కానఁ జదువలకంటె విజ్ఞాన మధిక
 మదియును హృదయాంతర్వర్తి యెన నీశ్వ
 రుని యెఱింగించు విద్యగాఁ దనరవలయు
 నపుడుగాని తక్కించఁగా నలవిగాదు.

304

ఉ. జంతుచునుండు మన్నిటను జంకకు దేనికి నెనఁ గాని యా
 పంకము వచ్చినప్పు డరిభంజనదగ్ధదవాగ్నిఁ బోలె ని
 శ్శంకను మార్చివేయుము వెనన్ గపిలుండు మహమ్మ దాపదన్
 నంకరమారమారకముచాట్టున జ్ఞానదవాగ్ని వ్రేల్చురే. 305

చ. జడము ప్రపంచజీవితము జన్మలయాకృతి దీనియందు నీ
 నడత నిషిద్ధమైనది యనంతమహామహిమాన్వరూప మే
 ర్పడవలె నన్న నూపిరిని గ్రాలెడుచక్రము లాటు దృష్టిలో
 నిడుకొని వాని సూర్యమున నెట్టుము నాశము రాదు ప్రాణికిన్. 306

చ. నిజములు నీశ్వరార్థమహాసీయపదంబులు చెప్పెనేని యీ
వ్రజకు నచ్చ వేయెడల వాదములోని నయుక్తి కంబులే
ఋజువులు నమ్ముచుందురు నతేంద్రియమైనది బ్రహ్మతత్వమే
ఋజువులఁ బోలు పోలికల నెంచెడి పన్నిపదార్థముల్ కదా ! 307

ఉ. మీరు వచించుమార్గములు మే మవి కా వని చెప్పలేము మీ
దారి రసానురాగభరితం బయి యుండిన మండవచ్చు నె
వ్వారికి వారు నిక్కముగ బంధము వాసెద మన్న మాటలో
పారము ముట్టఁగావలయు పావనమైనదిగాదె జ్ఞానమున్. 308

మ. ఒకటే యున్నది రెండులే దనినచో నున్నట్టి సద్వస్తువే
సకలంబై సచరాచరం బయిన విశ్వం బంచు దోచుకా గదా
యిక నీ వెక్కడ చుంటి వీతపము లిం కేలా భయం బేల బం
ధకముల్ దేనికి ఉత్తవాదములు మిథ్యాభ్రాంతి వర్జింపుడి. 309

ఉ. చీకటి పోయేనేని నిజజీవితమున్ మరణంబునుండి చీ
కాకు వహించకుండ సరకంబును బంధము వాసి స్వర్గమున్
నాకము జేరవచ్చు నిహమందె సమస్తము నున్నవిట్టి యా
లోకన లేనివారు పరలోక మటన్న నెఱుంగనేర్తురే. 310

మ. వేదాంతం బన పారిభాషికపదావిరూఢిత వాక్యార్థ సం
వాదానూనకుతర్క లోక కుహనాబద్ధంబుగాఁ బోవ దిం
దేదో పెద్దనిగూఢసత్యము మహాస్వేచ్ఛావిహారక్రియా
మోదంబున్ రసమున్ బ్రിയంబు నిజమున్ మోక్షంబు నొప్పారెడున్

ఉ. పోయినకొంపలో చివికిపోయిన కజ్జలలీల మాంసమున్
బోయిన యస్థిపంజరము బొత్తి గ నేలకు వంగిపోయె న
య్యో ! యగుపించఁ డీశ్వరుడు ఊహకుఁ దోచని యానిశీధిలోఁ
బోయిన నేమిలాభ మని పోయెను బుద్ధుడు నాస్తికాకృతిన్. 312

ఉ. లోకము లక్ష్యపూర్వ మగులోకనమల్ బడరించు నాకళా
 లోకనమందు దహ్యా మగులోపములన్ సవరింపలేక మః
 లాకర మొనచిత్తములయందు లయః బయిపోయి చెల్లిలే
 నాకము గానలేకః బ్రవినాశపథంబునః బోమ కయ్యయో! 313

* వైరాగ్యము. *

శా. ఆలోచించితి మెల్లమార్గములు దివ్యాదర్శమా జ్ఞానవి
 ద్యాలోకంబున మూఁడులోకములు మాయందే వీరాజిల్లు
 లోలత్వంబు చృధా ప్రయాసములలో బుష్టంబులై యున్న మో
 దాలన్ నిలడలేదు తథ్యమగు మోక్షంబొక్క వైరాగ్యమే. 314

ఉ. శాస్త్రము పారిభాషిక ప్రశస్త పదంబులచేత జ్ఞానం
 భస్మిని నూదుచున్నది ప్రభాభరితంబగు దీనిలో రనా
 విశ్రుకమైన నాదపరిశిశృతమందు మనంబుఁ జేర్చి తే
 దస్మితయంబులైన రథనంబుల ముక్తిని గోలుపోదువే. 315

చ. వనితలదృక్కులే యరులు పొక్కు పేషంబు కరంబు ముంగురుల్
 ఘనతరకాలపాశములు గాఁగను యోగికి వారియందుఁ బ్రే
 మను వెలిఁబుచ్చు లంపలులమధ్య నిమేషము చోటులేదు యె
 వ్వనిది నిజంబా యెవ్వని దబద్ధమొ చెప్పఁగలేము నేరుగన్. 316

చ. ఇతరులతెన్నుఁ జూచి యిద మిత్థము చెప్పఁగలేము లోకజ్ఞ
 వితమున శాంతి లే దెచట విన్నను కాలము చుట్టుచున్ నిమి
 లితనయనంబులన్ దిరుగలింబమ గింజలలీల నొక్కుచున్
 హత మొనరించుచున్నది మహాత్ములఁ బామరు లొక్కరీతిగన్.

- ఉ. ఈవిటు యెన్నినాళ్ళు విలపించెద వెవ్వఁడు దిక్కు నీకు నీ
కావల నున్నచంత మఱి యంతము లేనిది దీనిలోన నీ
కోత చూర్చితే చిరిగి పల్లముకా నననంబు లేమియున్
గావు యథేచ్ఛలోకమునఁ గల్లువికాసముఁ జూడు మంటకన్. 318
- ఉ. భౌండల జారు నేర్లవలె కోమలమున్ దిగజార్చి కాలనా
ఘుడు విసీలజాలములు జోమియు తెల్లగ మార్చివేసె నీ
చండిన నెత్తె పూలు ముడువఁ దలపోసెదవేల నీ వయో
భౌండము బ్రద్దలై రసము వాయకపూర్వమె సొంపు నింపుమా.
- శా. నీకున్ దోచినదెల్ల నిక్కములుగా నిద్దారణన్ జేయ కా
లోకింపక దెరచాటు మానిజము నీలో నున్నదే యున్నదం
దేహొద్దో మలిచావభావములుగా నీక్షింపఁగా వచ్చినన్
జేక్షింపన్నవ బంచు నెంచు మట పాచీనోదయోద్భాసమున్. 320
- ఉ. తృప్తి జయంబులోఁ గలదు తృప్తిని దుర్జయమందు గూడ నం
ప్రాప్తము జేసికొమ్ము మధుపానము చేసినవాఁడు హాయిగా
సుప్తిని జెందునట్లు పరిశుద్ధ మనోమయికంబు యాగికా
వ్యాప్తిని నిన్పృహన్ బడయనందు ప్రశాంతత వచ్చు నంతటన్.
- ఉ. పోయెడుదానికై నగవఁబోవకు మెప్పుడొ కాలగర్భమం
దీయఖలంబు దాగి యగుపించదు యున్న దినాలలో సుధా
మేయమనోజ్ఞజీవిత నిమేషము నీదని జ్ఞానయోగ మై
రేయము ద్రావుదున్ బలలు కలు వినోదముబుచ్చు నెచ్చెలీ. 322
- గీ. ఎవ్వ కేకిమఁ జేసిన నొవ్వనాఁడ
నలదు తనప్రాప్తమును దిట్టవలయు నొవ్వు
నేది వ్రాసెనొ యదె మన కెదురునచ్చు
దానికై చింత నేయుట చూనవలయు.

- గీ. పలకపై సుద్దగీతలనలె ప్రవంచ
జీనరాసులమాపులు చెటిగిహాపు
వ్రాయువాని పాపము నక్షణమున నిర్మ
నవని తరమానుక బిత్తిరిచ్చి నేనుగించు. 324
- శా. నీలోయన్నవి పంపభూరిములు పొన్నయ్యలు నిత్యక్షయమే
యూలోకించెడి కె. జమాపులక బ్రహ్మి స్థమిగా
కాలం చేదొ విచారమున్నది -- కారము గొందోపు నే
వేళన్ దీని నెఱింగి నీమనసులో నిర్వేదింబు నిర్వేదియమా. 325
- గీ. అడమరపుక విడిచించునట్టికృపాను
గాను మూనానల్లబడిమకు లోకంబు నెఱపు
కొన్న, ఆననక పూహాద్దు గుంకునెడల
దాని గనరాదు భూనభోధాస్వంతమందు. 326
- ఉ. ఏటికి యీవిచార మది యేటికి వనము బాసికొంటు కే
లాటి తెఱుంగు లేక యిటు లాతీతధంబులు తొక్కి భీతి ని
చ్చోటను మీనమేషముల చూచుచునుంటివి లాభమేమి యే
నాటికి యేమి కాగలదో నర్కిలి బాదుగరాదు కర్మమున్. 327
- చ. ప్రాతినమయంబునున్ విషముభంగి తలంచుము ఏది ఎప్పుడో
హిత మొరింప నీబ్రతుకు హిననరంపరలందుఁ గ్రాలుచున్
గతములకై ప్రలాపమును కాగలరానికి చింతచేసి నం
తతము విచారనాగరము దాటగనియదు యెట్టివానికిన్. 328
- ఉ. ఏది జితేంద్రియత్వి మఱియేది యధార్థము జ్ఞానతత్త్వ నం
పాదనయందు త్యాగము పవానము కలము నైతికంబు మ
ర్యాద పరోపకారిము నహంకారత నాత్మికసిద్ధి వీరిలో
నేది కొఱంతయున్న మఱి యేగతిపన్ను మహత్స్వనంపదల్, 329

- శా. నీ దైవన్ భగవంతుఁడుండి కరుణాభీష్టాప్తి కాపాడు నాఁ
 జౌదార్యంబును మోక్షమున్ విజయమున్ యోగించులేదేని నిః
 ఘేదంబైనపథంబు మానవులకున్ స్థిరంబు విష్ణునది
 వ్యాదర్శంబులు వేళు పోల్చుదగ దధ్యాత్మ్యంబుతో లోకమున్.
- శా. ఎన్నోభాగ్యము లున్న యెన్నో విజయాభీష్టంబులున్ గల్గి నం
 పన్నత్వంబునఁ దూఁగుచున్న ప్రేమదవ్యాపారపాపేణుడై
 జిన్నత్వంబును బాచుఁ డట్లుఁ డయి యేక్కిష్టాశతో బోయి నం
 ఛిన్నంబైన మరంబుతో నగచి వాంఛించుకొ విచిత్రంబులన్. 331
- మ. వలయే పరులఁ దెచ్చిపెట్టుదు నలన్ బహుల్ ప్రమాదంబునన్
 బలియై పోవును కాలవాహిని ఘటప్రారబ్ధమున్ బట్టి యీ
 కలిమిన్ లేమిని తెచ్చిపెట్టు నెడ దుఃఖంబున్ సుఖంబుకొ మను
 ష్యులకుకొ దచ్చవు కర్మబద్ధులు ముముక్షులై కారు నానాటికిన్.
- చ. ఒకయవతారిచే వరములో ధనధాన్యములో పురంబులో
 వికచసరోజులోచనలొ పృథ్వియొ కోరినయంత పొంది గుూ
 రక తిని నిద్రవోవునెడ రావొకమృత్యువు వచ్చెనేని యీ
 నకల ధరావ్రజంచకము చచ్చినవారలవెంట వచ్చునే. 332
- ఉ. చీకటియందు దుఃఖములచేఁ జివుకంగల జీవితంబు నీ
 వే కడఁబెట్టుఁబోకు మిది యేమిటిలోకము మూఁడునాళ్లము
 లై కడతేరుచున్నది యహంబులు మనుషులు బాణవంశులై
 తాఁకి చికాకుపెట్టు ప్రేమదంబును నానరుమాను మేయెడన్. 333
- ఉ. అచ్చపుజీవితంబు కలయట్టిది జీవుని బంధమోక్షమి
 ట్లెచ్చటినుండి వచ్చినవొ యీశ్వరుఁ డెవ్వఁ యేది పుట్టుచున్
 జచ్చుచు నున్నదో తెలియఁజాలనిభ్రాంతి తపస్వి నిద్ర పో
 వచ్చునె యీజవంజవము బాసి తమస్సును గెల్వఁగావలెన్. 334

ఉ. కొండలు విద్యచేతఁ దమకున్ ద్విజగుంబు లెఱుంగవచ్చునం
చందురు కొండ జాత్యునులై నచరాదు భూతకోటి మా
యందు ప్రదీప్తమౌందు నని యందుఁబు కొండలు మోసగాండు నీ
చందము లన్ని యున్నవని సాక్షులు పలుకుదు ర్థకాములై . 336

ఉ. భాసురజీవతత్త్వము ప్రభావతిపూతమైన బ్రహ్మ జి
హ్వాన వెఱింగి నేర్చికొనఁజాలినదే యెలుకెత్తి యేయుప
న్యాసము లిచ్చి చెప్పఁబడు నెరది కావని దృఢకాష్ట వి
న్యాసముచంద మీశ్వరునియందు లయఁబగు మార్గ మారయన్.

ఉ. చచ్చుచో యీశ్వరుం దెలియుజ్ఞానము నేర్చి విశుద్ధుడై స్వతం
త్రేచ్ఛఁ జరాచరంబులు నయించుచో చెల్లుచుగాని జ్ఞానికే
లిచ్చుముదీది స్వర్గము లభించినఁ జెల్లదు వానికన్న యీ
మచ్చు దరిద్రజీవితమే మంచిది మంచిదిగాదు చైత్యమున్. 337

ఉ. ఘోరమృతిస్వరూప మిది క్షూరవిషానలదగ్ధభూమి దు
ర్వార దురంత దుఃఖ మిది రావల దన్నను లెక్కనేయ కా
దారిని బోవువారె భయదంబు జడత్వము బాసి యీశ్వరా
కారము జూడనేర్తురు నగాధ మహామహాసీయపక్షతిన్. 338

శా. వేదాంతం బని కొండజీర్వరునకై విశ్వానకై పెక్కు దు
ర్వాదంబుల్ పొనరింతు రెందుకవి విధ్వంసాప్తి కే గాని యే
తాదృశ్యంబుల మాని జ్ఞాని హృదయాంతర్వర్తి యే నీశ్వరున్
మోదం బాటఁ గ్రహించి మించి విహరించున్ వానె బ్రహ్మాండమై.

సీ. మతము లన్నియుఁ బోవు మతవాదములుఁ బోవు

జ్ఞానమాదర్శ మై గ్రాలఁగలదు

విద్య లన్నియుఁ బోవు విన్నానములుఁ బోవు

విజ్ఞానదీక్షయే వెలయఁగలదు

శాస్త్రంబులును బోవు శాస్త్రంబులును బోవు
తన మనచ్చకీ యే తనరంగలదు
రాజ్యంబులుచు బోవు రారాజులును బోదు
ఠీశ్వరరాజ్యమే యేలంగలదు

గీ. శాంతి చేతులు నన్నశాస్త్రములు గలుగు
సీతిబాధలు మొదలంట నెగిరిపోవు
ప్రేమ సెలయేల్లు పాటు హృద్విధులందు
నదియె విజ్ఞానదివ్యరాజ్యార్థ మరయ.

341

* శీ ల ము *

ద. చెడితి నటంచుఁ దా నొకటి నేయఁడు చేసెడివెల్ల చెప్పి వె
ల్లడిగ నొనర్చు దాన పరలాభము లేదనుకొన్న మోసమున్
బొడమమ్మ నెతికం బనుచు బొంకుచు చెప్పెడి దొందువాఁడు చే
సెడిది మఱొండు నీయఘముచిచ్చయి కాల్చదె యంతరంగముల్.

ద. నెల నుడుకోటి మబ్బుతెరనించి వెలుంగును మాటుసేయు నె
చ్చెలుల దుమారమున్ గలిపి చెల్పుదు నైతికరాజకీయ వా
ర్తల నెవ రాలకింతురు పరస్పరప్రత్యయినేయబుద్ధు లా
వలవతితావశేషములఁ బాయరు బాములు వడ్డకాలమున్.

343

కీ. కల్లులు భావజన్యములు జ్ఞానవధంబున మాటలాడఁగాఁ
జెల్లద దేది యీశ్వరుని జేరెడుశ్రోవ యథార్థ మేది నం
ధిల్లు నిజాత్మతత్త్వమును దృష్టిగతం బొనరించు నేది యా
యుల్లము భావగీతములతో నలరించి యెఱుంగఁగావలెకా.

344

కీ. దారులు కావు మృత్యువుచు దన్ని నివృత్తిని గాంచునట్టి నం
స్కారముచేఁ జరాచరము గాంచుటకై హృదయాగ్నికీలలన్
జీరి శరీర మాహుతిగఁ జేసినఁగాని నిజంబు సీశ్వరున్
జేరెడుదారియే దొరకి సిద్ధిపహింపదు జ్ఞానయోగికి.

345

ఉ. దారులు కాపు మృత్యువును దన్ని జితేంద్రియులై గుణాన్వితా
కారమలీమనం బయిన కర్మను డించి నిజాత్మతత్త్వ సం
స్కార నమున్నతం బయినజ్ఞానము నేర్చుటకై జపవ్రతా
చార మఖాదికర్మములు సంధ్య లుపాసన యర్హస్విధులున్. 346

చ. తపమును జేసిచేసి పరతత్త్వమహామహి తైకతేజమున్
గపట మెఱుంగవట్టి తనకాంతినిఁ గూర్చి నితాంతశక్తితో
నెవుడు భవిష్యదర్శముల నీశ్వరరూపము జూచుచుండు నా
యవరిమితప్రతాపమతి కయ్యెడుశౌచము శీల మారయన్. 347

గీ. నిష్కరోపల లక్ష్మ్యంబు నిలిపి నిలిపి
వెలుగుఁ గనుగొని యావెల్లు వెలుప లున్న
యీశ్వరునిఁ గన్నమేటి కిం కెవరు నాటి
పాటిలే దై హికము జగన్నాటకంబు. 348

మ. తరుగన్నేరని బ్రహ్మతేజ మెద నుద్యత్తల నిండాఁ ర మ
త్సరమాయాతమ మంతరింపఁ దపమున్ సాగించి యీరేడులో
కరహస్యంబులు గాంచునట్టి సుగుణాక్తా రైకతేజస్వి కీ
యిరులన్ గాటుగ పట్టియున్న తెర యక్షేయడ్డ దేనాటికిన్. 349

చ. సహజములౌ జరామరణసంగతముల్ భవదుఃఖమిశ్రితా
వహ మిహజీవితంబున శుభంబులకై వగఁ జెందుకంటె త
ద్రోహిత నిషిద్ధభాజనవరంపరలన్ ముద మొందువారికే
మహిత సుఖానుభూతి యమృతత్వము జిక్కును మాట లేటికిన్.

* ప్ర య త్థ న ము *

ఉ. ఈహాయవాహనుండు హయ మెక్కిన నీతనినెత్తి పాంథనం
దోహవిచారభార మదె తోఁగెడు మానస్మికభార మీ
యైహికమందు లేదు దృశ్యమందు వెలార్చెడు కర్మభారమీ
దైహిక మార్పుచున్న దల తాడిని జువ్వనిధావ కౌగలిన్. 350

- ఉ. ఆరసవాహినీశతము కడము కట్టుము కట్టివేసి శృం
గారసానుభూతి మెయి కాలహతిన్ దిగు లొందఁ జోకుమ
య్యో రమణీయ వైభవ మహోన్నత దివ్యవధంబు మాని యే
దారిని పోదువోయి యమృతంబును బాసి వినాశివై వెనన్. 352
- ఉ. నీ వనుయోడ నీబ్రతుకుని రిగోపల వీడు మద్ది యే
త్రోవకొ లాఁగివేయు నదె తోరపుశాంతివధంబు గాగ నీ
భావము మాచ్చు మామధురపానము మైకముగూర్చు నందు నా
నావిధ వాసనార్థ ములినంబు లయం బయిపోవు నెచ్చెలీ! 353
- శా. కాలం బంతయు మాటిపోయినది యాకావ్యాలలో పాట లీ
వేళన్ బాడిన నవ్విపోదురు జనుల్ విద్యుల్లతాతన్వి యే
నోషి లాస్యంబులు జేయుచున్నది తెరల్ ద్యోవీధి భేదించి నీ
లో లావణ్యముఁ జూపి వానితెగువున్ బోకార్చుచూ వేకువన్. 354
- ఉ. పువ్వులమధ్య తుమ్మెదలు పోవుచు మోదము నొందుచుండఁగా
నివ్వసుధన్ పురుగులు వసించి ప్రమోదముగాంచు మోదమున్
నెవ్వగల్గభేదముల నేర్పడు నెల్లర కొక్కరీతి యీ
దివ్వెపతంగభంగమును తేజమునిచ్చు నయాచితంబుగన్. 355
- చ. తెలిసిన వన్ని మిధ్య లవి తెల్వికి నందని యంతలోఁతులోఁ
గలవు సుమంబువాసనలఁ గ్రాలిన రాలెడ్డు నెడ మున్న దా
విలసన వెఖిరిన్ నలిపివేసినరూపరి మాటిపోవు నీ
కలన నిజంబు గూఢ మయి కానఁగరాదు జడత్వ మర్థికిన్. 356
- ఉ. ఆపవపానమందు నడియాసవికాసము భాసమాసనం
వాసితమైన ప్రేమరసవాసితమైన వధూవిలాస వి
న్యాసము లాప్తవర్గ పరిహాసకదూర్వహమైన తృప్తి కై
లాసముకన్న గొప్పదని లాస్యముజేసెడు చూచితే చెలీ! 357

శా. ఏదో ఘోరవిషంబు వహించె నెంతే కాలగర్భంబులో
ప్రాదుర్భూతము నొంది పిట్టపిడుగుల్ వర్షింపఁగావచ్చు నా
పాదోరాశి తరంగమాలికలలో ద్వాపరాలు ధేదించి నిః
భేదంబైన పథాన నీ వనెను వ్యక్తిన్ నిల్పి మోదించుమా. 358

శా. ఏదోకాలము నైతికాకృతి చదే నెవ్వనిచో పాదున
దేదో పెద్దవిషంబు నున్న దతః పీష్టస్థిన్ బ్రతిష్ఠించు నం
వాదం బెల్ల ఫలించు నాతనిజయధ్వజంబు దిక్కుంభికుం
భోదగ్రంబుల నెక్కి కీర్తిసతి సేయున్ ముక్తకంఠంబునకొ. 359

చ. ప్రకృతీని మాటుఁబెట్టి విషవాయువు వీచెడు చూడు నీకళా
వికృతీ నిపాతమై యడుగుమెల్లకుఁ బాతెడు నిల్లు జీవిత
ప్రకరణమున్ ముగించెదవె రాగర్తనైక సుధాస్రవంతులన్
శుక పిక శారికా నినదశోభిత మీ నయిచూడుమోదివై. 360

ఉ. వంటను గడ్డిమేసి పశువర్గము హాయిని జెందు గడ్డి న
ట్లంటుట పాప మన్న నది యాతపమందున నూడిపోవు ప
న్నంటక నూడిపోవు పతనాహతి రెంటికిఁ దప్పఁజోవది
ట్లుంట విరాగరాగఫల మొక్కటె యేటికి వ్యర్థవాదముల్. 613

* భాంతులు *

శా.విద్యాగంధము లేనివారికడ నీవేదాంతవాదంబు కృ
త్యాద్యావస్థకుఁ దెచ్చు కావున నుపన్యాసంబు వర్జించి నీ
హృదయస్వస్థుభవైకవేద్య మహిమా దృగ్రూపశక్తిన్ వచో
భేద్యంబైన రసాబ్ధిప్రచికల నొప్పింపన్ దగున్ జ్ఞానివై. 362

శా. చూపజేసెను విద్య నేర్చినను బ్రహ్మాండంబులో నొక్క నం
ఖ్యావృత్తంబు తరింపలేరు మఱి యీవ్యాఖ్యానకారుల్ మహాం
ధీవిధ్వాంత తమో నిగూఢమతి వాదించన్ బ్రసరింతు రా
చూవాదంబులఁ గల్గఁ డీశ్వరుఁడు నీనై యుంటి వీ వారయన్. 363

ఉ. ఊహలు భ్రాంతిజన్యములు నున్నవి లేనివి చేర్చిచెప్ప నం
దేహమతుల్ భవాభిక్షకకేటఁగ లేరు నిజంబు నాత్మలో
నాహసముంచి చెప్పమట చిక్కు ఘటించిన తప్పులేదు నీ
యైహికమందు వ్యక్తిగతమైన ప్రపత్తిప్రతిష్ఠ చేయుమా 364

శా. వేదాంతంబులు యుక్తివాదమను విభ్రాంతిన్ వినర్జించు మీ
వేదాంతంబు రసానుభూతినెద నావిరూఢత చైతన్య వి
ద్యాదయితంబగు ప్రేమ పాకములు సభ్యాత్మంబుగాఁ బోల్చి నం
పాదింపందగు జీవశక్తియమృత ప్రాయంబుగా మాటఁగన్. 365

మ. సదసదేదము లర్థశూన్యములు నీనంసారతాపత్ర యా
స్పదపా లోకము మిథ్య గా దిది స్వభావంబైన సస్విస్తువం
దుదయంబైనది మృత్తికాఘటములం దున్నట్టిభేదంబు ను
న్నది లేనన్నది దృశ్యమాత్రములు నానాదీతులన్ మాతినన్. 366

శా. అజ్ఞాన ప్రతిబంధకంబులగు నీ యాదర్శముల్ మాని ది
వ్యజ్ఞానాత్మకమైన తెల్వి తనలో నామాధమై యుండ బ్ర
హ్మజ్ఞానంబున దాని నేర్చితమనున్ మాయించి లక్ష్యంబులో
జిజ్ఞాసన్ గుఱిజేసి నీ మనసులో జన్మాత్మనూహించుమీ. 367

శా. వేదాంతం బని చెప్పమాటలు మహావిభ్రాంతి దీపించు నం
దేదో యున్న దటంచు నూరక వితర్కేచ్ఛావిధూతక్రియా
వాదంబుల్ సచరింతు రంతయె ప్రభాభాస్వత్స్వతంత్రైక వి
ద్యాదర్శం బగుశక్తి రానియెడ వ్యర్థాభాసమే కాదొకో. 368

శా. అత్కానాత్మలు రెండు వెండియు ఇవిద్యానిద్యలు రెండు జీ
వాత్మప్రత్యగ భిన్నత్వస్వీకృతిత్వాభాసముల రెండు స
భ్యాత్మైక్యకం బగు నొక్కవస్తువునఁ బాదాత్మ్యము నర్పించు నీ
స్వాత్మాభ్యాసము పెద్దకిష్టము పాదాభ్యాసనాదంబునకే. 369

ఉ. కొందఱు నాధనాశన ఇతితదిన్వృషదంబు వచ్చి యా
చందము బాసెనేని మఱి న్నర్థముపిడి కఠితి పచ్చు నం
చందురు తద్వివాదము మహర్థరతాక్తికమైన దాపథం
బిందు వచింపరాదిది సయోశ్వర మర్హదాత్మవాదముల. 370

ఉ. కొందఱు నూర్థ్వలోకములకున్ జనుచుందురు కొంద రీశ్వరున్
జెందఁగఁ జోవుచుందు కని సిద్ధులు ధూమము నర్చిరాదులన్
జెందిరవిన్ సుభాకరుని జేరుదు రంటకు గూర్చుమాటలే
పొందవు జీవముక్తిని ముముక్షువు పొందు న్వతంత్రితన్నిటన్. 371

ఉ. కొందరు నూర్థ్వలోకమునకుం జనుచుందురు ధూమమార్దులై
కొందరు స్వర్గలోకమునకున్ జనుచుందురు నర్చిరాది సం
స్పందితులై ముముక్షు లగువారలు కర్మలడించి నీశ్వరుం
జెందుదు రయ్యదే విజను సిద్ధము సిద్ధులకెల్ల కేంద్రమై. 372

ఉ. కొందరు నూర్థ్వలోకములకున్ జను తీవులఁగాంచి వీరలే
ప్రందిన మర్త్య లంచు కొఱమాలి వచింతురు తత్త్వవేత్త లీ
చందము వాసనాసహితసంస్మృతి గాఁగ నెఱింగి దేహి సం
స్పంద తమోవిదూర మగుస్వర్గము గాంచు నటంచు సిద్ధులై. 373

ఉ. మానవుడై జనించి నిజమాయను దాన్వ కపోలకల్పిత
జ్ఞానము నేర్చి యీప్రకృతి నర్జము నీశ్వరరూప మంచు లో
కానకుఁ జాటెనో యవుడుగాని పదార్థ యథార్థగాథలన్
దా నయిపోయి చూడఁగలదారియె తోచఁగలే దొకింతయున్. 374

ii. సోదెలు చెప్పువారి కడుసూక్ష్మవిధానమే “మెన్మరిష్టు” లా
మోదమునకొ గ్రహించి పరిపూర్ణులఁ బోలె యదృశ్యవిద్య మ
ర్యాద భవిష్యదర్థముల నారయుచుండురు యోగమూర్త వి
ద్యాదయితాస్వరూపమున హాయనముల్ పదునాల్గులోకముల్. 375

i. సన్యాసు లున్న విజ్ఞానసాధనమహా
నంపత్తి నాత్మ లేశంబు లేదు
విద్వాంసు లున్న ప్రావీణ్యలావణ్య సం
భరిత జితేంద్రియత్వంబు లేదు
ధనికు లున్నను జీవితవిధానమునను మ
ర్యాదయు దానధర్మంబు లేదు
వక్తలు నున్న ప్రపత్తి శాంతాన్విత
ప్రాభవోపేతవర్తనము లేదు

ii. గడుసువేదాంతశాస్త్రార్థ గరిమ యున్న
నిర్దనఃగపరిత్యాగసిద్ధి లేదు
కాన చెట్లున్న ఫలములు లేనియట్లు
పుణ్యశూన్యులు మోక్షంబు పొందలేరు. 376

* భ క్తు ర దు *

iii. బుద్ధుఁడు పెద్దకాలము ప్రబోధమతిన్ దప మాచరించి న
ద్బుద్ధిని చల్లి మజ్జిగను బోసి భుజింపఁగఁ జూచి శిష్యు లా
పద్ధతి భగ్నసంస్కరణభావ మటంచును లేచిపోయి రా
బద్ధజితేంద్రియత్వమును బాసె నటంచును నింద నేయుచున్. 377

మ. వ్రతముల్ సంధ్యల సోమపాశముల దివ్యత్వంబు రా నేర్చునో
బ్రతుకున్ శక్తిముచేసి యీశ్వరుని నారాధించి యీశ్వరమున్
హితమున్ మోక్షము వచ్చునో యెటులఁజే నేమి నిశ్చేషశా
శ్వేత విద్యుత్ప్రతిభావిభాస మగు శివితాత్పర్య దర్శింపుమా. 378

శా. పూజాపక్షతి నీవెఱుంగునడ నీధూమిన్ బ్రదీపించి వి
ద్యాజ్యోత్స్వము గన్న నీనాజల సంభావించు నీ వందులోఁ
దేదొనై భవదీయతేజమున నుత్తేజంబుఁ గల్పింపుమా
యోజన్ దేశము భాగ్యలక్ష్మీ కిరవై యొచ్చాగుఁ గల్పాకృతిన్.

చ. ఒక భవరాధికారి యగు యోగినిలాసములందు చేక్షుడన్
బకవక నవ్వి కేష్యు తెడఁబాసిన కొండొకభక్తుఁ డుండి జా
రక వెనువెంట నంటి యలరారఁగ నద్గతిఁ దెచ్చినాఁడు త
త్ప్రకరణముల్ జగాన హితవార్ధిని రత్నములట్లు గ్రాలెడున్. 380

ఉ. భక్తు లటంచు నేనిని ప్రోవత్తిఁ దలంతురొ నారు సాత్త్వికా
నక్తి నిజానురాగమును జ్ఞానము నేర్చి తపస్సు జేసి యా
వ్యక్తి గడించి కర్మములవాసన డించి జితేంద్రియత్వనం
నక్తి ని నీశ్వరున్ దెలిసి చాటఁగఁజెల్లు యథార్థతత్త్వమున్. 381

క. కొండఱ భక్తితృణాగ్రము

నందున గల మంచుబిందువట్టుల వ్రేలం

జెందును తత్త్వము తెలిసెడు

నందాకఁ బడితే కాగ రల్పజ్ఞ లొగిన్.

382

ఉ. కానక పాడులోహమున ఖడ్గమొనర్చిన మంచిచానె వి

జ్ఞానము నీచభావులకుఁ గల్గునె నేరక యెంతమంచి వి

ద్యానిలయంబు లున్న జలదంబు పవిత్రజలంబు లిచ్చినన్

గానను పుష్ప కంకయెడ కంటకముల్ జనియించు నొక్కెడన్.

3. బాధల నెల్ల నోర్పుటకుఁ బాల్పడవేలి హరిప్రసంగ సం
బాధము లాలకింప కట పాదముమోపకు పాటిపొమ్ము యీ
గాధ లగాధము ల్వరను గప్పినకత్తి విధాన ఘోరపా
థోధితుపానులోఁ బడిన యోడనుబోలిన జీవితం నిదిన్. 384
4. సెలయే భృంజెడుచోటఁ బచ్చికలు సంఘిన్నుల్ ప్రియుల్ గల్గుచో
టుల బాధల్ నిభవోక్తిభక్తి కలచోటుల్ నిందలున్ వచ్చు శృం
ఖలబద్ధం బిది స్వేచ్ఛ లే దవనిలో గర్వాంధులున్ సాధులున్
విలపింపన్ శ్రమ పెట్టుచుందురు తుదిన్ విధ్వంసులై పోవఁగన్. 385
5. సీసందేశము యోగమూర్తముల నెంతే నియ్యఁగా నెంచినన్
సీసంసార మసార మంచు నెదలో నిర్ధారణ జేసి నద
వ్యాసంగంబుల నేర్చి ప్రాయికము బ్రహ్మానందవారాళిలో
భాసిల్ల న్నిజమాడు మూర్ఖులు నినున్ బాధించినన్ మ్రొక్కినన్. 386
6. చెడరి వివాదమున్ జగిలి చెన్నరిపోయిన భక్త కోటి నీ
పదమలయోగశక్తిని ప్రశాంతమతిన్ పడబుద్ధి మాన్పి యా
హృదయకవాటముల్ తెఱచి యీశ్వరరూపకళాప్రసక్తిచే
కదిపి సమాధిలో నిలిపి కాంచఁగఁజేయుము విశ్వరూపమున్. 387
7. కొండపైఁ గూర్చున్న గురునిజాడ యెఱింగి
భక్తుండు నీశ్వరుఁ బడయఁ గోరి
పడరానికష్టముల్ పడివస్తులను తీసి
యెట్టెటో కొండపై కెక్కఁజూచు
వనాఁట్టి కెనను నానాప్రయాసాల
శిథిలమై గురుని దర్శించి మొక్కు
ఆగురుం డతనిప్రేమానురాగము జూడ
కొండపై నేలకుఁ గూలఁద్రోయు

గీ. అయిన విడువక గురునిపాదాంబుజముల

కొఱకు నెగఁబ్రాకి మఱల భక్తుండు కొండ

నెక్కిపోవును ప్రేమ చేకొత్తునట్లు

అట్టివారికె నాయుజ్య మబ్బుగలదు.

388

చ. ఎవరు నిజానురాగమున నీశ్వరునిఁ గని భక్తి తో జవం

జవమును తోసి జ్ఞానులయి న్నార్థము రోశి గురున్ భజించి త్రో

వ వదల కంతరాయములు బాసి ప్రవృద్ధికిఁ దెత్తురో యదే

యవనికి మార్గదర్శకమతాత్మతి వెల్లుచుచుండు నారయన్.

389

ఉ. మంచిదొ చెడ్డదో కలము వ్రాసెను వ్రాఁతకుఁ గాగితంబు న

ర్థించుచు చాచి చామురళి మోతి యూదిఁ నట్లు పాడి రూ

పించును నీవు నీగురుని కీగతి లొంగి నిజానురాగ రా

గాంచితమైన నీమఱుగుఁ గాంచియుఁ జాటుము నీరహస్యమున్.

390

గీ. కురులమాటున పాండర్య మిజికి యుండు

రాత్రిచాటు ప్రభాతంబు గ్రాబుచుండు

మేఘములలోన మెఱపులు మెలఁగుచుండు

భక్తి తెరయందు గలఁడు నీశ్వరుఁడు గంటె.

391

గీ. శిష్యుఁడే క్రీస్తు శిలువనేసెను తెగించి

నల మహమ్మదుశిష్యుఁడు హంతకులకు

ప్రాణముల నిచ్చి నతని కాపాడినాఁడు

మతము భర్మంబు భక్తులపైని గలదు.

392

ఉ. నేవలు జేసిచేసి ఫలసిద్ధిని గాంచక మోసపోయి యీ

జీవిత మెట్లు సార్థకముఁ జెందునో యన్న నితాంతభీతి నా

నావిధ తార్కికప్రవచనంబుల రోసి నిజాత్మతత్వ సం

భావిత లక్ష్యమందు భగవంతుని గాంచి తరించు నీవుగన్.

393

* త్యాగము *

గీ. ఐహికార్థక లబ్ధికై వృథలు బడఁగ
జ్ఞానరాజ్యానకై శ్రమిల్ కాంచవలదె
రాశ్చర్యదెబ్బల గోరింట రం గొనంగు
బాధలనుబడి భక్తుఁ డీశ్వరుని గాంచు.

394

సీ. బాంధుల వైదికవాదు లోడించి దే
శము వెళ్ళగొట్టించి చంపినారు
మాహమ్మదీయుల ప్రాణాలు కైస్తవుల్
కూసై!డు యద్దాలఁ దీసినారు
జరధస్త్రు లధినివేశంబుల స్థాపించి
తీర్చి శైవుల కడతేర్చినారు
యూధులు పరమతబోధకులను బట్టి
కుత్తుకల్ రంపాలఁ గోసినారు

గీ. ఇట్టి మతమతాంతరవధ లెన్నో కలవు
ఆమహారక్తపాతాల కాగకుండ
నేఁగి యెదు రీది మృతికి తొమ్మిచ్చినారు
వారివలె జ్ఞానసభ నిల్పవలయు మీరు.

395

ఉ. కొందఱఁ జంపినారు మఱికొందఱి నాఁ దురిదీసినారు నీ
కొందఱఁ గొట్టినారు తెగి కొందఱఁ బట్టి బహిష్కరించి రీ
చందము నెందఱిన్ వధలు సల్పినవారి తడేకదీక్ష స్వ
చ్చందవిహారమున్ మతవిచారము మానఁగలే దొకప్పుడున్. 396

సీ. భక్తియే ముక్తికిఁ బరమమార్గం బని
 బోధింపఁ బ్రహ్మముఁ బొడిచినారు,
 శాంతియే నతము నీశ్వరతపం బని చెప్ప
 జనుగ నేనుక్తిస్తూ జంపినారు,
 విశ్వానమే పరమేశ్వరుండే నని
 తెలుప మనసురు నురిఁ దీసినారు,
 ప్రేమయే నీశ్వరభామంబు వేటు లే
 దన్న లైలేవెన్నఁ జన్నినారు,

గీ. ఇట్టి శాంతిపాతకు లెంద టెంద రిట్టు
 లావదల మున్ల గానుల నాడఁబడిరి
 మొహరము కృపైదులా శై వబుద్ధయుగము
 లరసిరేనియు సాధులవ్యధలు తెలియు,

397

సీ. ఈజ్ఞానమును నేర్చి యీశ్వరుఁ దర్కించి
 ప్రాణాలపై యాన వదలినారు
 ఈభక్తి నర్థించి యింద్రియాటవిఁ ద్రుంచి
 యిహలోకవాంఛ వర్జించినారు
 ఈరహస్య మెఱింగి యీర్షలఁ గడతేర్చి
 జీవితంబును బూడఁ జేసినారు
 ఈతత్త్వమును నేర్చి నీతిని నెడగూర్చి
 యీరేడులోకాలఁ బోరినారు

గీ. ఈమహాపూర్ణమార్గంబు నెఱిగినట్టి
 వారిచర్యలె వేటు సంసారఘోర
 వారినిధివార లున్న దుర్వారవైరి
 వారములఁ గూల్చి సాక్షియై వరలుచుండు.

398

౩. జ్ఞానము చాటుమాటునను సాధనఁ జేసిన చిక్కఁగల్గ దీ
జ్ఞానము వెల్లడించుటకు సాగిన సాగదు సాగనీయ రీ
మానవు లప్పు క్రీస్తు నవమానములన్ శిల నేసినట్లు మీ
మేనులఁ జీల్చివేతు రని మే లనువారలె మాకుఁ గవలెన్. 399

4. ధాన్య మెదజల్లకుండఁగా ధాన్యరాశి
బడయఁగా లేరు; నాంబ్రాణీవాననలను
జిమ్మఁగాలేదు నిప్పు వేసిననుగాని
త్యాగమునగాని మోక్ష మేలాగు వచ్చు. 400

5. కావున:—

౬. జ్ఞానులతీరు మీరు తిరగళ్లను గాన్గల రాళ్ళు రోళ్ల మీ
మేనులు బెట్టి యాడినను మే లని బాష్పకణాలు రాల్పి
జ్ఞానపథంబుఁ దెల్పుఁ డది కా దనువారలె వచ్చి నేర్చుకో
బూనెద రప్పు మీవ్యధలు పోవును పోవును కారుచీఁకుల్. 401

7. ఇట్టిజ్ఞానంబు తెలిసినయట్టివారు
ప్రాణములపైని యానలు వదలివేసి
త్యాగములజేసి జ్ఞానమర్యాదఁ దెలిసి
బోధ చేసిరి యూహారుఁ బోయి తిరిగి. 402

౮. జగమున కేది హేతునొ నిడంబుగ నేరును చెప్పలే రవే
నిగమములై మతంబు లయి నిర్భరదాన్యములై క్రమముగా
మిగిలిన జాతి జీవనపుమేరువు దండమె గూల్చివెచ్చె నీ
పగిది తుపానులన్ సుడులపా లయి దేశము గొడ్డువోయెడున్. 403

శా. విద్యా లేదు కళాప్రపంచమునఁ బ్రాప్తిఁబడఁబడఁ నున్న సం
 వేద్యంబైన నిజాత్మతత్త్వకలనావిరూపిత విజ్ఞాననై
 శబ్దంబుల్ గగనాభముల్ భవము రాజ్యం బున్నసంస్కార సం
 సాద్యంబుల్ మృత్యుత్పత్తి లింక మునదేరింబుల్ వృథాభారముల్. 404

ఉ. రాజ్యము లాపలేము పరరాజుల నాజి జయించలేము నావి
 రాజ్య సుఖంబులన్ బడియు భ్రాంతియు లేదు పరిపంచభాగ్యముల్
 పూజ్యము లింక మానఁ గలపూజ్యత యేమి పరిపంచమందు ని
 రావ్యిజ్యమునైన జ్ఞానపథమందె కృతార్థత యున్న దారయన్. 405

ఉ. ఏది నిజానురాగ మది యేది స్వలిప్తత భ్రాతృలూక ! వి
 ద్యాదయితాన్వహూప మనినాశిత భారతమాత నేడు బా
 ష్పేదయనేత్రయై వలుకుచున్న దదే యెలుగెత్తి దాన్యసం
 పాదిత శృంఖలావివశభారము దింపఁగలేరె యొక్కటై. 406

సీ. రోదనీకుహరాలు మోక్షయోగంబు జయభేరి

శరవాహినులమోలఁ దిరుగునాడు

శిరములు మెట్లుగాఁ జేసి స్వర్గముదాఁక

ఘంటాపథంబులు కలుపునాడు

వెండికొండను గంగ వెలిసుల మరలించి

వసువులఁ బండించి మనలునాడు

ఆసేతు శీతాద్రి నవధరించి కళాపరి

వంచాన కీర్తి సాధించునాడు

గీ. భారతీయమహామహోజ్జ్వలశశాంక

మెచట దాగెనొ మేఘాల నిరికిపోయి

నేడు జాతీయగీతికానీకనిమల

కలశపాథోధిన్వచ్ఛమై కాంచవలదె.

6. కులశీలంబులు రెండుశస్త్రపులు మీకున్ లక్ష్యమున్ వానిలో
కులమున్ జూచిన కీలమేగునెడ సంక్రోధంబు వర్జిల్లు వి
హ్వల హింసావనధంబు జీవిత పదాభ్యుగంబు త్యాగంబులోఁ
గల దామర్శమునుహ్య మీశ్వరసగిత కల్యాణముల్ సూర్యగన్.
7. గోపా యంచును స్త్రీల మంచు సగరిన్ సూర్పున్నచృక్షా లనన్
బోషింపంబడుచుందు రందులకే కాఁబోడి మరుష్యత్వమే
యోషల్ జ్ఞానము నేర్చి నేర్చుదురొ యీయున్విన్ బ్రదీపించి యా
యోషల్ ధన్యలు పూర్వభక్తముల నుద్వోగించిఁన్ మారినన్. 408
8. గ్రీసుయుద్ధంబునందు లర్కీవధూలు
లశ్వములఁ బోలెఁ దోడ్పడి యరుల గెలిచి
నిలిచి జయభేరి వాయింపఁగలిగినారు
లేనిచోఁ జచ్చియుందుఁ గోపానగళ్ల. 409

— జీవుడు —

9. జడములు రెండుకా వొకటి యాయ; మఱొక్కటి వస్తు; పండు క
న్నడు సదసత్పదార్థములు నెడముగాఁ దెగిపోయెనేని జీ
వుడు జడభావమున్ వదలిపోవును విత్తును వీడు మొక్కకై
వడి ఫలసిద్ధివాసనలు పర్వెడు తేజము వచ్చు నాత్మకున్. 410
10. కొందఱు పూర్వజన్మయని కొందఱు పాపముపుణ్యమందురా
చంద మెఱుంగనేర కొకసారి జీవించిన మృత్తి రెండుగాఁ
జెందును దాని నొక్కయెడఁ జేర్చుట కెవ్వరివల్ల గాదు ని
వ్వందనిరీహనిర్వృతసిపాతములకొ జడజన్మకర్మలకొ 411
11. జ్యోతిషు లండ్రు మానవులు నుద్విని చచ్చియు నుర్విఁ బుట్టుచుం
బ్రీతములైన కర్మఫలరీతి వహింతు రటంచు జైనికుల్
భూతలమందు మృత్యుహతిఁ బోయినవారలు నొక్కసారిగా
నేతురటందురీ వ్రళయ లీలనమానమె యేరుచెప్పినకొ 412

శా. ఆలోచింపదు మూర్ఖమానవు లవిద్యాభ్రాంతి విశ్వంబుఁగా
నాలోకింతు ముసుంగుచీకటి ప్రభాధ్యానంబు లీకీతి వి
ద్యాలంకార రసాత్మకం బయినవ్యాఖ్యానంబులోఁ దోచు నా
నాలక్ష్యంబులఁ బుట్టువచ్చు తనువున్ జన్మాంతరంబే గదా.

ఉ. పాపము పుణ్య మొచ్చు బరిపాటిఁ జెప్పెడుమాటలందు నీ
చూపు పదార్థవాదములఁ జూచుచునున్నది భేదమోదమం
దాపరమార్థవాదము పరాపరమైన త్వదాత్మ మోక్షపున్
రూపము దాల్చుదేని యదె రూఢిగ పాపము వేరయున్నదే. 414

ఉ. ఊహలు వానిలోఁ గలుగు నున్నతమార్గము నున్న యున్న నం
దేహము బాయకున్న మఱి కేరుట యెట్లని తోచెనేని నీ
దేహమునందు జీవుఁ డను తెల్పియు న్నవ్వుములందు నీవు నీ
మోహనవిగ్రహంబుఁ గని పోల్చుఁగలేనొకొ నీరహస్యమున్. 415

ఉ. చావును పుట్టుకన్ గలుగు సత్యమునేరును చెప్పలేరె యీ
చావును కాలవాహిని వెనన్ గలిగించుచు నున్నమార్పు జీ
వావనధంబు యోజనశతాధికమై భయదంబుఁ గూర్చు నీ
తావు రథాంగమట్లు నిరతంబుఁ బరిభ్రమణంబుఁ గాంచెడున్. 416

శా. ఏదోదానిని త్రొక్కిపొమ్ము తుద కేదేదో తటస్థించు నా
మోదంబో వ్యసనంబో దానికయి నీబుద్ధిన్ వితర్కింప కా
పాదించంబడు నెల్ల యేవిధమునో వచ్చున్ బ్రయత్నించితే
రా దీయర్థము కర్మబద్ధము ఘటప్రార్థ మిభోగముల్. 417

శా. రాలున్ చెట్టులు జీవరాశులు జడప్రాయంబు లౌ వస్తువుల్
కాలోద్ధూతహతిన్ మరల్చి యెపుడో కల్యాణసంధాయకా
భీలంబైన మనుష్యరూపములు ప్రాప్తించున్ దదర్థాంత ర
శ్రీలావణ్యపదైకతత్త్వగతి నిశ్చేషంబు నంధించెడున్. 418

చ. జగ మది మాయనాటకము జచ్చుటొ పుట్టుకొ యన్న నీమహా
విగతగతాగతం బయిన వేదనలందు ఫలంబు లెవ్వరున్
దెగి వచియింపలేదు మఱి తీరనికర్మఫలాప్తిబంధమే
యగునెడ మోక్ష మెప్పు డది యబ్బుచిదేని ప్రయత్న మేటికిఁ. 419

ఉ. తప్పుకొనంగలే మెచట దాగిన నొప్పును నున్న కష్టముల్
తప్పవు కాలగర్భమున దాగొనియుండి భవిష్యదర్థముల్
చెప్పిడిదేమి జ్యోతిషులు చెప్పిన బెంగకెగాని వానిలో
ముప్పులు పోవు నొక్కతపమున్ దొలగించును కర్మబంధముల్. 420

శా. ప్రాప్తబంచును కొంద తాడుదురు కర్మం బందు రాకొందఱున్
బ్రాప్తప్రాప్తము లేగుచుండును ఘటప్రార్థనమందందు రీ
సుప్తిన్ బోలెడు జీవితంబునను నీశోకంబు లేలా హతాత్
తృప్తిన్ గల్గెడు నెండవానలటు నీన్యప్తిన్ గతం బేమిటో. 421

చ. కడలితరంగవేగమున గట్టునుదాటి ధరిత్రి మ్రంగఁగా
వెడలునుగాని కాల మటు వీఁగఁగనీయదు ఘోషపెట్టు మ
ర్త్యుఁడు కబళింపఁజూచునటు రోదసికాని హతాశుఁడై వడిన్
బుడమి కి రాలు కర్మఫలమున్ విధి చ్ఛ్విము దాటవచ్చునే. 422

మ. నరజన్మంబున కెన్నోబాధలు ప్రధానంబై వ్యధన్ గూర్చు యే
వరమార్గంబును లేదు వాంఛలు సముత్పాతంబులై వచ్చు నా
మరణం బావల జన్మకర్మ కలదో మాయించునో చెప్పలే
రరయన్ జచ్చెడివారు బుట్టుటకు నేలా యిట్లు వాదింతురో. 423

శా. ఏదో చావని వస్తు వీతనువులో నెచ్చోటనో యున్నదా
భేదగ్రాహ్యకమా రహస్యమును నిశ్చేదించి బోధించువా
రేదో యల్ల సుషుమ్నలో కనుఁ డటం చేమేమె సూచింతురా
వాదంబందు సుషుమ్నఁ జూపవలదా బ్రహ్మంబు తానొటకున్. 424

ఉ. జీవుఁడు నిండుదేహమునఁ జేష్పడి యుండెనొ లేక వట్టిమి
ధ్యావృతమైన క్లేశముల నారజిఁ జెందుచునున్న వాఁడొతత్
భావభవాభవం బయినవృత్తులన్ మరణించి పుట్టుఁగా
నేపిధమైన వస్తువున కీ యగచాటులొ చెప్ప రెవ్వరున్. 425

ఉ. జీవుఁడు జీరిజన్మలఁ జేరు నటంచును జెప్పమాటలం
దేవియొ కొన్ని వాస్తవములే కల నెనను జీవనిర్ణయం
బేధిఁ జేయఁగాఁగలము జీవుఁ డెవఁడొ నెవఁడు జన్మజ
న్మావిలకర్మబద్ధుడయి మాయునునుండెనొ కానఁగావలెన్. 426

ఉ. జీవుఁడు పుణ్యాపాపములఁ జెందఁడు కర్మలు ఛాయమాత్రమై
భావమునందు మార్పు పరిపాటిగఁ బెట్టి నశించిపోవు వి
ద్యావనధంబులైన మహిమాస్పదమందు మనస్సు జేర్చి నీ
తావున నీవు నీతెలివి తప్పకదే యమృతంబు ముక్తియున్. 427

చ. అది హృదయానుషంగ మగునట్టి యథార్థము దృష్టిగోచరా
స్పదములు దానినుండి వెలువడ్డని మిథ్యనుబోలి మాయో
మొదలు పునాదిపెట్టి తనముందర మోహనరూప వైఖరిన్
కదలుచు జీవసౌజ్ఞ బొడఁగాంచెడు వ్యక్తియదే యెఱింగినన్. 428

—+ రా గ ము +—

చ. మధువును ద్రావి త్రావి మఱి మైకమునన్ దెగ వాగువాని వా
జ్మధుర సుధారసంబునఁ బ్రకాశితమైన నవీనగాన మా
పథికుఁడు లెక్కనేయకల పాటలలోని కవిత్వ శిల్ప మె
వ్వధిఁ గననేర్చునో యటుల విశ్వముగా నిను గాంచు మన్నిటన్.

చ. అది మధుపంబుసంపెగలయందు మధూత్పము లేదటంచు రా
దది మధుసేవకున్ మఱిగి యర్హశూత్పము గాంచె వాసనా
న్నద మహనీయై భవ రసప్రితిపాదకదివ్యశాంతి నె
మ్మది బడయంగఁజాల దని మానసికంబు స్వతంత్రభావమున్. 430

చ. శలభము దీపమున్ గని ప్రశాంతరసానుభవంబులో మహా
సులభమునైన దివ్యఫలకోభ వహించెద నన్న సూహచే
కలవరమంద దీపకళికాకలనంబున ప్రాణ మిచ్చి యా
విలయము ప్రేమపాతములఁ బెట్టి యదే వినుపించుఁ జూచితే. 431

శా. వేళాకోళము జేయ నంటి విభవత్ ప్రేమైకపాశాల రా
గాలాపంబులచే నచేతనహృదాగారాలు ద్వారాలు నీ
కేలన్ దాళము వేసెదే యిది మహా ! క్షిప్తంబు యీముఖ్యు నీ
రేలన్ విష్ణు స్వకీయగానకలనన్ రే పన్నదే యున్నదే. 432

ఉ. వాదము లాఁడియాఁడి పరవంచలన్ దెగనాగి జ్ఞానమ
ర్యాద నశించ జీవితమహత్తరభాండము నేల మోది యా
మోదము బాసిపోవుటకుఁ బుట్టితివా సరిగాదు నీమనః
భేదము తెంపులేని దది క్రిందగు నీ సుర దాపు మీయెడన్. 433

ఉ. ఓకవి ! నీవు నూత్నము మహోన్నతభావము లేవొ వ్రాయఁగా
వ్యాకులమొందు చుంటి పదివ్యర్థము నీకలమందు భారతీ
శ్రీకలనం బయోచితవ శీకృత రీతిరచించు రాగ గం
గాక నదుజ్జ్వలంబయిన కాంతులు సంధ్యలమేళవింపగన్. 434

శా. యోగంబుల్ జపముల్ తపస్సులును సంధ్యోపాసనాది క్రియా
త్యాగంబుల్ భవదీయనత్యమున ప్రాధాన్యంబు గానేర వా
రాగోన్మాదక మధ్యభాండముల సంప్రాప్తంబులై యొప్పుద
ద్రాగంబుల్ విడనాఁడి నీ వనెడు తత్త్వైబర్థి దర్శింపుమా. 435

- ఉ. ఈయెల జన్మించు నినులించెడు వెన్నెలయందు బెట్టి మై
రేయముద్రావి మైకమున రేవును మాపువిలాసలాస్యమా
లీయత వెన్నుపూస నడచింపక పూర్వమె లేచి నీకళా
ధ్యాయము ప్రేమ పాతములయందు ముగించుము సంతసించుచున్.
శా. రక్తంబెరులు పాటుపోరు పాలముల్ రాగాల కేదారముల్
ముక్తాభంబులు పండభక్త్యములగా మోసెత్తజీవాణుకా
వ్యక్తిన్ విశ్వకుటుంబ మేర్పడెడు నశ్యంబాస్తికాభాస సం
నక్తికాబంధము మోక్షరూపమచ్యుతాక్షయ్యంబు గావించెడున్. 437
- శా. కాషాయాంబరధారిన్ తెలివి మహాకళ్యాణ రాగాంచి త
ద్వేషంబై న వివేకమున్నదను సందేశంబు చాటింతువా
యోషారత్నము పానపాత్రనిడు పీయూషంబు నాశించి గీ
ర్భాషాపాదరజంబు మ్రొక్కెదవు నీ స్వర్గంబు నిక్కంబాకో. 438
- ఉ. ప్రేమను నిల్పి రాధతన కెప్పుమరల్చక శూన్యమందునా
నామహితాకృతిన్ దగిలి నాధునికన్నులఁ గాంచెనట్లు నీ
వేమి తలంచితే యదియు నీవనుకొన్నది చూడవచ్చు రా
వేమినిజార్థమున్ చదువవేమి ప్రభాతములంటు దాగముల్. 449
- చ. అభము శుభంబునేరని నిరాశయమాయకమైన ఫక్కి నీ
యుభయ జగంబులున్ మెఱసి యుజ్జ్వలకాంతిరస స్వరూపసా
రభమును దాల్చి ప్రేమజలరాశినిద్రచ్చి యమూల్యరత్న స
న్నిభ మహనీయబ్రహ్మపద నిర్వృతివచ్చు సుధానమగ్రమై. 440
- ఉ. మాయను నీవు దెచ్చుకొని మాయను నీవు తొలంగలేక యె
న్నో యగచాటులం బడుచునుంటివి చాలు స్వయంకృతాపరా
ధాయతమైన యీనిశి సధాపతితంబును జేసివేసి మై
రేయము దిక్ప్రభాతనమరేఖల దాఁగె గ్రహించు తోషివై. 441

5. నిజములు కొన్ని చెప్పటకు నేర్చినలోకము నమ్మదంచు నా
నిజములు దాచివేసి యని నిందిత వాగ్దాచనాచమత్కృతిన్
ప్రజలకుఁ జూపఁగావలసె భావము విప్లవబ్రహ్మవిద్యయే
విజనదరీగిరీశఖర వీధులు లెస్వఁగఁ దోఁచెఁ చెప్పఁగన్. 444

—+ జ డా దే శ ము. +—

చ నరకము స్వర్గమున్నది జనప్రకరంబులు పాపపుణ్యముల్
పొరయఁగ రాజకీయములఁ జోలెడు నీ యధికార మెచ్చు లె
వ్వరుకి కురింతురీ రుధిరవారిధి మానవుఁ డొక్కనావయై
తరఁగలఁ దేలిపోఁగలఁడె తార్కికుఁడై జడబుద్ధి వీడఁగన్. 443

గీ. తట్టెడన్నంబు దొరికిన పారవేసి
తట్టెడన్నంబు గైకొనఁ దలఁచెదేల
లభ్యములునూని పేరాస లాభివాని
పాదధూళిని నత్తిపై ప్రామికొనఁగి. 444

చ. వసుధను సూర్యుడే తిరిగి వచ్చునొ సూర్యునిచుట్టు నీమహా
వసుధయె చుట్టివచ్చునొ ప్రపంచపు విద్యలు చెప్పలేక యా
కనమును చూచుచున్నవివి కావికతై మహనీయ మీశ్వరా
వసుధము చెప్పుటెట్లు రసవాదము లెన్నిటినేర్చి వచ్చినన్. 445

శా. ఏండ్లా ! క్రిందకు జారిపోయినది యెన్నేండ్లైన నీ విశ్వమున్
కండ్లారన్ గనుచుండ జవ్వనము శృంగారంబు రూపించు నీ
యిండ్లున్ వాకరులందకత్తెలు స్వతంత్రేచ్ఛావిహారక్రియల్
పండ్లుంబండిన చెట్లగా ననుభవింపన్ రావు నానాటికిన్. 446

ఉ. నీటికి వామవర్ణములు నింపులు నాంపులు నూర్చిచెక్కి నా
నాటికి పుణ్యలోకమును నాశముచేయును వింకనీకు నే
నాటికినై న పుణ్యగతి నాకను లక్కజలేకె యయ్యయో
కాటికికాన్లుచాచి యెడికంబుల నీరుకువోకె లోకమున్. 447

మ. అపవర్ణం బనికేతి నీతియని ముచ్చాల్పానమున్ నేయు నీ
కృతంత్యంబులకున్ క్షమాత్పూము తేనేతేమ నీ వెన్న నా
ప్లుపనానాది అపస్సమాధులను నుచ్చోగించి కావించినన్
అపవర్ణంబును జేరనేరవు నృణానానృణగల్గింబులన్. 448

శా. వేదాంతంబని కొండ శిశ్వరజుత్ విదాంతవాదంబులో
బాదంబుంచియుహంబు మోక్షములకు బాకై మనచ్చక్తి నం
పాదింపన్ జనకేవో పొల్లుపడముల్ నల్లించి యోక్షయం
బాదారిన్ బడి మోసపోయి పయిగా నార్తులగదా నీరులన్. 449

మ. తపముల్ చేసి స్వతంత్రునై దివిని సంవర్షించు వాకుండ యే
తపముల్ నేయక సాధునేన భజనాదర్శంబుల న్నమ్మి మే
మవవర్ణంబు గ్రహింపనుంటిమి హరి ధ్యానంబు ముఖ్యంబు త
త్కృపయే బంధవిముక్తి హేతువను తృప్తిన్ గొందఱున్నా రిసీ. 450

ఉ. సాధనజేసి చేసి నిజసంగతి నేరకముగ్గుడై మహా
గాధలజెంది యైహికము గాఁబరతత్త్వము మార్చి ధర్మనం
బాధకమైన ధూమపథవద్ధతిచెప్ప నిస్పృహజీవితా
రాధనజేయఁబోకు మదిరంబు సుధామధురంబు బోలునే. 451

చ. జడములతోడ సామ్యములు చాటును పోయిన లాభమేమి నీ
జడతనుబాసి యీశ్వరుని నన్నిధి భక్తిరసార్ణవంబులో
పడవనుబోలె పోవుచును పాదము నీమహనీయ గాన మే
ర్పడఁ గత్వదీయజీవమధు పాత్రము బద్దలుకాక పూర్వమే. 452

ఉ. రాగల మంచిచెడ్డలను రావలదన్నను రాకపోవు త
ద్యోగము జన్మకర్మముల నున్నదటంచును జెప్పుచుందు రే
లాగయినన్ జడప్రకృతి లన్ని జహానజయంబులైన వా
రాగమునందు భంగపడిరాదు తిరిగి స్వతంత్రుఁ డన్నిటన్. 453

ఉ. ఎల్లరు కోరుచుందురు సతేంద్రియమైన మహాఫలంబులు
దెల్లరు పొందిరేని యది యేదియు మోదముఁ గూర్చుజాల దీ
యుల్లము. రాని వస్తువున కవిభిక్షులూరును వచ్చినేని రా
జిల్లంగ కొత్త వస్తువుల చింతనొనర్చు జడత్సిమేష్పడన్ 454

ఉ. తాను నిష్కలజీవనవి తానములన్ జెడవచ్చు నయ్య నె
వ్వనిని పాడుసేయుటకుఁ బొల్పడరాదు వధూటులందు నే
దేని మలీమన బగునభీష్టము నుంచినవాఁడు కారవా
ధీనమహాగ్నిలో మునిగి తేలంగలేడల కోటిజన్మలన్. 455

ఉ. మీరు వచించుస్వర్గము లభించిన సచ్చటి చారుస్వర్గ
వారము స్వర్గసౌధపరివారము సుందరవన్యకామినీ
కారణమైన మోహ మనుకారచికారము కొన్ని నాళ్ళకున్
జారిన బంధమందు దిగజారెద రీచుడి తప్పనేర్చునే. 456

ఉ. నీకొలబడ్డతో జగము సేకధి కొల్వంగఁ బోయెదేల యా
లోకనయందు మానసికలోపములేల కుమర్చుకోవు; ఆ
హా ! కులవర్షితంబులను సచ్చనగాయలు జేయనేర్చు వి
ద్యాకలనంబు నేర్చుకొను మయ్యది నీ వను వ్యక్తి నుండెడున్. 457

ఉ. నీ వనుకున్న దివ్యమహనీయపదంబులు స్వర్గలక్ష్మీకిన్
గావు పదార్థచంచలఁ గాంచి రహస్యవిమీలితంబులై
కేవల కల్పనాస్పద వికీర్ణకలాపకృతప్రవృత్తి నా
నావిధవస్తుసంగమ వినాశనమైన విముక్తి నిచ్చెడున్. 458

- ఉ. నీవలె సూర్యనాదములు నేర్చినమేమును జెప్పనేర్తు మా
 భోజన పదార్థసంపదక ముతోభయదం బయి న్వప్రయోజనా
 భావమరీమనం బయిన సంధకృతాంతరశాంతసేధికిన్
 వావలమందు లోబడి మతంబు హితంబు పరిత్యజింతువే. 459
- ఉ. నీవును మేము నొక్కచరమేర్పడుచే గనుచుంటి చుందులో
 నీవు జడస్సభావమును నిండ్యము లైన నిషేధవస్తువుల్
 కావలె నందు నై హికము కామ్యములన్ విడనాడి యందు ను
 భావిత మైనతేజమును బట్టుము సిద్ధుడ వయ్యె దన్నిటన్. 460
- ఉ. ఆనవమున్ వధూటియు విహారవిలాస సర్వ టాకనం
 వాసిత సాధపక్తి పరివర్తిత గానర సైకసాధనో
 పాసిత భాసమానములు ప్రాయము పోయిన నందిమయ్యనా
 యానలు నీరసంబు లడిమానలు భగ్నమనోరథంబులున్. 461
- మ. మధువున్ మాంసము మాని నీతతము నిమ్నత్వంబులున్ యోగికిన్
 విధియున్ పెద్దనిషేధమున్ గలవిగా ద్వేషింపరా దందు రా
 పథమున్ జెల్లు సరే గుణత్రితయముల్ వర్జించినన్ గాని యీ
 యథముల్ నేరరు తత్త్వమార్గము విశుద్ధార్థంబులన్ గాంచగన్. 462
- శా. ఎన్నోప్రాణము లెన్నోజీవులు ధరిత్రీగర్భమం దేగు నం
 దున్నాయో మఱి లేచిపోయినవో యేమో చెప్పఁగాలేము మే
 మన్నన్ జీవికి శాశ్వత త్వమును విద్యాతత్త్వమున్ నేర్చి ని
 ధిన్నందై న పథంబు గూర్చుటకు నర్హిన్ జూతు మెల్లప్పుడున్. 463
- ఉ. పెద్దయెలుంగు రాలుపక పేరుకముల్ పెకలించునట్లు లీ
 మొద్దులు కూయుచున్న నవి మోక్షమునొందుట యెప్పుడోయటం
 చుద్ది స్వదగ్ధమై యనలమందు జడత్వము వాసెనేని యా
 పొద్దు స్వకీయతేజ మవరోధము జెందని శాంతి వచ్చెడున్. 464

మ. ఉపవాసంబు తపస్సమాధి జపసఃఖ్యోచార్త యథ్యాత్మర
త్ప్రవర్తకప్రతిపాదకిం బయిల దివ్యజ్యోత్స్న విక్షింపగా
నుపయోగంబులు కావు తివ్రని శక్తితోన్మాదమందుండి లా
గి సరబ్రహ్మనుగాఁగ తన్నునను యోగీంద్రుండు విక్షించెనున్.

ఉ. భానము సీశ్వరుకా దెలిసి కర్మల దించి తడియశక్తి వి
న్నాణసుఃఖా దక్షత్వము సుణప్రతిపాదకమైన చీకటిన్
భానునిజ్ఞాతఁ ధోవదమ భావనిమాలిత బ్రహ్మాతర్పి మీ
వేనను తెల్పితెచ్చును నతేంద్రియముల్ గనుపించునట్లున్. 466

—* మా న పు ఁ దు *—

చ. అణుమయ మీశ్రపంచకము నం దివి మాటి మనుష్యరూపమై
యణువులచే గ్రహించునది యన్నముగాఁ బురుషుండు వాన్నితో
నణలన స్వస్వరూప మగునన్న గ్రహించును నామహాస్థిలో
తన మహాసేయమైన స్వపదంబును గాంచు నదే విముక్తి గన్. 467

ఉ. సాధనఁ జేసిచేసి తననంగతి నేరక పెద్దకాలమున్
గాధలఁ జెంది పూర్వకృతకర్మల బాసెమతోక్రవఁ గాన క
య్యో ! ధనదారఁన్ మఱగి యర్పినిబాసి నకించిపోవు నీ
బాధలు నెన్నినాల్గు బడవచ్చునో భ్రాంతిని తన్ను గానకన్. 468

ఉ. ఈశ్వరు నేలకో వెదకె దీ వరఁ దీనచరాచరంబులో
శశ్వదసూనతేజమునఁ జక్కఁగఁ గన్పడుచున్నవాఁడు నీ
విశ్వము వాఁడె వాఁడె మనవిశ్వము గావున చింతలేదు నీ
శాశ్వతమానవత్వ మరచాటున నున్నది దానిఁగూర్చుమా. 469

శా. ఆలోచించెద వేల స్త్రీతుకులో నత్యంతకల్యాణ వి
 ద్యాలావణ్యము గల్గుతోస్సమున కాయుజ్జానమే కిందిమె
 జ్ఞానోకింపఁగ నేయు వైచ్య మగుమాహాన్ నేయఁగాఁజెల్ల దే
 వేళన్ ద్విత్తిఘటించు మానవము కుర్వెన్జ్ఞానమందుబురన్. 470

శా. అదిగో ! సంతక్రమాక్రియంబుల నిబద్ధాసక్తి వర్తించు సం
 పదలన్ పర్వవనాన మెమ్మవో ఫలాభావంబు వర్ణింప ద
 న్నది కాన్పించదు కాని వానివిధముల్ కర్మాచగుణ్యంబులై
 కదియున్ గావున మానవుఁడు విధి భిఃకార్కరింపఁగానేర్చునే. 471

శా. నక్షత్రంబులఁ బుట్టుమానవుల తన్నక్షత్రసంచారమే
 సాక్షాన్మానవజీవనాటకముగాఁ జ్యోతిష్యముల్ వ్రాసిరా
 దీక్షన్ మర్త్యుఁడు కీలుబొమ్మ యగుచో దివ్యత్వమున్ వ్యక్తి సా
 పేక్షంబై జను బంధమోక్షములు మృద్వీధుల్ వితర్కించినన్. 472

ఉ. మానవుఁడై లిఖించునది మంచిరసాస్వితవాఙ్మయంబు వి
 ద్యానవకాశ్యపద్ధతుల నందఁగవచ్చును గాని బ్రహ్మవి
 జ్ఞానపరంపరం బయినసంగతి దానికదే స్ఫురించి యా
 నా నని వచ్చి చెప్పును పరావరమర్త్యరహస్య మారయన్. 473

ఉ. మానవజన్మ మంచి దని మాటికిఁ జెప్పుచునుండ్రు గాని యీ
 మానవజన్మ కెన్నియవమానము లున్నవి ముప్పు లున్నవీ
 కానల నెల్ల దాటి కుతుకంబున బంధమువాసి వాసిమై
 జ్ఞానపథాన నీశ్వరుని గాంచినఁగాదె కృతార్థ లాప్రజల్. 474

—* గు రు వు *—

గీ. రామునకు వశిష్ఠుడు బలరామశృష్టు
లకును సాందీప్రుఁ డారసూరస్వామి కరయ
గేబ్రిలుచు విద్యనేచ్చి రాకీలు తెలియ
లేనివారలు జ్ఞానంబు లేనివారు. 475

గీ. బోధకునిబట్టి జ్ఞానావబోధమైన
శక్తి యేర్పడుచుండు స్వశక్తివలన
నేమహావిద్య రాబోవ దెవకైతెన
ఆర్యయుచు చేర్పవలసె సభ్యాత్మవిద్య. 476

గీ. ఎవరిశిష్యులు ననురాగ మెసకమెనఁగ
ప్రాణముల నిచ్చి మతము కాపాడినారొ
ఆమతంబులె నాదర్శ మయ్యె ధరణి
తక్కినవి నిమ్నబోకాలఁ ద్రొక్కవడియె. 477

చ. అల మచునూరు నేనె హరి నంచు వచింపఁగ నాటిరాజు వి
హ్వలమతి కూడదంచు కబు రంపెచు గాని నతండు మానలే
దలిగి నృపుండు వాని నురియం దిడె కాని యతండు బ్రహ్మగాఁ
బలుకుట మానఁడయ్యె నదె భక్తిస్వతంత్రత నాత్మశక్తియున్. 478

—* ని ర ద్యు లు *—

చ. నిజములు చెప్పినప్పు డవి నింద్యములైనవిగా గ్రహించి యీ
వ్రజలు వివాదవీచికలపా లయి నేరక కుమ్ములాడుచున్
రజమయిపోదు రాతెఱవు గానక నీన్వేషదంబు ముక్తినిన్
విజయ మొనర్చునట్లు ఫలవిశ్రుతి గాంచుము తప్పకుండఁగన్. 479

చ. గజము పలాయనంబులను కారణకార్యము మిశ్రమింప నా
నిజము స్వయంప్రభావులకు నేచ్చెడుపాతమె కాని లోకమం
దజగరలభ్యభక్త్య మకనాశస్వలాభము మాటుచేసి యీ
ప్రజ మిష లల్లు వానిని శ్రీపంచము మెచ్చెడు వాస్తవంబుగన్. 480

ఉ. మావిషయంబు చెప్పుమను మాపును కేపును నిందసేయు మీ
భావము మార్చికొందు హరిభక్తిగిగన్న తపస్సమాధిలోఁ
ద్రోవ నెఱింగి యానెపముతో వరమాత్మను గాంచికేసి మా
తావును జేరుకొందు రిక దాఁగొనఁగా తలమేది రోదసిన్. 481

మ. గురులన్ భక్తుల నిందజేయుదురు పురుంబోలు దుష్టాత్ము లా
మొలుగుం గుక్కలనోళ్ళు కట్టుటకు నేమోపెద్దకార్యంబు గా
దరయన్ దీక్షముజచ్చుపురుషు లన దహ్యం బౌదు రాధ్యాత్మత
త్వరహస్యం బగుశక్తి చూపెనఁ గులధ్వంసంబు గావింపదే. 482

ఉ. భగవంతుం డొకమానవాకృతిని సుభావించి సాష్టాంగ మొ
ప్పఁగఁ గావించుఁ డ టంచు దేవతలతోఁ బల్కెన్ 'అజాజీ' లొగిన్
జగడం బాడెను పూజ్యుడే నని యదే సైతానుగా వాని మా
రెప్ప గురున్ మార్కొనువారు పాతకులుగారే యేకశల్ నేర్చినన్.

ఉ. క్రీస్తును గన్నతల్లి పరికింపఁగ శంకరుఁగన్నతల్లి జో
రాస్తరుతల్లి యార్దుకులరాశిని గాంచినతల్లు తెల్లరున్
నిస్తులపుణ్యశీల లవినీత లటంచును పాపు లాడినన్
వాస్తవ మందు వారిగుణవర్తన చెప్పకచెప్పు పూతమున్. 484

—* ఆత్మజ్ఞానదేశము *—

ఉ. బంధము మోక్షవాంఛ నివసచ్చును మోక్షము బంధవాంఛ నం
బంధము పెట్టుకొందు భవబంధము వాసినవారు వాంఛ గా
డాంధతమస్సుతో వెలుగులను సుతైకరనారుభూతి ని
ర్బంధము లేని యాయమృతరాశి యశేషము నుండు శేషుడన్. 485

చ. నరకము స్వర్గమున్నది జనప్రకరంబులు చావపుణ్యముల్
బొరయఁగ రాజకీయములఁబోలెడు నీయధికార పెచ్చ పె
న్నరు కిరుంతు కిరుధిరవాక్కిని మానవుఁ వొక్కనావ యై
నరకము స్వర్గవీధులఁ గనన్జనునే యని సంఘటించినన్. 486

గీ. చిత్రచేఖకుఁడా ! నీవు చిత్ర చిత్ర
మైరబొమ్మలు వేసి వ్యాఖ్యాతి నగును
పొంగుచున్నావు గాని నీ బొమ్మవేసి
చూచుకొనవేమి నీలోని సోయగంబు. 487

చ. కవితను నీవు చెప్పుదని గర్వము జెందుచునుంటివేమి యీ
కవిత చరాచరప్రకృతికై యొనరించెద కేసుమంబు నీ
కవితను జూచి నవ్వును పికంబు కుహూ యని వెక్కిరించు ను
త్సవము కళాప్రపంచ మని చాటగు మానసికంబు నెచ్చెలీ ! 488

శా. ఆలోచింపుచు త్రాళ్లుపేనును భూమ్యాకాశమగ్ధంబునన్
వ్రేలాలన్ జనుచుంటి వర్భసనిగా విశ్వంబు నీచెదముల్
వేళాకోళమునేయు నం చెఱుఁగవో విభ్రాంతి విజ్ఞానికా
బోలన్ జూచెదవా! జడప్రకృతి మున్ బోనాఁడు మేనాఁటికిన్. 489

శా. మైరేయంబును పువ్వుబోడి యొనగఁ మైకానవిశ్వంబు శృం
 గారాగారముగా వినోదమతివై గానంబు గావించు వ
 య్యా ! రాగాలు నిశాకవాటముల వ్రత్యుఁడననుజేసి నీ
 తీరుఁ డప్పున చాటు కాలనిహతిన్ దిమ్మెత్తి పోరాబగఁ. 490

ఉ. కోకిల కంఠమెత్తి తనకుఁ గలగానరసంబు యాగి కా
 లోకనమైన తిమ్మదళింఁ గలపఁ దలపెట్టెగాని యా
 మ్రాకు చిగుర్చుదాఁకఁ దనచూఢురియేరుఁతోడ పాతి చీ
 కాకు పదల్చు నంచు తన కాకలికాస్వర మాపవచ్చునే. 491

—* హంస *

శా. ఆధారాదికచక్రవర్త్యమున సోహంనాదపాతంబు వి
 ద్యాధుర్యంబుగ పాడనేర్చునెడ బ్రహ్మాండంబు రూపించు నా
 నాధికార్కర తమోనివృంతవిగళన్నాదంబు పోకార్చి జ్ఞా
 నాధిక్యంబగు తేజ మేర్పడును బ్రహ్మనందవారాళి యై. 492

శా. హంసఁ బైకి మరల్చు నాతెరవు సంధ్యావ్యావృత్తుల్ దోచఁ బ్ర
 ధ్వంసాభావము ప్రాగభావ మనుచున్ దర్శించు తల్లక్షణో
 త్తంసంబైన నుపాధితేజమున వ్రత్యుఁడైనమై కుండలిం
 హంసన్ బాపి నుషున్నులో వెలుగు నూహించున్ గళాలోకమై.

శా. హంసన్ జక్రములందు ద్రిప్పిన రహస్యం బానుషున్నాంతరో
 త్తంసంబైనవెలుంగు వచ్చి నిశిలో దాగొన్న జీవస్వరూ
 పాంసన్ గాటుకపట్టియున్న మతి సత్యంతంబు త్రైగుణ్యవి
 ధ్వంసంబున్ బొనరించుచీకటి వ్రభాతంబట్లు మాయించుచున్. 494

క. హంస సహస్రశంబు హృదయంబునఁబట్టి సుషుమ్న నెట్టియు
త్తంసతరేచకం బెగయు భారణయం దలపూరకంబుతో
హంసేసి చక్కఁబెట్టి తనయందు లయంబగు వృష్టి నిల్పి వి
ఘ్నంస తమోనికృత నిరతిం బుని నీగననచ్చు వృష్టిగన్. 495

శా. ఈహంస నిలలంబుపై నిలిపి తన్వృష్టిన్ సహనాశ్రమం
దీహోవృంతము తృంపిచేసి యదపానిస్సాముల మోగెయ నం
దూహన్ మాస్పడ శంకుమారమున తేజోవారకం బైన ప్రి
త్యాహారంబు హారంబు వచ్చునదె వాగ్గణామూమమై మాతెమన్.

శా. హంసన్ శ్వాస మరల్చి యాతలఁపునం దాలక్ష్యభావంబు ను
త్తంసం బైన సుషుమ్ననాళమున చైతన్యంబు నంధించి వి
ధ్వంసావాప్తి సహస్రమం దెగయు నాదం బందు గీతార్థముల్
నంసక్తిన్ వినిపించు కిన్నెరవధూ స్వస్థియగానంబుగన్. 497

క. సోహము హంసనాదమున శోభితమై యలరేచకైక నం
దోహము పూరకంబున నభోముఖమై జని యాఱుచక్కముల్
కూహకమైనమార్గమునఁ గూడి సహసముదాక లేచి యా
వాహనఁ దెచ్చి కుంభకమువంక మరల్చు సమాధిసీద్ధికిన్. 498

శా. ఈషట్కంబును గానుగెద్దునలె నెంతే ద్రిప్టు నీహంసయం
దీషన్మాత్రిము మాధ్వవచ్చిన గళస్మృత్పాత్రిలో నీరు త
త్పాషాణంబులఁ జిందుకై వడి ఘటవాగ్గర్భముల్ పోయి ప్రా
గ్దోషంబుల్ హరియించుపూరకముతోఁ గుంభించఁగాఁగల్గినన్. 499

శా. ఆషడ్చక్రములందు హంస నటు బాహ్యభ్యాంతరంగంబులం
దీషద్రోచకపూరకంబులను నెంతేఁ దోచు వృద్ధి తయూ
ద్యేషం బైన రథాంగ మీతనువు నుద్యేగంబు గొంపోవు నా
శోషన్ మాచ్చి సుషుమ్న లో వెలుతురున్ శోధింతు కుంభించుచున్

ఉ. ప్రాణములైదు చక్రము మాటు శరీరకళాప్రపంచ వి
 న్నాణములైన జాగ్రత మనస్సు స్వమాయను సంచరించు ని
 ర్వాణసమాధి జీవజడభావములన్ విడిచించు నందు గీ
 ర్వాణులు క్రితములు పాడంగ హంసను లేపు సిన్ధుడున్. 501

ఉ. చక్రము లాటు చేపగట్టి చాలు శరీరభంజు తిప్పు ని
 ర్వికప్రభాన హంసయను వగ్గము లుంచి సమాప్తిసద్మ సం
 ధిక్రమమైనసోహమ రతిన్ రవిగన్న వికాసమొందు నా
 విక్రమమున్ సమాధిని పవిత్రతఁ గూర్చును యోగసిన్ధుకిన్. 502

ఉ. ప్రాణము మూలబంధమునఁ బట్టి సమానముదాఁక నెట్టి యం
 దానడు వెల్లుచక్రముల నాటిటి త్రిప్పినకుండలిన్ ద్వనా
 ధీనము నొను నాఘణము త్రిప్పి యదల్చిన కంటిపాఁచిలోఁ
 గానఁగ నొను జీవుని నిగారము నీశ్వరరూపభావమున్. 503

శా. ఆచక్రంబుల నాటిటన్ దిరుగు నీహంసిన్ విరాజిల్లు త
 ద్రోచిష్ణుత్వము నూర్ధ్వమై యెగసి దృగ్రూపంబుగా మాటి యా
 వాచాగోచరమైన జీవవిషయవ్రాతంబు బ్రహ్మాంబుగాఁ
 దోచున్ జీవసమాధిప్రాణములలోఁ దోతెంచి విశ్వాకృతిన్. 504

శా. వేదాంతార్థము భైషజంబును కళావిధ్వంసమార్గంబులో
 రా దేమాత్రమ భౌతికం బిదియు నిర్వాణంబు స్వరాజ్య దృ
 క్వాదం బియ్యది తార్కికంబులను ధిక్కారించు నీతత్త్వము
 దే దివ్యత్వము గల్గుచున్నది మహంఘోరతరాహిత్యమై. 505

మ. హృదయాకాశమునన్ ఖగోళములు నెన్నెన్నో విడఁబించు ద
 ద్లృదయం బేమిటా తోచ దీప్తికృతియం దేమో వితర్కించు త
 త్పదమం దాహృదయంబు లేదు సురులోభాసిల్లు నీహంసలో
 నుదయంబై యమృతత్త్వమిచ్చుహృదయోద్యోగంబునూహింపఁగన్

- ఉ. ఏరును దాటలేరు త్రిగుణేష్పితమైన జడత్వబుద్ధి వం
దారెడు మాయలోఁ దమసు దాటి పరాపరశక్తి శూన్యకా
సారతటంబునన్ దిరుగు సాధనచేత గ్రహించి దానిచే
ధారణచేసి హంస నవధారుము గాంతువు చక్రపట్కమున్. 507
- ఉ. ధారణయందు హంస నొకతట్టున నిల్పి సమాధియందు నోం
కారము పాడు ప్రాణ లయకారము మాటున దాగియున్న నీ
చారు సువర్ణరూప మపచారములన్ విడువంగఁబోకు మా
దారి సమాధిజీవునివిధంబు నెఱుంగుము నీశ్వరాకృతిన్. 508
- ఉ. ఆరయ బ్రహ్మరంధ్రము సహస్రము గాదు శరీరకోశ మా
గారము ముక్తకంఠ నయగారము వీడినహంస యాగికా
కారము దాల్చిపోవు సధికారము వచ్చును దానియిక్క నీ
తీరు నెఱుంగ కీతనువు తెన్నవకోధము నేయుటొప్పునే. 509
- ఉ. ఈ యజపాజపక్రమము నేరు నెఱుంగరు దీనియందు పూ
జాయసమాకం బయిన చా లొక టున్నది దీనియందు మై
రేయముకన్న మైకమగురీతి ఘటించెడు కుంభకంబులో
నాయువుపట్టు కుండలిసహస్రము నెట్టినవచ్చు చిత్కళల్. 510
- ఉ. పాదము మూలమంట కుడిపాదము నేరుగనెత్తి హంస త్రై
పాదికమైన నాశ్శను నుపాసన జేసి సుషుమ్న కుంభకా
పాదనచే మహోదరముపట్టి కలంచి తదేకదృష్టి హం
సోదయమా తెఱు గుదయమొం దతితీక్షను జూతు వీశ్వరున్. 511
- ఉ. ఆయువు చిన్న దందువ శతాధికవత్సర ముందు త్రోవ యీ
కాయము సిద్ధి కాఁగలుగు కల్పము హంస సుషుమ్నఁ బెట్టి మై
రేయము బోలు నాయమృతరీతి సహస్రము నందు లాగి హం
సీయవధస్థజీవిత విసీర్ణతఁ బాయము సిద్ధి వచ్చెడున్. 512

ఉ. నాలుగునాళ్ళు జొమ్మునదనమ్మును జేర్చి నిరాశఁజెంది యే
జోలికిఁ బోక శాంతమతి హక్కును హామీ పాడి తేనియా
చాలున గుండె కొట్టుకొనఁజాలును వానినె చక్కవట్కము
దోలి మరల్పగా నవి మహాన్నతి శస్త్రము జీవగేహమున్ 513

—* నీవు *—

ఉ. అదిని నీవె యిప్పుడు నచాదిని నీవె చరాచరాత్మకా
పాదిత మైనశృంగీయు నిపాతనితాంతపదార్థరూపవి
ద్యాదయితాత్వితంబగు నజాండము నీవె నిజంబు నీనవో
న్నాద జడానుభూతి విడనాడుము బంధము నాసె దాయెడన్. 514

ఉ. నీవు నిజంబుగా హరిని యీశ్వరరూపుఁ డవవ్యయుండ వం
చీవు నెఱింగి యాయెఱుక నేప్రకృతిత్వము బాసి వేరుగా
భావనఁజేసి చూచునెడ వ్యక్తిగతంబుగ నీవు దోచు నా
త్రోవయె తన్నుతా నెఱుఁగురూఢి యదే యమృతత్వమిచ్చెడున్.

ఉ. నీవును నీవుగా నెఱిగి నీ వయినట్టితెఱంగుబోన నీ
దేవునిఁ జూచి యాది విని తేజముతోడను మేళవించి నీ
భావము మార్చి లోకపరిభావిత దివ్యపదంబునందు నీ
స్థావర మున్నదన్నపదనందున నిన్ గను మచ్చటచ్చటన్. 516

శా. నీయైశ్వర్యము నీమహావిభవమున్ నీవెంటరానేర దీ
మాయన్ వీడి మరెందు బోయెదవు నీమార్గంబు నూర్ధ్వాపర
ప్రాయంబైనది నిమ్నలోకనిచమూవానంబుగా నున్నదా
యాయూ సెవ్వరుఁ జెప్పలేరు మఱి నీయర్థంబు వ్యర్థం బగున్ 517

ఉ. ఎందుకు నీవు పుట్టితివి యేమిగడించితి వింకమీఁద నీ
వెందుకు నుండఁజూచెద వదే మృతి కోరలు విప్పియున్నదో
మందుఁ జహాయి గాబ్రతుకు మార్గము చూడుము చూడు సృష్టియీ
యందమునందు లీనమును చూర్మ నెఱింగి మృతిన్ జయించుమా.

ఉ. ఇచ్చట నీ వదేపగిది యీశ్వరరూపరహస్యమందు నం
పచ్చయ మైన నీమనసు వాసి యథేవరనానుభూతికా
వచ్చు స్వతంత్రభావముచ బాహ్యము లెనవెలుగులందు నీ
వచ్చుడన్ మెలుంగెడు త్విదాత్మ యదే యమృతత్వ మొదెడున్.

శా. ఎన్నోమాటులు పుట్టి చచ్చి చెడి యెన్నోప్రపంచంబులన్
ఋన్నత్వంబు విచారమున్ గడిపి యాక్లిష్టకజన్మంబులో
భిన్నంబై పరివర్తనాటకః శాభిజ్ఞానసంపత్తిలో
నున్నా వీవు నిజంబుగాఁ దెలిసి నీకున్నన్ వృధాపుత్తువే. 520

ఉ. ఆసనముల్ మహామహిత మైన తపస్సులు నాథనంబులన్
గాసిలనేల సీనిజము గాంచిన సీయెన నీశ్వరుం డదే
వాసము చేయు నీమరుగు వాసిన మోక్షము లేదు నన్దురో
ర్వాసము జేసి నీమనసు ప్లగము లాగెడు కీలెఱుంగుమీ. 521

ఉ. చెప్పుము నీస్వతంత్రతను జీవితమందు రహస్య మంతయున్
జెప్పుము జెప్పరానివియు చెప్పుము చేతనరూపకంబులై
తప్పులుజేయు జీవతతి తత్త్వ మెఱుంగనివారు తప్పలన్
గవ్వఁ బ్రయత్నముల్ నలుపు గాని మహాత్ములు దాయ రెప్పుడున్
చ. ఎవరికి వారు వ్యక్తిపద మేర్పడ నేనొ స్వతంత్రభావముల్
దవిలి రసానుభూతి సమృతత్వము శాశ్వితమైనపేరు నీ
భువినిఁడునట్లుఁగా దివికిఁ బోయినలోపము మార్చరేని త
త్ప్రవిమల జీవితావధి వృధాయగు మందత చెల్ల దెప్పుడున్. 523

- ఉ. చెప్పుము నీకుఁదోఁచినవి చేసిన చేయకపోయినన్ నిజం
బెప్పుడు మన్నుకొట్టుకొని యేగదు మాయతమిన్ మనస్సు పైఁ
గప్పిన మేల్ముసుంగులు తెగన్ దెగటార్చు మృణాళి కన్నులన్
విప్పుక మూసుకొన్న రవి విప్పిన్ కెవడి విచ్చుచేకటల్. 524
- చ. నిజమల యీశ్వరున్ గనిన నిర్లమనంబులు నున్న వెప్పు డీ
గజిబిజి ఏడెదో యవుడె గల్లు వెలుంగు విలాసభాసురొ
ద్విజితమనోవికాస మరి విహ్వలశాంతి యభాతికంబు భూ
రజముగనో నగంబుగనొ రాజిలిముక్తినిఁ గాంచఁగావలెన్. 525
- చ. ప్రతియణువందు నీశ్వరుని ప్రత్యగభిన్ననిజాత్మతత్త్వ మా
గతిఁ గనుపించుచుండ గుడిఁ గట్టి ప్రవృత్తిని మృత్తికాశిలా
ప్రతిమల నేలఁ గొల్చెదవు బాహ్యములైన నిమిత్తముల్ మనో
గతములు చేసికొమ్ము తనకన్నను దేవుడు లేడు నెచ్చెలీ. 526
- ఉ. చేయుము చేయఁగల్గినవి చేసినవెల్ల ఫలంబుగాంచఁగా
పోయిన పోవనిమ్ము విధి పోయినరీతిని పోవుకర్మ యే
దో యని వార్యకార్యకల నోజ్వలమై పరువెత్తుదీ నికిన్
బ్రాహ్మియకమైన శాంతియుతపాపము లేదు సహించు మన్నిటన్. 527
- శా. ఏకాంతంబును నిశ్చలత్వమును సంవృప్తిన్ విడంబించు న
ట్లే కొద్దోదినమందు నేర్పడఁగ నెంతే జూచి యాలోన నా
లోకింపందగు యోగమార్గము నిధిధ్యాసాపచిత్తంబుతో
నాకాశంబును నాకమున్ సుధయు నధ్యాత్మంబు రూపింపఁగన్. 528
- ఉ. బొనని కాదటంచు పరిహాసకమైన పదంబునందు నీ
మానస ముంచఁబోకు నొకమాటనె గట్టిగ విశ్వసించి నీ
వైనతెఱంగు నీశ్వరునియందు లయంబొనరించి తత్పర
ధ్యాననివీయజ్ఞానరసమం దమృతత్వము సేకరించుమీ. 529

శా. ఎన్నోమాటలు వుట్టి చచ్చి చెడియె న్నెన్నోవిచిత్రంబులు
దున్నానంచు నొలుగు దీవు మఱి యీయున్నవి నన్నెంచితే
నెన్నో న్నొనొ ప్రభాతభాసుర మహాస్వేచ్ఛానిహారకీయా
చ్చన్నంబైన మనుష్యజన్మ మిపుడే సాక్ష్యమున సేయుమి. 530

శా. ఏదోపద్ధతి నాశ్రయించి యది యెంతే నిక్కమం చూరకే
వాదింపం జరకింద్రియంబులను జీవత్వంబు దేహంబు నా
పాదింపండగు నీమహాప్రకృతినంబంధంబు పోనాడు ది
వ్యాదర్శంబు ఫలాప్తి నొంది యమృతత్వంబుద నూహించుమా.

చ. తెలిసినవారు నేర్చి తనతెల్విని నీశ్వరునందుఁ జేర్చి సాం
పలరంగ మెట్లనెక్కి తనయం దమృతంబును వస్తుస్వర్గమున
వెలుతురుఁ గాంచినారు చెడి వె.గలికై నడి మీనమేషమున
జలచరభూచరంబులను సాటువులాడుచు పోయె దేహికె. 532

ఉ. మానవుఁ డెప్పు పూర్ణుఁ డనుమాట నిజం బని నమ్మఁబోకుమా
మానవదృక్పథంబు జడమార్గము నీశ్వరునందుఁ జేర్చి వి
జ్ఞానసమాధిలో తెలివిగన్న తపస్వి కృతార్థుఁ డామహా
స్థానరహస్య మీననెడు తాళములోఁగల దర్శపేటికె 533

ఉ. నమ్మకు నేరె నెల్లరచు నమ్ము నిజమ్మున నచ్చెనేని వ్య
ర్థ మ్మువవిత్రజీవితము గ్రాలనివారల ప్పేవమ్ము లో
కమ్ము స్వలాభమందెనయు గావునఁ జెల్లుమృగాలతోడ న్నే
హమ్ము గడించి డించి“ఫరహమ”నికై నడి బుచ్చుకాలమున్. 534

చ ఇదియొక నాటకంబు ప్రజ ప్రేతక స్వీయచరిత్రఁ బాడుచున్
తుద మొదలేమొ నేరక సభోగతిపాలయిపోవుచుఁడిరే
నదనము బాసివచ్చి నొ ప్రశాంతమతిన్ దలపోయరా మహా
పద మిదె యిందె నిల్చెదవు స్వర్గము మోక్షము వేర యున్నదే. 535

- చ. బోతుకు దినాలు నికల నెంబుల బాధల శోకమోహనం
గతిముల రిత్తుచ్చెదవు కాలము కావలెన్న వచ్చునే
మతిని మరల్చి మోద మమమాక్లము స్వకృతమందు బెట్టి త
ల్లతిని త్వదీయమర్థమును గాంచుము సీశ్వరుడంచునెంచుచున్.
- ఉ. కాగితముల కలంబులను కాదని కెన్నోతపాలుజేసి ది
వ్యాగమముల లిఖించినవి యాగతి నీవు తపంబు జేసి వి
ద్యాగమనంబుచేతఁ బడయం దగు నీ వచు బ్రహ్మశిత్త్వసం
యోగము ముక్తి యెల్లరకు నొక్కటె సృష్టిజడస్వ మారినన్. 537
- చ. విధియు నిషేధముల త్రోగుణవిహ్వలమైన ప్రపంచవాంఛలం
దధిగమనంబులై వెలయు నందు నిజం బగుశాంతి లేదు నీ
పథమున సీశ్వరప్రకృతిపక్షతులన్ విడదీసిజేసి నీ
కధికము నీచ మన్న చొక్కటైన గనంబడ దేది కాంచినన్. 538
- ఉ. వట్టివి కల్లబొల్లులు ప్రపంచకవాఙ్మయమందు చెరులన్
బెట్టి రచించినా రవి వివేకమతిన్ విడనాడి నీవు నీ
యట్టి యధార్థరూపమును నాత్మగనిల్చి స్వరూపనిర్వృతిన్
గట్టి చలింప కెట్టెదుటఁ గాంచుము నీయవర్గతేజమున్. 539
- ఉ. ఏమిటి మాయ లేని దది యేమిటి యేటికి యుక్తివాద మ
య్యో మహిమాన్వదంబయిన యోగము నీవనుజీవవస్తువున్
ధీమహితుండవై పడసి దివ్యపదంబున శూన్య మన్నదే
యేమియులే దటంచు నిదమిద్ధ మటంచును గాంచు మీశ్వరున్ 540
- ఉ. ముక్కలు కాద నాత్మ యని మోదుకొనన్ బనిలేదు నీవు నీ
చక్క తపస్సమాధిని విచారణఁ జేసి రసాత్మకంబునౌ
ఫక్కి స్వతంత్రమైన దది స్వర్గముఁ గాంచును లేనిదేము పెన్
జిక్కులరౌరవంబులకుఁ జేరును దీనికి వాద మేటికిన్. 541

ఉ. గాధలు కట్టివేసి తనకంటె పరోక్షము నైనవస్తు వే
బోధలనై నఁగాని వినఁబోకుము నర్హము నీవుగాఁగ నం
బోధనఁ జేసి యాతెలివి ముందు వెలింగెడు వెల్లులోన నీ
సాధనపూర్తిచేసిన నసాధ్యము నిన్ గబళింప దేదియున్. 542

తే. పాట పాడుచుచుఁటివా పరులు వినఁగ
నీకు నీ వేల పాడి ధాన్నించవోయి
ఎవరిపాట వారికి వినిపించ లేదు
పాట తనజీవచరితనే పాడుచుండు. 543

మ. గుడిలో లింగము జంగరూపమున సికున్ వోచు వెన్నాడిము
క్కడి పాపాణముఁ గాఁగఁ జూచు విచలాకారంబు విభ్రాంతులన్
బడ శంఖంబును వేణునాడకలనన్వర్ణించ నీగుండె వె
ల్విడ నిస్సాణముఁజేసి చాటువిజమున్ బ్రహ్మాండమున్ మ్రోయుఁగన్

ః. నెత్తిని బాదుకొన్నటుల నిర్భరి నేల తరంగమాలికన్
మొత్తును సై కతాన నొకపాంతను గల్లుగ దీర్చు వానిలో
నుత్తమముల్ ప్రభాతముల నోర త్రికాలముఁ జెప్పు నందు నీ
చిత్తము ప్రస్తరించునెడ సిద్ధుడ వయ్యెద వాత్మశుద్ధిగన్. 545

ః. ఏవనినై నఁ జేయు మది యెప్పటికైనను పైకివచ్చినన్
బాపముఁ జెందరాదు పరవంచనయందు స్వశక్తి జీవితా
రూపము మాసిపోవు నపురూపమహత్తరయోగమార్గ మి 546
ధ్యాపరతంత్రమైన స్వపదంబు జితేంద్రియ మైనదారయన్.

ః. జాగ్రతయందు స్వప్నమును జాగ్రతయందు సుషుప్తియున్న నీ
యుగ్రతనూవికారవిభవోజ్జ్వలమైన స్వశక్తి యీశ్వరా
నుగ్రహమైన నీతెలివి నూల్కనఁబట్టి సమాధి చూచినన్
నిగ్రహమై శరీరమున నిద్ర జనించును గాంతు వీశ్వరున్. 547

- ఉ. దేవుని జూచుటన్నదొక దీక్ష మహామహానీయమైన వి
చారవిభవంబుగాదు తను తాను గనుంగొని తానెయైన యా
తావున దేవుని నిలిపి తత్త్వవక్తంబున సోహనాద సం
భావిత తేజమున బడసి బంధము వాయుట గొప్పనూటగు. 548
- చ. బయలను సీతెర దెరవ వచ్చిన శూన్యములోన నత్పదా
ర్థయుత మహామహాత్మరతరంబగు వెల్లు రసాత్మకంబునై
నయనములందు దోచును ననాహతమంటెను జీవశక్తి నా
రయనగు లక్ష్మ్యలక్షణపరంబగు నీ శ్వేతరాజ్య మాయెడన్. 549
- శా. ఈ జన్మంబున రానిజ్ఞానము మఱచేదేజస్మలో వచ్చునం
చే జాడ వదిలింప నేర్తురది యెంతే నిక్కమోకాదో మి
థ్యాజాలంబులఁ జిక్కినూహలనిధి ధ్యానంబు వర్జింతు శే
తేహారాజితమైన యీ బ్రతుకులో దివ్యత్వమాప్తింపుఁడీ. 550
- ఉ. ఆకనమట్టులీశ్వరుఁడు నాత్మయఖండమున ద్వితీయమై
లోకము వర్సెనన్న నిజలోపము దేనిదొచ్చెప్పఁబోరు మూఁ
డేకముజేసితే యొకటికేనియు స్థానములేదు ముక్తియిం
కేకరణి లభించు నిటులేటికి యుక్తిలు వచ్చుచుండురో. 551
- ఉ. కొందఱు పంచభూతముల కొంపశరీరము పాంచభౌతిక
స్పందితమై సశించునని బల్కుదురయ్యదేశూన్యవాద మా
చందము నిక్కమైనఁ దన పాధనచేత మనఁచు నీరుగా
నందుత్పదాత్మ యీశ్వరుని యాకృతి చాల్చును శాశ్వతాప్తికై.
- ఉ. కారణ మొక్కటి మఱియు కార్యము నొక్కటిగాదు కారణ
స్థారగుణత్రయైకసదనత్ ప్రతిపాదక నామరూప వి
స్తారధరావ్రవంచక పదార్థము లీశ్వరజీవ వస్తువుల్
నేరులుగావు తత్ప్రకృతి విశ్రుతి వేరయి తోచుచుండినా. 553

ఉ. సత్తునుచిత్తు మోదనహజంబులు నాత్మకుఁ గల్గెనేని యా
పత్తుఘటించు ద్రవ్యములు ఘక్కిగుణాత్మకమైనదన్న నా
నెత్తము శూన్యవాదమున నించు నిజప్రతిపాద తత్త్వమా
యెత్తునఁ బోవుచున్న దిఁక యేమిటి ముక్తిమనుష్యుఁ డొక్కఁ. 554

ఉ. భాసుగమైన నక్థపరి భాషిత దివ్యపథంబులందు వి
శ్వాసము జెట్టి యీశ్వరుని నంగతి చెప్పుటకంటె నా కళా
భ్యాపముచేత నాతని గృహంబును నాతని రూపుజూపి మా
యాసము పాశితంబున నాశను నాశముజేయు టొప్పదే. 555

ఉ. ఊహకుఁ దోఁచితోఁచగ నె యుష్టునఁ జెప్పెడి వెల్లచిక్కమై
రావలవునైన నెట్టఁదన రాదుజయభస్మజమెత్తునట్లుగా
నూహసమర్థనీయమగునో యది కాదను భావమందు ను
దేహమువచ్చు నాజడమతిఁ మఱి చెప్పఁగలేరు జ్యోత్యముఁ. 556

ఉ. రేలుబవల్లు సంధ్యలు నురింబలె చుట్టి పదార్థవంచనో
ద్వేలము కావలె బరచి నిహ్వఃసూపము జూపుచున్న నీ
కాలము భక్తకోటి లయకాలమువ్యాళములీలబోలు వే
లీలల బాధవెట్టు నవలీలనెఱింగికలంగకేయెడఁ. 557

ఉ. అన్నిమతంబులుఁ నమములంచు వచించుట పాడిగాదు సం
దున్న నిజాలఁబట్టి పలుతోవలు బోవుదురందు నీశ్వరా
భిన్నని జాత్యతత్త్వపరి విశ్రుత దివ్యపదావలంబ సం
పన్నత హేమవిద్యవలె వచ్చుచు దానికిఁ బోలవేచియుఁ. 558

ఉ. నేరచియంచెదన్నవి యనేకములై నవి కావ్యవంక్తులా
భారము యశాగికంబయిన వాఙ్మయమంతయు నాగమంబు లీ
తీరున పొరుషేయములు దీర్ణతగాంచెను నీ రహస్యముల్
నేరచి నీవుకాదనుచు నీయనుభూతము వ్రాయుమన్నిటన్. 559

నీ. అక్షరసాంకేతి కై కమఱా విద్యుల

నెల్లవాడును నభ్యసింప గలరు

అవికృతకంబులు సభ్యాత్మ విదులై న

సాధకునకు ప్రపంచకమె చదువు

మేఘాల రేఖలు మెఱపుల చలనంబు

కడలిని సింగారునుడులు నిసుక

నేల గాలికిఁగ్రాలు చాలును సెలయేళ్లు

వాలును నిజమైన వ్రాతలనఁగ

గీ. వాని చదువుఁడు జగము మీతోను మాట

లాడుచున్నదిగాఁ బ్రమోదాప్తివచ్చు

యాగికంబగు సిద్ధిలో నున్న తెఱపు

కవియె విశ్వంబు విశ్వంబు కవినిజంబు.

560

ఉ. చేసెఁడు కర్మలందు తన చేతను కానివికూడవేళకు

జేసెఁడు శక్తివచ్చునది చేసెఁడు వాఁడు మఱొక్కఁడన్న వి

శ్వాసమె యీశ్వరుండు నదనతో ప్రతిపాదక బ్రహ్మతత్త్వసం

వాసిత వాననాస్థపరి వర్తనమే నడిపించు లోకమున్.

561

ఉ. ఒక్కఁడు పూజనేయుమఱి యొక్కఁడు ప్రార్థన సేయుకానలో

నొక్కఁడు ముక్కుమూసుకొని యుండును వీరలకేమి మోక్షముల్

జిక్కునో మానునో తపను సిద్ధివహింపఁగ దీక్షజేసి కై

పెక్కిన వాని చందముజితేంద్రియుడై కనఁ జెల్లు నీశ్వరున్.

562

ఉ. కోకిల కంఠమెత్తి యన కుంతితగా నరసాప్తి చే రసా

లోకనమైన దివ్య పదలుపులసై తము మెచ్చసేయునా

నాకలుషావహంబయి యనంత రసాస్పదమైన ప్రేమగా

నాకలనంబు నీశ్వరు ననంతునిబాడిన మెచ్చసేయదే.

563

ఉ. భక్తుఁడు నీశ్వరుండు విచు పాటలుపాడు మనస్సులోన నా
నక్తిని వాని నీశ్వరుఁడు నంతసమొందుచుచుడు దానిలో
ముక్తియు శాంతియున్నదది ముఖ్యము పాటలుపాడి భిక్షమున్
భుక్తి గడించువారలకుఁ బోలదు నీ మహానీయగానమున్. 564

శా. కల్లుంద్రావిన కామినీవ్రజముతోఁ గల్లోలిన్ గ్రీడ రా
జిల్లన్ జేసినఁ బాటపాడిన తపస్సిద్ధిన్ బ్రదీపించు వా
రెల్లన్ సిద్ధులటంచు చెప్పెద రిసీ యీ హాప్రసంచంబు నం
ధిల్లన్ భౌతికమాత్మయా నెకల మృద్వీధుల్ కదాధర్మమున్. 565

ఉ. ఈజగ మొక్కలెక్కయె యి దేనిమహానకొ మాతిపోవు నీ
యోజవినీతు లన్న విమహాన్నతనై తికమార్గ మంచు మీ
యోజనలందు దోచును విషాదగబద్ధన్వరాజ్యకాలు షీ
భ్రాజిత భ్రాంతి జీవసుధభాండము నేలను మోదవచ్చునే ! 566

శా. కల్లుం ద్రావిన మాంస మమ్మిన మహాకాలుష్యముల్ చేసి రా
జిల్లన్ వేశ్యలఁ బోలు భార్యల వచఃశృంగార రాధ్యాంతముల్
జెల్లన్ డబ్బు నురాజ్యగర్వము నదే జీవంబుగానెంచు నీ
యుల్లాసంబు విషప్రవృత్తి వెత నుద్యోగించు నానాటికిన్. 567

శా. కాంతాకాంచనకామపట్కములు విక్రాంతిన్ విడచించు వి
భ్రాంతిన్ జెందినమానవుండు నిజధర్మంబున్ కులూచారముల్
శాంతిన్ బాసి విచారసాగరనటత్ ఘుఘూనిలావర్త వి
ధావంతాధిష్ఠితనాకఁ బోలె దిరుగున్ వ్యర్థప్రలాపంబుధిన్, 568

ఉ. ఏది నిజంబుగా నిలిచి యిద్దసుఖై కరసానుభూతికిన్
రాదు వచింపరాదు విధిరాయిడి కోడి జగంబు బద్ధమై
యేదోవిధానఁ బోవు మఱి యేటికి దీనివిచార మాగళత్
పాదప మట్లు రాగములఁ బాసి స్వతంత్రత నిల్పజూడుమీ. 569

సీ. మానవుం డొక యస్తి పంజరబద్ధుండు
 కామాదివిషయవర్గముల నెలవు
 మేఘాలమెఱుపులు మెలఁగెడుచందాన
 దీనిలో తేజంబు తేజర్హి
 ఆమనస్సత్త్వమహశక్తి విశ్వంబు
 కంపింపనేయు విజ్ఞానగరిమ
 జ్ఞానసాధనజీవజడములఁ బరిమార్చి
 విశ్వకవాటంబు విప్పివేయు

తే.గీ. అప్పు డీ వెన్నెరెనది యరయఁగలవు
 జ్ఞానతత్త్వంబు పాతాలుగాఁగ నేర్చి
 యీగతిని జయభేరి వాయించవయ్య
 ప్రజలహృదయాలు నీరయిపాటుచట్లు.

570

ఉ. కాన ననేకవృక్షములు కాయుచుఁ బూయుచు నెండిపోవు నీ
 మానవు లట్లుపోయి ఋజుమార్గములే మరరాదు లోకవి
 జ్ఞానముగల్గియుండినను చాలదు నిక్కము బ్రహ్మవిద్య జ
 న్మానకు నేర్చుకోవలయు నవ్యకళానము పార్జనార్థమై.

571

క. కీకాటవిలో ద్రోణుని

యాకారము నేకలవ్యుఁ డనువాఁ డిడి సు
 శ్లోకమతిన్ విలువిద్య ల
 నేకము నేర్చె ననె భక్తి నెఱిగించు నెడన్.

572

ఉ. ఎప్పటికై న జ్ఞాన మభివృద్ధినిజెందిన సద్గుణంబులున్
 గుప్పలు తివ్వలై పెరిగి కోవిదులన్ బొనరించెనేని సాం
 పోవ్వఁగ విశ్వరూపములనుండి గ్రహింతురు నిష్టసిద్ధు లీ
 గొప్ప సుమీశ్వరాజ్యములకున్ దలఁదన్నెడు సయ్యమిత్యమున్.

సీ. మాయలోపల మహామహిమను దర్శించి
 శూన్యంబులో జ్యోతి చూడవలయు
 తిమిరంబులో నాత్మతేజంబు గాంచి యా
 నెరసులోపలహరి నెఱుగవలయు
 దేహంబులోకీలు తెలిసియు మనసును
 వంచి సుషుమ్న శోధించవలయు
 ఊర్ధ్వదృష్టిని పెట్టి యూహించి యా నిరా
 కారంబులో నిన్నుఁ గాంచవలయు

తే.గీ. మోనపడి పొత్తములపొంతఁ బోవవలదు
 తెలియక జ్ఞానగాఢలఁద్రోళ్ల వలదు
 అసలుమర్మంబు మనసులో నరయవలయు
 నీవు నీ వైనచోటులో నిలువవలయు.

574

ఉ. జ్ఞానమునందు మానసికసంగతు లున్నవి బ్రహ్మతత్త్వ వి
 జ్ఞానము నేర్చితేని త్రిజగంబులు నొయ్యన నూపివేయు వి
 ద్యానిరవద్యశక్తిగల దండలి నీవిజరూపునందు నే
 దో నలుపున్న దామసిచి దోలిన నీశ్వరుఁ డీవు నొక్కఁడే.

575

ఉ. జ్ఞానమహాఫలార్థము నిజప్రతిపాదకయోగసిద్ధ వి
 ద్యానవసాధనోద్యమవిధానము నేర్వఁ దలంచినట్టి వి
 జ్ఞానులు కామముఖ్యరిపుషట్కము నిర్దళితంబుజేసి తా
 నైన యధార్థ మందలమనంబులయు బొనరింపఁ గాఁదగున్.

576

చ. అది హృదయానువంగమగునట్టి యదార్థము దృష్టిగోచరా
 స్పదములు దానినుండి వెలువడ్డని మిథ్యనుబోలి మాయలో
 మొదలు పురాదిపెట్టి తనముదర మోహనరూపవై ఖరిన్
 గదలుచు జీవసౌజ్ఞ పొడఁగాంచెడువ్యక్తి యదే యెతింగినన్.

577

సీ. అపవర్గమార్గదివ్యాదర్శమైన వి

జ్ఞానసోపానంబుఁ గట్టవలయు

యోగవిద్యానాధనాగారమున మాయ

తెరయెత్తి యీశ్వరు సరయవలయు

ఆత్మజ్ఞానవిన్యాసభాసుర కాంతి

శూన్యంబులో దివి చూడవలయు

ఏకాగ్రతసుషుమ్న నెనసిన తెరవు

సోహనాదాత్తిని సుక్ష్మకలయు

తే.గీ. జీవచైతన్యమును మార్చి చిత్త మేర్చి

దృక్కునార్చి నాపోవ్యోతి తేలుగూర్చి

చీకటి వెలార్చి జగము నిర్జించవలయు

జ్ఞానసిద్ధుఁడు లోకవిఖ్యాతుఁ డగుచు.

578

ఉ. జీవితమందు నొక్కొకరు చిత్రవిచిత్ర వివేకతత్త్వపుం

ద్రోవలుదీసి తేజ మను తోయధిభోషణ తేలిపోవు మీ

నావల నీశ్వరుండను ఘనస్థలికిన్ నడిపించి చేరలన్

ద్రావుఁడు నిడుప్రేమను సుధారససారలొ వారి పూరమో! 579

తే.గీ. కర్మవాంఛలఁ జెడక నిష్కామకర్మ

ధర్మనిరతిని జ్ఞానసాధనము జేసి

యీశ్వరుని జ్ఞాని నాత్మ దర్శింపవలయు.

580

తన యభివ్యక్తిగాఁ బ్రతియఁగువునందు

ఉ. ఏదియు నిర్వలేదు తువ కీగతి మచ్చలువడ్డమానసం

బేదరిలేనిదుఃఖముల నీశ్వరు గాంచి తరించునూహలన్

వేదన లొందు చుక్కెదురు వీడనిరాగి యుషస్సు లశ్రుధా

రాధయితంబులై పిలుచురాత్రులయందు లయంబు నొందఁగన్. 581

ఉ. ఇంతులకున్ దండ్రులకు నీశ్వరుఁ డన్న మతంబు లన్న వే
దాంతము లన్న నెంతొముద మంచు హసింతురు భావతాత్పర్యకుల్
తంతుల సాలిపట్టువలె దాటగ లేరు మరాళ దుఃఖము
ద్వైతభవాంబురాశి నిక వంచన యేటికి విచ్చిపోవఁగన్. 583

—+ తపస్సు +—

శా. ఏదో గొప్పయదార్థ మీతపసులొ నీ జ్ఞానమార్గంబులొ
భేదం బొందకనున్న దీనిజనుపెచ్చిన్నోక్తి నూహింప ది
వ్యాదర్శంబయి జీవరూపమున నధ్యాత్మైకతత్త్వంబుగాఁ
బ్రాదుర్భావము నొందునయ్యది తమిన్ బోగొట్టు బ్రహ్మకృతిన్.

మ. భవదీయం బగు ప్రార్థనార్థములు నీవాదంబు లాయీశ్వరుం
డవినాశిన్ బరిహాసపెట్టెడు దయాధ్యాహారముల్ నేర్పఁబో
వు విధానన్ దలపించు నాతఁడు వృధాపూజా ప్రసాదాళికిన్
జవుకన్ బోడు త్వదీయజైతుక జరచ్చిత్రాకృతుల్ ఏడుమీ. 584

వ. మున్నల మదిన్ కబీరగ్నిం బ్రవేశించె ననిన

నీ. ఏశక్తి యాయగ్ని యిసుమంతయెనియు

కాల్చకుండుగ నార్పఁగలిగె నొక్కొక్క ?

ఏశక్తి యగ్ని ప్రవేశించుటకు ఛైర్య

సాహసంబులు నేర్పఁజాలె నొక్కొక్క ;

ఏశక్తి యగ్ని నొక్కింతసోకఁగనీక

కవచంబుకై వడి గడఁగె నొక్కొక్క ;

ఏశక్తి యగ్నిమాయించి శాంతిని నించి

కాదంబినులఁబోలె గ్రాలె నొక్కొక్క ;

తే.గీ. అదే తవచ్చక్తిము: “న్నబ్రహ్మము” నంటి

పూజ్య లసతాకులకును వాఃపూరి మయ్యె

నని మదీన్ కబీరాల్ని ప్రత్యక్షపంచె

జ్ఞానసాధకునకును విశ్వంబె వెరచు.

585

ఉ. ఏచదు వెంతవచ్చునో యదే గతి నూతనవిద్యకూడ నెం

తే చదివింపవచ్చు నది యీశ్వరుఁ జూచినకంట్లతో నదే

జూచిన విశ్వరూప మట శోభిలుచుండు తదీయరాశి వి

ద్యాచయ మెంతకావలెనో యంత గ్రహింపఁగవచ్చు జ్ఞానికిన్. 586

మ. ఒకనూరీ నిఖిలప్రపంచచయ సంఘోద్దేశవారాశులన్

జకితాభీలవివాదవీచికలచే సంక్షోభమున్ బెట్టి యే

ది కళామందిర మేది యీశ్వరునకున్ దిక్కుచికం బేది యే

ది కసత్ కాంచనమోక్షధామ మని శోధింపంగఁ గర్జుం బగున్. 587

ఉ. మాటలుఁ జెప్పలేని పరమాణువులన్ పడఁపిసి వానిలో

మాటయియున్న వెల్లనుకవాటము పిప్ప సుషుమ్న దోఁచు నా

చోట ప్రశాంతరాగరసశోభితదివ్యవిలాసనై ఖరిన్

బాటలుపాడు చక్రి ప్రణవంబయి కన్నడు విశ్వరూపమున్. 588

ఉ. చేతులు చాచి వ్రేళ్ళపయి చిన్మయదృష్టిని సల్పెనేని నీ

చేతనమందు గల్గు నిజజీవకళాకలితార్థతత్త్వ వి

జ్ఞాతము కొల్వనేర్తు వదె సాధనమా నిరవద్యమైన వి

ద్యాతతియే తవస్సు నమృతాకృతి నీవు తరింతు వన్నిటన్. 589

శా. ఆహా ! శూన్యము దీని నొక్కప్రియురాలై నల్లుగానెంచి నీ

యూహన్ బెక్కువిలాసవై ఖరులతో నూరించుచున్నాఁడవీ

మోహం బెంతవిషాదపెట్టఁగలదో ముం దేమి కానున్నదో

గ్ఘూహమాధ్వముద్రావిమత్త మతివై యీదేలు నిద్రించుచున్. 590

—• క లి కా వ తా ర ము. —•

చ. కలిహరణంబు జ్ఞానకళఁ గల్గియొనర్చుచు గాన దీనికే
యిల“మహాదీ”యటంచు వచియించె మహమ్మదువారుగాన భ
క్తులు కలికావతారమిషతో నొకవ్యక్తి జనించు బ్రాహ్మిమై
పలుకఁగఁజెల్లదీశ్వరుఁడు వచ్చుచు పోవుచునుండ డెప్పుడున్. 591

తే.గీ. చెదలు ముదిరినతెక్కలు నొదవుచుండు

చెట్టుముదిరిన బదనిక పుట్టుచుండు

కాలమిరీతి ముదిరిన కలిజనించు

కలిని హరియించువాఁడెపో కల్గిమూర్తి

592

నీ. ఈసచరాచర మీస్వప్తి దారుణ

జ్వాలలఁబడి మాడి సమసిపోవు

మానవలోకంబు మహి శూన్యమైపోయి

విజ్ఞాన సత్కళల్ విలయమొందు

అవెన్న జనియించునట్టి వారలు జడ

ప్రాయులై యుగముల ముసలఁగలరు

ఏనాఁటికో కళాజ్ఞానంబు నుదయించు

నాఁడును గలుగు వినాశనంబు

గీ. ఇట్టులగచాటు లోకానఁబుట్టకుండ

శాంతి స్థాపించు యిహపరసాధకంబు

నైన తత్త్వంబు నాదర్శమల్లు జేసి

ధరణి పాలించు కలికావతార మరయ.

593

ఉ. ఆతనికిన్ బ్రపంచచయమంతయు జిక్కు మహామతాంతర

వ్రాతము నొక్కపై యెఱుగు పాడయిపోయినధర్మమార్గ నం

జాతము సంస్కరింపఁబడు జాల్ముఁడునొకలికూలిపోవు నీ

భాతిమరంత దుఃఖములుపోవును భక్తులకెల్ల మేలగున్.

594

ఉ. ఆకలికావతార సముదంచిత జ్ఞానబలంబు ముష్ట మా
యూకలి దుశించి లోకము మహత్త రశాంతి ఘటించునట్లు వి
ద్యాకలితవ్రభావలలమైన తమస్సును సాగునట్లు తా
నై కదలించు తాత్త్వికమునైన చలంబు జగంబుమాన్వదన్. 595

ఉ. ఆరణరంగమందు సచరాచరమైన యజాండభాండముల్
దారుణపీఠిహోత్రమున దగ్ధమునైంది నశించిపోవు దు
ర్వారమరంతమర్భరపరంపర లంతట నావరించు తత్
ఘోరలయంబు నాపి తనతో నడిపించును కల్కి ధర్మమున్. 596

ఉ. కావున భక్తి మార్గమును గాంచిన జ్ఞానసభాప్రదీప్త సం
భావితధర్మమార్గమె ప్రసంచకమున్ నడిపించు లోకపుం
గోవెలలున్ విరాట్టులును గూలినశించగ నీశ్వరార్థ వి
ద్యావిధమున్ మనోబలముదారమహత్మ్యము గల్గునట్లుగన్. 597

ఉ. ఆకలికావతారకథనారసి యాఖిలలీలరుండు న
స్తోక మనీషప్రాసె నురుదూపరిభాషను 'నిల్మెనై ర' నం
గాకథకల్కిభాగవతమంచువచించెఁ దెలుంగునంబు నా
నాకలుషాపహంబయిన నవ్యమహామహిమార్థత త్త్వమున్. 598

ఉ. ఆనియమంబులన్ దవిలియావధముడె క హేనెషావలీ
జ్ఞానసభాప్రవంచమును సాధనచే నడిపించె నావలన్
బూని తమస్సు భాస్కరునిఁజోలెవెలార్చి మొహీయదీను బా
ద్మానడిపించెజ్ఞానసభధన్యముగాగ ననంతకాలమున్. 599

సీ. మాపితామహుఁడు తన్మర్యాదపాటించి
 బోధించె శిష్యసమ్ముఖమునందు
 మాతండ్రి యిది లోకవాంఛాప్రసక్తిని
 గలిగించునని నేర్పె జ్ఞానవిద్య
 విద్యాప్రకారంబు విశ్వమానవలోక
 మీక్షించుతెఱ వెఱిగించితేను
 కలికావతారంబు కథలుచు మహదీమ
 హాత్మ్యంబులును జెప్పరైతి రనుచు

గీ. కొంద రడుగుచునుందు రానందముగను

నేను వచ్చెడిదేవో రానిండుటంచు
 చెప్పుచున్నాఁడ యోగముల్ చెప్పనపుడు
 బయలుపడుచుండు కాలగర్భమునఁగలవి.

600

శా. అధర్మంబు పవిత్రమైయమలమై యాదర్శమైయొప్పు భా
 త్రిధామంబు ప్రవేశపెట్టి కజయోద్ధిష్ఠిన్ విడంబింపఁగా
 సాధుల్ భక్తులజ్ఞానపాశుల రక్షామార్గమున్ గూర్చు త
 న్నాథు డాకలికావతారి మరకున్ వర్తించు నర్వచ్యమై.

601

— ఆ శ్వా సాం త ము —

ఉ. జీవరహస్య మీశ్వరుని జేరెడుశ్రోవలు మూసివేసి డు
 ర్భావపరంపరం బయిన వామఘథంబులు జూపుచున్న యీ
 వేవెలుఁ గొక్క రాక్షసిప్రవీణుల సైతము మోసగించి మై
 కా వని బెట్టి కన్నులకు గంతలు కట్టెను నీళ్లువేయుచున్.

602

క. ఈ సూఫీవేదాంతము

భాసుర విజ్ఞానతత్త్వపథ విశ్రుత వి
 న్యాససముల్లాసము సము
 పాసితముక్తి ప్రదంబు భక్తుల కెలమిన్.

603

తే.గీ. దీని జదివినవిన్న విజ్ఞాన గరిమ

కర్మములు సీతిభాధల కలుషచయము

రాగకోపాదు లుమగు విశ్రాంతికలుగు

నిత్య కళ్యాణములు గూర్చు నెరునించు.

604

—* మంగళమహా శ్రీ వృత్తము *—

మబ్బుల నెమిళ్ళవలె మంద తనుబాసి యెదమార్కొనెడు మాయ
విడనాడెన్ నిబ్బరము తెన్నెటిగి సీరజజలాశయము నించు విధమం
టక ప్రపంచం బబ్బునెడ తోరణలయందు గల యాకువలె నాడియ
డియాసల నడంచన్ దబ్బరల మాను సజతాపసికి విశ్వము ముదంబ
గు తమంగళమహా శ్రీ శ్రీ శ్రీ

గద్య

ఇది శ్రీయైస్లామిక ఖాదరియా గోత్ర వనిత మదీన్ కబీర్ గురువంశ

వయః పారావార రాకానుధాకర మహద్వి మొహియదీన్ బాద్షా చా

స్వియాంబీకా గర్భశక్తి ముక్తాఫలచతుర్విధ సంస్కృతాంధ్రనా

నాపాశ్చాత్యపారసీకాంగ్లాభాషా కూలంకష మహాపండిత

కవి మాలవీబిరుదాం కితశతాధిక కావ్యవిరచిత శతావధా

నాదికళా నిపుణాఖిల భారత శాసన మహా సభా

సభ్యా ధ్యాత్మిక విద్యా పీఠాచార్య ఉమర్

అలీషాకవి కృత సూఫీవేదాంతదర్శ

మహాసంహిత యను నుపనిష

ద్రూపయోగశాస్త్రము

సంపూర్ణము.

